LIETUVIŲ DIENOS

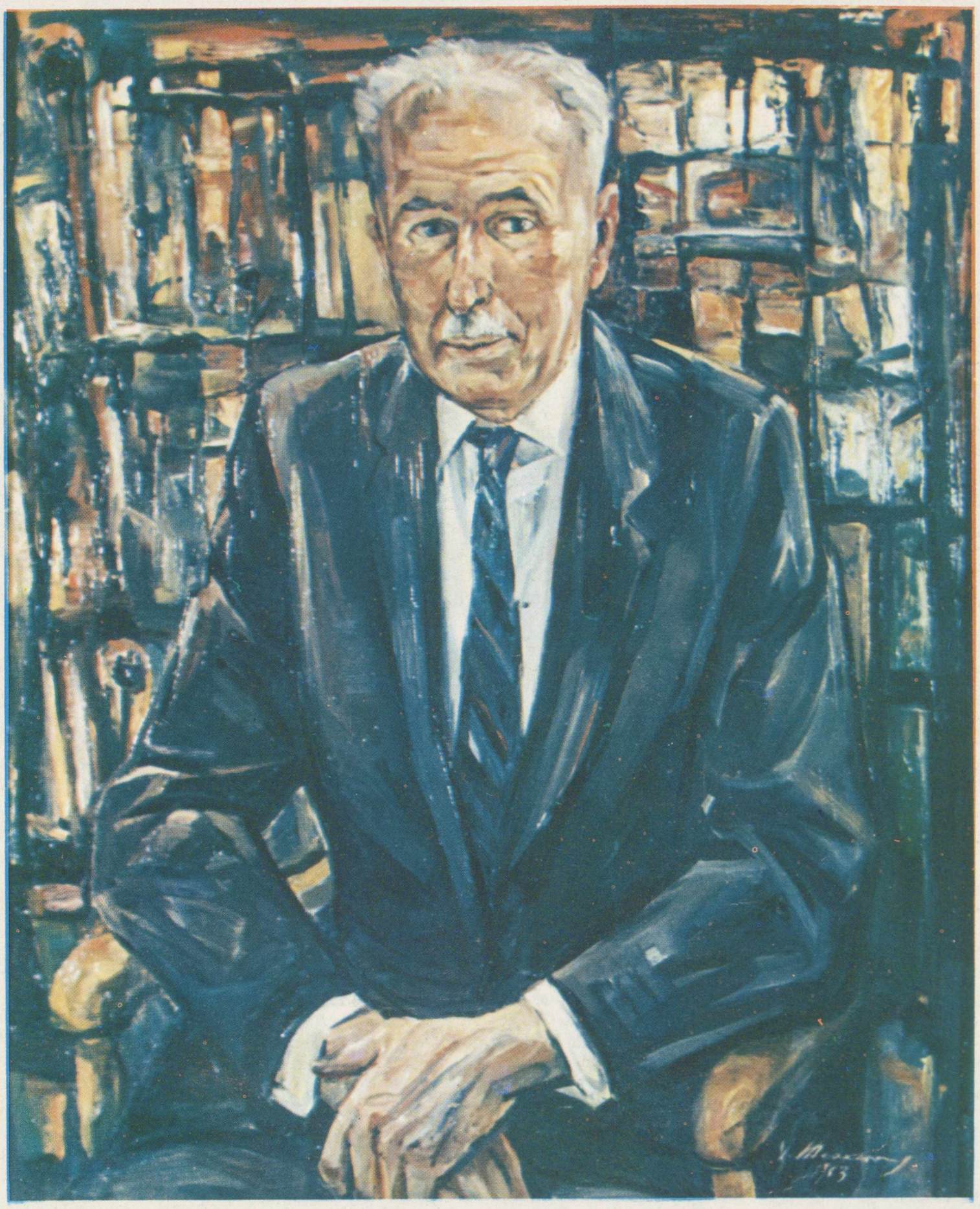

Vl. Meškėnas

JUOZO J. BACHUNO PORTRETAS

LITHUANIAN DAYS

JUNE 1963

1963 METAI, BIRŽELIO MĖN.

Vyriausias Redaktorius / Editor-in-Chief
Bernardas Brazdžionis
Literatūros Redaktorius / Literature Editor
Juozas Tininis
Foto Redaktorius / Photo Editor
Daumantas Čibas
Anglų kalbos Redaktorius / Senior English Editor
Milton Stark
Anglų kalbos Redaktorius / English Editor
Mrs. Dalilė Polikaitis

Leidėjas / Publisher
Anthony F. Skirius
Administratorius / Circulation Manager
Juozas Andrius

Redakcijos atstovai atskiruose miestuose ir valstybėse / Contributing Editors:

Juozas Bertulis, Chicago, Ill.; Vladas Bulėnas, Chicago, Ill.; V. A. Braziūnis, Cleveland, Ohio; V. Mingėla, Detroit, Mich.; Balys Raugas, Philadelphia, Pa.; Cezaris Surdokas, Baltimore, Md.; Petras W. Urban, Cleveland, Ohio; Vaciovas Venkaitis, Toronto, Ont., Canada; Vytautas Volertas, Riverside, New Jersey.

Nuolatiniai foto bendradarbiai / Photographers:
JAV: Brockton, Mass. — B. Kerbeliene. Brooklyn, N. Y. — V. Augustinas; V. Maželis; G. Penikas. Chicago, Ill. — A. Gulbinskas, B. Lungys, V. Noreika. Cleveland, Ohio — V. Bacevičius. Los Angeles, Calif. — L. Briedis, Pr. Gasparonis, L. Kančiauskas. Manchester, N. H. — K. Daugėla. New Haven, Conn. — P. Jasiukonis. Omaha, Nebr. — Rev. L. Musteikis. Philadelphia, Pa. — F. Jakaitis, V. Gruzdys. Washington, D. C. — P. Labanauskas; Photo Alda. Waterbury, Conn. — J. Gaidys, V. Vaitkus.
CANADA: Hamilton, Ont. — A. Juraitis. Montreal, P. Q. — L. Stankevičius. Toronto, Ont. — J. Dvilaitis.
AUSTRALIA: E. Butkūnas, P. Sakalauskas, E. Karpavičius, Vyt. Vosylius.

Straipsniai, autoriaus pasirašyti pavarde, slapyvardžiu ar inicialais nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę.
The opinion expressed in signed or initialed articles are not necessary those of the Editors.

Žodinę ir visą kitą medžiagą, spausdintą "Lietuvių Dienų" žurnale, LD leidykla pasiliaiko teisę panaudoti kitais atvejais. Rankraščiai taisomi, jei nėra autoriaus pastabos.

"LIETUVIŲ DIENOS" YRA SUJUNGTOS SU "KALIFORNIJOS LIETUVIU", LEISTU 1946-1949 METAIS.
"LITHUANIAN DAYS" IS COMBINED WITH "CALIFORNIA LITHUANIAN".

Skaitytojų pageidavimu prenumerata atnaujinama automatiškai, neiaukiant atskiro pranešimo. Nutraukdamas prenumeratą, skaitytojas administraciją paintormuoja laišku / If subscription is to be discontinued at expiration, notice to that effect should be sent; otherwise it will renewed automatically. This policy accords with the wishes of our subscribers.

Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpiūčio mėn.
Published monthly, except July and August

Atskiro nr. kaina 65 centai **Single copy 65¢**

Prenumerata metams $6.00 bet kuriame pasaulio krašte.
Subscription $6.00 per year in any country of the world.
Garbės prenumerata / Honorary subscription $10.00.

Second Class Postage Paid At Los Angeles, California".

L I E T U V I Ų
DIENOS
LITHUANIAN DAYS MAGAZINE

4364 Sunset Boulevard • Hollywood 29, California • Telefonas NO 4-2910

BIRŽELIS, 1963 METAI **JUNE, 1963**
Nr. 6 (135), XIV metai **Vol. XIV, No. 5 (135)**

TURINYS / CONTENTS

Aukščiausioji misija. Vedamasis 3
Naujasis Popiežius Paulius VI. 4
Lietuvių politiniai pasitarimai New Yorke 4
Bendruomenės kelias — tautos likimo kelias. LD anketa PLB aktualiaisiais klausimais. Atsako: Pr. Vainauskas, Vl. Šimaitis, J. Audėnas. 5
II Pasaulio Lietuvių Bendruomenės seimo programa. 6
II Lietuvių Tautinių šokių šventė Chicagoje 7
V. Mykolaitis-Putinas, Baigiau septintą dešimtį... 8
V. Kazokas, Putinas — žmogus ir kūrėjas. Rašytojo 70 met amžiaus sukakčiai paminėti .. 8
V. Mykolaitis-Putinas, Saulėlydžio kely. Poezija. 9
R. Spalis, Kerštas. Novelė 10
Pr. Alšėnas, Maironio vardo Lituanistinė mokykla Toronte. 11
KNYGOS IR AUTORIAI. 12
Prof. A. Lisauskis. 12
V. M., Detroito "Šilainės" šokėjai. 13
Vladas Mingėla, "Kai du stos — visados...", įspūdžiai iš LRKSA seimo Clevelande. 14
Dailininkas Vladas Meškėnas 15
VEIDAI IR VAIZDAI. Foto kronika iš lietuvių veiklos pasaulyje 18
Žmonės, dienos ir darbai. Smulkioji kronika. 20

ENGLISH SECTION

Testament of "Lituanica" 21
The First Nazi Trial of "Nuremberg in Miniature" in Lithuania 22
Communist Inequalities in Occupied Lithuania. 23
The Eighth Wonder, poem by Bern. Brazdžionis. 23
BOOKS AND PERIODICALS. 24
Lithuanian History in Stamps, Part LVIII, by A. Bernotas. 24
LITHUANIANS MAKE NEWS. 25

VIRŠELIAI / COVERS

Front Cover - Pirmasis

Portrait of J. J. Bachunas painted by Vladas Meškėnas, artist residing in Sydney, Australia.

V. Meškėnas is a popular young Lithuanian artist who has been living in Australia since 1949. He participated in a number of exhibitions and won prizes and citations for his portraitures. His latest first place prize was one for his portrait of art critic Hawkins at the H. Rubinstein sponsored exhibition. The critics acclaimed his work as not mere portraits but works or art

Mr. J. J. Bachunas, subject of above portrait, is noted among the Lithuanians for his community activities, patronage of cultural support and successful business management.

Dail. Vlado Meškėno, Sydney, Australija, J. J. Bachuno pieštas portretas.

V. Meškėnas yra jaunas dailininkas, nuo 1949 metų gyvenąs Australijoje. Jis dalyvavo eilėje parodų ir konkursų ir laimėjo keletą premijų bei atžymėjimų.

Paskutinis jo laimėjimas yra H. Rubinstein portreto konkurse I premija už australų dailės kritiko Hawkins portretą.

Šiame portrete vaizduojamas J. J. Bachunas yra žymus liet. bendruomenės veikėjas, kultūros mecenatas ir stambus biznierius — vasarvietės Sodus, Mich. savininkas. Australijos lietuvius jis yra ypatingai pamėgęs ir bent porą kartų juos aplankė su lietuvybės misija.

Back Cover - Paskutinis

Landscape by Adomas Galdikas.

Mr. Adomas Galdikas is one of the "older generation" of Lithuanian artists. In Lithuania he was a professor at the Academy of Art and trained a large number of promising artists.

After the Second World War he resided for a while in Paris where he held several exhibitions which were acclaimed by the art critics. He now lives in New York and deeply involved in artistic endeavours inspite of the ripe age of 70. His works are expressionistic in mood and alive in rich color and movement. The wonders of nature is his subject.

Adomas Galdikas — Peisažas.

Adomas Galdikas yra vyresniosios kartos dailininkas. Lietuvoje jis buvo Meno mokyklos profesorius ir išaugino talentingų dailininkų.

Jis pats yra piešęs grafikų, aliejiniais dažais, pastele. Paskutiniuoju laiku pamėgo vandeninius dažus, kuriais kuria nuostabaus spalvų žaismo gamtovaizdžius.

Po II pas. karo kurį laiką gyveno, kūrė ir dalyvavo parodose Paryžiuje. Dabar gyvena ir kuria New Yorke, dažnai rengdamas parodas lietuvių ir amerikiečių visuomenei. Jo kūriniai puošia ne vieno lietuvio butą.

Antano Olio akademijos penkerių metų mirties sukakčiai paminėti — birželio 15 d. Jaunimo Centre, Chicagoje, programos atlikėjai ir svečiai. Iš kairės: JJ. Bachunas, Vanagaitienė, solistė Ona Kaskas, M. Bachunienė, Lietuvos Atstovas Washingtone J. Kajeckas, A. Olio duktė Bartushka, St. Santvaras, paskaitininkas, Dainavos ansamblio dir. muz. Algis Šimkus, Leonardas Šimutis ir ansamblio dalyviai.

Participants at the memorial program commemorating the 5th anniversary of the death of A. Olis, Chicago, Ill. Foto Urbonas

Aukščiausioji misija

Tremties arba savo išeivišką gyvenimą laikui bėgant esame visaip aptarę; šalia to, kad kiti vadino išvietintais asmenimis, mūsų pačių spaudoje dažnai buvo minimi gyvieji komunistinės grėsmės liudininkai pasauliui; neretai ištartas ir tautos ambasadorių titulas; būta ir kitokių vardų, nusakančių misiją žmonių, pasitraukusių iš savo krašto, jį užliejant raudonajam tvanui.

Laikas bėgo, įvykiai vijo įvykius. Karą sukėlusios ir gyvenimą sujaukusios valstybės atsigavo (net buvo remiamos, kad tik greičiau atsistotų ant kojų!). Pakėlė galvą juodasis kontinentas. Prie derybų stalo su reikalavimais išdidžiai sėda kanibalų atstovai. Ir kodėl ne, jei Jungtinėse Tautose kaip namie viešpatauja didžiausi istorijoje kanibalai — komunistinės sovietijos atstovai. O jų pavergtos ir naikinamos tautos, nuo amžių gyvenę savarankiškų gyvenimu ir savo kultūros įnašu turtinę žmonijos lobyną, jokių prošvaisčių nemato... Ne vien Lietuva. Ne vien Pabaltijo valstybės. Pusė Europos. Pusė Azijos. Raudonoji dezinterija skverbiasi ir į Amerikos žemyną. Reikia stebuklingo Jerichono trimito balso, kad sudrebėtų ne tik priešų, bet ir draugų širdys. Tai yra vienas iš pavergtųjų tautų kilusių ar pasitraukusių žmonių uždavinys. Kelti balsą ir neleisti užmigti pasaulio sąžinei. Tai ne tik politikų darbas, bet kiekvieno, kurs dar gyvas savo tautai ir jaučia žmogiškąjį atsakingumą.

Bet tų uždavinių yra ir daugiau. Kita svarbi misija — laisvosios kultūros dirva. Meno kūryba, kaip aukščiausias laisvo žmogaus poreiškis. Tiesa, ne visi menai turi galimybės įeiti į plačiųjų vandenų srovę. Bet mes čia norime pabrėžti ne siekimą išeiti į tarptautinius vandenis — pirmas uždavinys, išlaikant tautiškumą, yra tautinių lobių išlaikymas ir jų kūrimas. Kūrimas ne diktatorių išprievartauto meno, bet laisvo, nesuvaržyto ir nepažaboto žodžio.

Rašytojas Aloyzas Baronas, pristatydamas dail. J. Paukštienės kūrybą, jos parodos kataloge apie laisvojo meno reikšmę taip sako:

"Kūrybinėmis apraiškomis mes galime savo tautai atlikti daugiau negu manome, nes jos nėra kovai angažuotos tiesiogine prasme ir todėl amžinos. Kultūrinis palikimas tėvynei bus lygiai reikšmingas ir vėliau, kaip jis reikšmingas dabar. Mūsų kultūriniai prasiveržimai laisvame pasaulyje liudija mūsų tautos kūrybingumą, ir meno darbai bus laisvai tėvynei kraitis, juo labiau, kad ten menas turi laikytis marksistinės linijos. Kokia ta linija šiandien nė patys komunizmo varovai nežino. Laisvės nebuvimas žlugdo bet kokius kūrybinius apsireiškimus, ir šiandien laisvėje esančiųjų uždavinys atlikti kūrybinėj plotmėj tai, ko negalima diktatūrinėj sistemoj." To paties autoriaus žodžiais, netiesa, kad šiame raketų amžiuje menas atgyveno savo dienas. Jis duoda meno reikšmės pavyzdį — Monos Lizos kelionę iš Luvro į Ameriką; mes dar pridurtume Mykolo Angelo Pietą, atvežamą į Pasaulinę parodą. Tai rodo ne meno mirtį, bet neregėtą veržimąsi į gyvenimą. Su tuo pačiu Aloyzu Baronu parafrazuojame skulptoriaus Rodino mintį, kad "menas pati aukščiausia žmogaus misija, nes tai yra dvasinės pratybos, kurios siekia suprasti pasaulį ir stengiasi tą supratimą atskleisti kitiems." Ta misija įpareigoja ir mus.

Lietuvos ministeris prie šv. Sosto S. Girdvainis su kitais diplomatinių misijų šefais buvo priimtas naujojo Popiežiaus Pauliaus VI-jo bendroje iškilmingoje audiencijoje. Jos metu priimdamas min. Girdvainio sveikinimus, šv. Tėvas teikėsi labai maloniai prisiminti savo dažnus kontaktus su S. Girdvainiu, kuriuos dabartinis Popiežius turėjo per eilę metų, būdamas Valstybės Sekretoriato antros sekcijos vedėju.

Lithuanian minister to the Holy See, Stasys Girdvainis, in an audience with Pope Paul VI.

"TURIME POPIEŽIŲ..."

Jis yra Paulius VI

Liepos 21 Milano kardinolas Giovanni Batista Montini išrinktas 262-ju popiežium, kuris pasirinko seną Pauliaus vardą. (Paulius V popiežiavo 1605-21 m.).

G. B. Montini (gimęs 1897 m. rugs. 26) kilęs iš inteligentų šeimos — tėvas laikraštininkas ir krikščionių demokratų lyderis, vienas brolis senatorius, kitas — gydytojas. Pats Giovanni jėzuitų mokinys, kunigu įšventintas 1920 metais, studijavo keliuose universitetuose Romoje ir 1923 m., vos 26 metų vyras, jau buvo pasiųstas diplomatinei tarnybai — į Varšuvos nunciatūrą sekretorium.

Netrukus grįžęs į Romą, vėliau 30 metų dirbo Vatikano sekretoriate, buvo dešinioji ranka Pijaus XII, o taip pat ir Jono XXIII, kuris jį pirmą savo veikloje paskyrė kardinolu.

Kardinolas Montini yra labai gerai susipažinęs su pasaulio politika ir bažnyčios reikalais bei problemomis. Jis yra pasiryžęs tęsti krikščionių vienybės misiją, paskelbė atnaujinąs su ano popiežiaus mirtimi nutrauktą Visuotinį Bažnyčios susirinkimą.

Pasaulio spauda naująjį popiežių Paulių VI sveikino kaip tinkamą Jono XXIII darbų tęsėją. Ką pirmasis pasėjo, tai su dideliu patyrimu ir išmintimi teks naujajam ugdyti ir brandinti.

Mums, lietuviams, džiugu, kad naujasis popiežius jau pirmomis dienomis parodė gražų gestą, priimdamas mūsų atstovą prie Vatikano.

LIETUVIŲ POLITINIAI PASITARIMAI NEW YORKE

Neseniai lietuvių laikraščiuose pasirodė "sensacingos" žinios — į Vliką grįžta anksčiau išstojusios iš jo grupės — Lietuvių Frontas ir Talką sudarančios politinės grupės bei kovos organizacijos!

"Draugas" (birželio 24 d.) pirmame puslapyje pranešė: "Frontininkai ir tautininkai grįžta į Vliką..."

"Laisvoji Lietuva" (birželio 27 d.) taip pat pirmajame puslapyje didžiulėmis raidėmis rašo: "Vardan tos Lietuvos vienybė težydi! Išeivija jungiasi vieningai politinei veiklai ir kovai dėl Lietuvos laisvės! New Yorke įvykęs politinių grupių suvažiavimas nutarė įsijungti į Vliko sąstatą." Laikraštis, dėdamas Lietuvos Atgimimo sąjūdžio pirm. inž. K. Oželio deklaraciją, padarytą grupių pasitarime, pastebi: "Jei šis grupių susitarimas bus pravestas iki galo, — nėra abejonės, jis bus bene pats didžiausias įvykis lietuviškos išeivijos gyvenime, parodęs grupių subrendimą politiniam darbui ir jų teisingą įvertinimą susidariusios padėties."

Kad būtų aiškiau, kas iš tikrųjų dedasi, pacituojame ištisai žinią iš "Tėviškės Žiburių" savaitraščio (birželio 27 d., nr. 26):

POLITINIAI LIETUVIŲ PASITARIMAI NEW YORKE

"Birželio 22 d. Niujorke PLB valdybos iniciatyva ir rūpesčiu buvo sušaukta lietuvių politinių grupių, partijų ir rezistencijos sąjūdžių politinė konferencija. Joje dalyvavo šie atstovai: dr. A. Trimakas — Ūkininkų Sąjunga, V. Sidzikauskas ir V. Banelis — Ūkininkų Partija, M. Brakas ir J. A. Stikliorus — Maž. Lietuvos Rezistencija, J. Pažemėnas — Vienybės Sąjūdis, Pr. Vainauskas ir St. Lūšys — Krikščionių Demokratų Sąjunga, K. Oželis ir L. Virbickas — Lietuvos Atgimimo Sąjūdis, dr. L. Radzivanas ir V. Vaitiekūnas — L. Fronto Bičiuliai, A. Juknevičius — Vilniaus Krašto Liet. Sąjunga, J. Audėnas — V. Liaudininkai, J. Vilkaitis ir K. Bielinis — socialdemokratai, B. Bieliukas — Rezistencijos Santarvė, dr. B. Nemickas — Liet. Tautinė Sąjunga, K. Siliūnas — Laisvės Kovotojų Sąjunga, J. Valaitis — Darbo Federacija, dr .J. Sungaila — PLB valdybos pirm., dr. J. Puzinas — PLB kultūros tarybos pirm., J. Matulionis — PLB v-bos vicepirm.

Buvo svarstomos visų politinių grupių **apsijungimo** (mūsų pabraukta — LD) galimybės, būdai ir perspektyvos.

Konferencija, kuriai pirmininkavo PLB valdybos pirm. dr. J. Sungaila, praėjo labai pozityvioj ir nuoširdžioj dvasioj. Visų grupių atstovams parodžius tarpusavio susipratimo ir nuolaidumo vertinant nieko gero nežadančią tarptautinę situaciją ir aplamai užsitęsusį Lietuvos reikalų sprendimą, buvo prieita vieningos nuomonės, kad reikia apsijungti ir organizacine prasme. Apsijungimo principams išryškinti bei deklaracijai paruošti išrinkta komisija: prof. dr. J. Puzinas — pirm., M. Brakas — vicepirm., V. Vaitiekūnas — sekr., dr. B. Nemickas, J. Audėnas ir St. Lūšys — nariai.

Atlikus šiai komisijai pavestus uždavinius, bus sušaukta vėl tų pačių atstovų konferencija, kuri galutinai patvirtins paruoštus projektus, ir, reikia tikėti, kad kova už Lietuvos išlaisvinimą bus tęsiama su nauja energija, turint vieną visų lietuvių bendrą frontą prieš Lietuvos okupantus."

Vliko veikla gerokai buvo trukdoma, iš jo išstojus Lietuvių Frontui ir Tautinei Sąjungai. Kritika, derybos ir vėl kritika ir vėl derybos lydėjo ilgą šios svarbios organizacijos kelią. Daugelis įvairių grupių bendrų pasitarimų ryškino būdus bendram darbui, bet bendrų išvadų neprieita. Nuo šių metų balandžio mėn. 27 dienos, kada priimtas ir pasirašytas Vliko Praplėsto Prezidiumo nusistatymas, kurį sutarė Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas, Talką sudarančios politinės grupės ir kovos organizacijos — Lietuvių Frontas, Lietuvos Atgimimo Sąjūdis ir Pasaulio Lietuvių Bendruomenė. Vliko pilnatį sudarytų minėtų politinių organizcijų po 3 atstovus. Vliko praplėstąjį Prezidiumą Vlike dalyvaujančios organizacijos skirtų po vieną atstovą. PLB atstovų skaičius sutariamas atskirai.

Sutarimo tekstą Vliko pirm. dr. A. Trimakas pasiuntė PLB pirmininkui dr. J. Sungailai eventualiai sušaukti atstovų pasitarimą, kuris, kaip matome, ir buvo sušauktas birž. 22 New Yorke. Naujos deklaracijos projektą ir organizacinės struktūros schemą paruošti pavesta Vytautui Vaitiekūnui, komisijos sekretoriui.

Ar nauja bazė nepaliks nieko iš senojo Vliko, ar ji Vliką tik reformuos ir priderins laikui ir sąlygoms, kokiais pagrindais bus **visų apsijungta bendram Lietuvos vadavimo darbui**, parodys netolima ateitis. Nuoširdus Lietuvos laisvės kovon įsijungimas turės priartinti visų taip trokštamą vienybę. (r. n.)

BENDRUOMENĖS KELIAS – TAUTOS LIKIMO KELIAS

LD anketa PL Bendruomenės aktualiaisiais klausimais

Ruošiamasi II-jam Pasaulio Lietuvių Bendruomenės seimui, kuris įvyks šių metų rugp. 29 – rugsėjo 1 dienomis Toronte, Kanadoje. Spaudoje paskelbta kelių dalių suvažiavimo programa. Organizacinėje dalyje be protokolinio susirinkimo, pranešimų bei rinkimų, yra paskelbti studijų referatai. Jų tarpe yra ir tokiomis temomis: organizacinės P. L. B. padėties pakeitimai; P. L. B. vaidmuo Lietuvos laisvinimo darbe; Peticija Jungtinėms Tautoms.

Studijų ir diskusijų plotmėje "lietuvybės išlaikymas" tėra tik kelintoji dalis, kai P. L. B. kuriant ir jos veiklos pradžioje pagrindinis rūpestis buvo lietuvybės išlaikymas ir lietuvių kultūriniai reikalai.

LD redakcija kreipėsi į eilę mūsų politikų, visuomenininkų, prašydama pasisakyti,

ar P. L. B., įsikūrusi lietuvybės išlaikymo pagrindu, atlieka savo uždavinį ir kiek?

kokių turėtų imtis naujų priemonių tiems uždaviniams gilinti ir darbą padaryti aktingesnį bei sėkmingesnį?

ar nemanote, kad ši P. L. B-nės veikimo dirva (lietuvybės išlaikymas, jaunimo bei liet. kultūriniai reikalai) yra per siaura ir organizacija turi leistis į naujus plotus?

ar P. L. B. turi keisti savo charakteri ir sukti į politiką ir į tas sritis, kur jau veikia senesnės už jas ir tik tuos uždavinius vykdančios organizacijos, kaip ALT, VLIK ir kt.?

Jūsų kitos sugestijos P. L. Bendruomenės organizacijos ir veiklos klausimais.

Plačiai ir išsamiai pasisakė S. Barzdukas, dr. A. Trimakas, M. Krupavičius – ju rašinius spausdinome preėjusiame LD nr.

Čia dedame vėliau atsiųstuosius atsakymus.

PRANAS VAINAUSKAS

"Lietuvių Tauta, užsigrūdinusi amžių kovose dėl teisės laisvai ir nepriklausomai gyventi savo tėvų žemėje, vieninga valia siekia savo gyvybę, kalbą, tautines ir valstybines tradicijas išlaikyti, kurti ir ugdyti, kad, savo tautine kultūra visuotinei žmonių giminės pažangai bendradarbiaudama, vykdytų Visagalio valią ir laisvo žmogaus pašaukimą. Lietuvių Tautos amžinųjų siekimų vardan skelbiama ši Lietuvių Charta". (Lietuvių Chartos įžanga).

Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto paskelbtoje ir PLB priimtoje Lietuvių Chartoje didžiausias dėmesys kreipiamas į lietuvių tautinės kultūros vertybių — kalbos, lietuvybės, tautinių ir valstybinių papročių — išlaikymą, kūrimą ir ugdymą. Manyta, kad tai yra labai platus ir PLB pakankamas veiklos laukas, kuriame B-nė turėtų suburti visas išeivinės tautos jėgas. Tačiau pastaruoju metu imta dairytis ir ieškoti naujo veiklos lauko — politinio. Toksai nusiteikimas pastebimas ir būsimojo II-jo PLB Seimo darbotvarkėje.

Žinoma, puoselėjant tautinės kultūros sritis, neišvengiamai susiduriama ir su politiniais klausimais. Kalbant apie lietuvių valstybines tradicijas ir savos nepriklausomos valstybės būtinumą, negalima išvengti tikrosios politikos. Taigi, nors savo veiklos tiesioginiu uždaviniu nelaikydama politinio darbo, PLB su politika susiduria. Tačiau tas neturėtų ją skatinti imtis politikos darbo kaip savo pagrindinio veiklos uždavinio — tai nebūtų naudinga ir pačiai bendruomenei.

Savo darbo srityje B-nė jau yra pasiekusi gražių rezultatų. Nesuakmenėdama biurokratinėse formose, bet gyvai išvystydama veiklą, ji pasieks Lietuvių Chartoje nutiestų tautinės kultūros laimėjimų.

Tiesioginis politikos darbas ir Lietuvos valstybės atstovavimas, kaip iki šiol, turėtų būti Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto, Amerikos Lietuvių Tarybos, Lietuvos Laisvės Komiteto ir mūsų diplomatinių bei konsularinių atstovybių darbas. PLB daromi politiniai žygiai turėtų būti suderinti su VLIKo darytais ar daromais žygiais.

Nuolatiniams ryšiams politiniais klausimais palaikyti PLB atstovai turėtų įeiti į VLIKą lygiu atstovų skaičiumi, lygiomis teisėmis ir pareigomis su VLIKe jau esančiomis ir dar įeisiančiomis politinėmis grupėmis ir rezistencinės kovos organizacijomis.

DR. VLADAS ŠIMAITIS:

Man yra labiau žinomos JAV lietuvių veikimo ir darbo sąlygos, kur Bendruomenė kaip organizacija yra jauna ir dar be kapitalo. Visos lietuvybės išlaikymo priemonės yra kitų organizacijų rankose (spauda, mokyklos, radijas ir kt.). Neturėdama priemonių, ji negali atlikti savo uždavinio.

Mažiau kritikos kitoms tą darbą dirbančioms organizacijoms ir asmenims (palyg. Kultūros Kongresas Chicagoje), daugiau skatinimo ir prašymo tiems, kurių rankose tebėra priemonės.

Darbo dirva yra tokia plati ir tokia svarbi, ir dairymasis į kitų plotus, neišpurenus savųjų, būtų kirtimas jos pačios (Bendruomenės) pagrindų.

Jokiu būdu neturėtų keisti savo charakterio ir sukti į politiką. Politiniams ar laisvinimo reikalams yra jau su vardu ir seniai veikiančios organizacijos, ir Bendruomenei reikėtų tik jų darbą remti.

Reikėtų Bendruomenės veikėjams laikytis jau nusistovėjusio darbo pasidalinimo principo: laisvės kova, šalpa ir kultūrinis baras su lietuvybės išlaikymu priešakyje. Kiekvienos darbo srities darbuotojai laisvai pasirenka ir savo vadovybių sudarymo principus: srovių ir netiesioginių rinkimų principą (BALFas), ideologinių grupių ir centrinių organizacijų derinį (ALTas), tiesioginius rinkimus (Amerikos Lietuvių Bendruomenė) ir politinių grupių atstovavimą (VLIKas). Visų reikalų tenkinimą negalima suorganizuoti pagal vieną sukirpimą ir vieną suorganizavimą negalima suabsoliutinti, nes skirtingi žmonių galvojimai ir skirtingos darbo sritys.

V. VAITIEKŪNAS:

Prielaida, kad "PLB kuriant ir jos veiklos pradžioje pagrindinis rūpestis buvo lietuvybės išlaikymas ir lietuvių kultūriniai reikalai", yra klaidinga. Nei Lietuvių Charta, — "lietuvių tautinės bendruomenės darbo ir elgsenos programa, tikslas ir kelias," — nei Chartos, skyčiau, autentiška interpretacija, paskelbta Vliko Vykdomosios Tarybos Lietuvybės Išlaikymo Tarnybos Valdytojo prel. M. Krupavičiaus 1959.5.30. aplinkraštyje, tokiai prielaidai neteikia jokio pagrindo. Atvirkščiai, minėtame Lietuvybės Išlaikymo Tarnybos Valdytojo aplinkraštyje skaitome: "Lietuvos išlaisvinimas yra tik atsitiktinis PLB tikslas, nors **šiuo metu jis yra svarbesnis už pagrindinį**", tai yra už išeivijos tautinės individualybės išlaikymą (Pabraukta mano. V. V.). Todėl Lietuvos laisvinimo sritis nedera laikyti "naujais plotais" PLB veikloje. Tikrai, jei Lietuvos laisvinimas turi rūpėti kiekvienam lietuviui, juo labiau jis turi rūpėti visų lietuvių, visos išeivijos atitinkamiems organams — PLB organams.

Kitas klausimas, ar PLB organai, kaip kad faktiškai lig šiol yra buvę, turi pasitenkinti tik lėšų telkimu laisvinimo veiklai ir kitokios talkos laisvinimo darbams organizavimu, patys jokio balso laisvinimo organuose neturėdami, tenkintis, kaip sakoma, tik "taxation without representation", ar, atvirkščiai, verta ir teisinga yra, kad laisvinimo organai ne tik bendruomenės pinigine ir kitokia talka naudotųsi, bet ir suteiktų bendruomenės organams balsą pas save. Manau, kad dalykiškai ir objektyviai atsakymo į tuos klausimus ieškant, tegalima vienos išvados prieiti — juo anksčiau bendruomenės organų atstovai bus įjungti į laisvinimo organus, juo laisvinimo darbui sveikiau.

Prieš bendruomenės organų įsijungimą yra dvejopi argumentai. Bendruomenės žmonės aiškina, kad PLB organai, būdami visos išeivijos organais, negali savęs degraduoti į dalies, tariant, į tolygią kurios dalinės organizacijos ar grupės padėtį laisvinimo organe. Teisybė, kad bendruomenės organai yra visų lietuvių organai, tačiau tai dar neišjungia bendruomenės organų ir kitų kitokiu pagrindu sudarytų organų simbiozės. Prisiminkime tik, kad ir valstybės organų ir savivaldybės organų sudarytus kuriam reikalui mišrius organus. Todėl praktiškai bendruomenės atstovai gali įsijungti į tokį laisvinimo organą, kuriame dalis atstovų būtų iš grupių, visai nepažeidžiant PLB visuotinumo.

Iš antros pusės kai kurie Vliko žmonės aiškina, kad, va, Vlikas yra kilęs iš Lietuvos, jis atstovauja tautai valstybine prasme, atseit, atstovauja Lietuvos piliečių visumai, o išeivija daugumoj yra kitų valstybių piliečiai ir todėl PLB įsijungimas keistų Vliko valstybinę prigimtį. Šis aiškinimas galėjo turėti pagrindo, kol Vlikas tikrai buvo ar bent stengėsi būti egzilinis organas. Tačiau nuo tada, kai Vlikas pats tapo savo dauguma kitų valstybių piliečių organu ir savo sudėtimi nė per jotą nesiskiria nuo pačios PLB sudėties, tebesidangstydamas Lietuvos piliečių atstovybės titulu yra ir nerimtas ir klaidinantis. Nei JAV, nei Kanados pilietis neturi nei moralinio, nei formalinio titulo Lietuvos piliečių visumai atstovauti, o tegali atstovauti lietuviams. Šiuo atžvilgiu ir Vlikas ir PLB stovi tolygioj plotmėj.

PLB organų įsijungimas į laisvinimo organus ne tik nesikerta su PLB darbais tautinės kultūros srity, bet tik sudaro galimybę tikslingiau panaudoti kultūrinius darbus Lietuvos laisvinimo reikalams. Kultūrinis ginklas juo daugiau svorio įgyja Lietuvos byloj, kai okupuotame krašte tautinis savitumas vis labiau spaudžiamas užleisti vietą sovietiniam internacionalizmui.

PLB Seimui 1958 svarstant dabartinę PLB konstituciją, buvau priešingas centralizmo kryptčiai joje. Ir šiuo metu esu įsitikinęs, kad PLB organų sąrangoje turi būti palikta plačiausia kompetencija vietiniams bendruomenės organams.

J. AUDĖNAS:

Į Jūsų sumanius paklausimus dėl PLB organizacijos ir jos darbų **platumos**. noriu, kad ir trumpai, pasisakyti. Nebūsiu sistematiškas pagal Jūsų klausimus, bet vis tik mėginsiu į juos atsakyti.

PLB yra gera ir reikalinga organizacija. Ji sukurta ilgai svarstant ir galvojant. Man teko dalyvauti ir apylinkių susirinkimuose, ir apygardų suvažiavimuose ir esu 1958 metų Pasaulio Lietuvių Seimo rinktas narys. Labai gaila, kad šiemet ir Kanados ir JAV Kraštų Tarybos nuo demokratinių rinkimų atsisakė, pasirinkdamos pačios save būti seimo nariais, kuriais jų tokiom pareigom niekas neįgaliojo. Reiškia, susinamas ir tas nedidelis bendruomeninio gyvenimo judėjimas. O juk tiek maža tėra žmonių, kurie vietose-apylinkėse ir apygardose būtų veiklūs ilgesnį laiką. Jei kas valdyboje pabūna vienerius-dvejus metus, daugiau nebesiduoda renkamas. Vienos New Yorko apylinkės valdyboje likę tik du nariai ir niekaip negalėdami sušaukti apylinkės narių susirinkimo, š. m. birželio 1 d. New Yorko Apygardos suvažiavimui atidavę raportą raštu, klausia: "Patarkite, ką daryti?!" Graudus balsas.

O juk PLB įsteigta labai svarbiams pasaulio lietuvių reikalams ir uždaviniams aprėpti. Bet ji nėra vienintelė lietuvių organizacija, tad suprantama, kad ir jos veiklos **platumos** yra

ribotos. Bet užtat PLB veiklos **gelmės** yra neišmatuojamos. PLB ribojasi laisvajame pasaulyje esančių lietuvių mase, juos apimdama tik pavieniais nariais ir tai tik teorijoje. Organizacijų ji neapima. Praktikoje ji remiasi tik tais, kurie joje savo solidarumo mokesčiais arba balsavimais dalyvauja. O ar daug tokių yra? Skaičių neminėsiu, jie nekokie. Todėl PLB turi šiuos faktus gerai įsidėmėti ir nemėginti **šokinėti** už savo paskirties ir savo veiklos galimybių ribų.

Gerai žinome, kad laisvajame pasaulyje yra dvi labai svarbios institucijos, savo prigimtimi, savo darbo apimtimi ir savo aktyvia veikla kur kas ir toliau ir plačiau siekia negu PLB gali pasiekti. Tai Lietuvos Diplomatinė Tarnyba ir Vyriausiasis Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas. Nepriklausomos Lietuvos Diplomatinė Tarnyba, išdėstyta po daugelį pasaulio sostinių, ne tik atstovauja Lietuvos valstybę, bet ir aktyviai dalyvauja Lietuvos laisvinimo kovoje. Tai kovai vesti mūsų diplomatai turi savo kanalus, turi savo metodus ir turi savo darniai veikiantį aparatą.

Vlikas, vokiečių okupacijos metu suorganizuotas pačios tautos tiek gerai ar tobulai, kiek to meto okupacinės sąlygos leido. Jis suorganizuotas vesti Lietuvos laisvinimo kovą ir tuo pačiu atstovauti tautą. Jis sudarytas iš tokių organizacijų, kurios turėjo ir turi gilias savo šaknis lietuvių tautos politinėje ir kovos diferenciacijoje, bet vienų ir tų pačių siekimų — laisvos, nepriklausomos, demokratinės Lietuvos. Vliko buvo ir yra tik vienas ir tik vienas, bet pats svarbiausias uždavinys — visomis savo jėgomis ir priemonėmis **vesti Lietuvos laisvinimo kovą.** Jei diplomatų veikla ribojasi sostinėmis, kuriose jie Lietuvą atstovauja, tai Vlikui veiklos niekas neriboja. Jis siekia visur, kur tik Lietuvos interesai reikalauja, kad būtų pasiekta ir padaryta. Tik tokia organizacija, t. y. tik **egzilinė** organizacija, gali taip plačiai veikti, nes ji visur yra suprantama ir respektuojama.

Vlikui yra labai svarbūs ir labai vertingi visai savarankiškai veikią bendradarbiai, politiniai bendradarbiai, — tai Amerikos Lietuvių Taryba ir Lietuvos Laisvės Komitetas, su Pavergtųjų Europos Tautų Seimu, kurių kiekvienas atlieka milžiniškus darbus, kurių, dėl lėšų stokos, negalėtų atlikti nei mūsų diplomatai, nei Vlikas. O platesne prasme, PLB, Vliką sudarančios organizacijos, visa eilė kitų organizacijų su visa išeivija yra Lietuvos laisvinimo kovos dalyviai. Šios kovos vertingais dalyviais yra visi tie, kurie supranta, kad tiek valstybės, tiek tautos įgaliotiniams nedera kliūčių daryti jų veikloje, o priešingai, reikia ton kovon visiems jungtis.

PLB veikia pagal jai Vliko išdirbtą čarterį ir turi begales darbo savo srityje. Koks tai gilus ir koks nepaprastai svarbus darbas — **lietuvybę išlaikyti plačiajame pasaulyje.** Lietuvybę, kuri apsupta begalinėmis jūromis kitų tautų, kitų idėjų, kitų kultūrų, kitų reikalavimų, kitų, labai gerų ir ištaigingų vilionių. Reikia siekti ir kurstyti, kad lietuvybė taptų aukščiausiu įstatymu: šeimoje, draugystėje, sporte, susirinkimuose, bažnyčioje, šeštadieninėje mokykloje ir visur kitur, kad lietuvis paliktų lietuviu, kaip žydas palieka žydu.

PLB darbų gelmės

Prieš keletą metų mūsų savanorių sportininkų būrys perlėkė kaip viesulas per Pietų Amerikos kai kurias valstybes. Jų buvo toks didelis sporto pasisekimas ir tokia didelė Lietuvos propaganda, kokios tuose kraštuose nesą buvę... Štai mūsų PLB jau Centro Valdybos uždavinys būtų pamėginti suorganizuoti ir daugiau panašių išvykų, kurios ir nuo lietuvybės nudilusius tautiečius atgaivina ir tarp svetimųjų lietuvio vardą išgarsina. O kodėl nesuorganizuoti ir tokių išvykų: Varpo, Dainavos, Čiurlionies chorams? Kodėl nepadėti Barui, Stempužienei ir kitoms mūsų dainos pajėgoms pagastroliuoti po kitus kraštus? Kodėl neorganizuoti didesnių lietuvių skautų būrių pasirodymų tarptautinėse jambory, šachmatininkams savo sporto tarptautinėse varžybose ir t. t. ir t. t. Darbo sričių begalės. Kai bus nuoširdžiai dirbama, atsiras ir pinigų. O juk visai buvo nereikalingos varžybos vykti į Washingtoną, kada būtų peržengtas Baltųjų Rūmų slenkstis. Juk lietuvių politinės organizacijos jau nuo 1916 metų išmynė į Baltuosius Rūmus plačius takus, kai kuriuos prezidentus bent po du kartus aplankydamos.

Atrodo, tarytum užmiršta yra Vasario 16 dienos gimnazija Vokietijoje. Gimnazija pasiliko vos pirmąsias keturias mokinių klases, o kitas vyresniąsias atiduoda vokiečių gimnazijoms. O kodėl, tik todėl, kad nėra mokytojų. Yra mokinių, užtektų pinigų, nėra mokytojų. Vietinė Vokietijos Krašto bendruomenė viena nebepajėgi susitvarkyti. O ar PLB negalėtų ko nors patvarkyti ir pagelbėti šiam lietuviškam židiniui kuo ilgiau išsilaikyti?

1964-65 metais New Yorke įvyks pasaulinė prekybos ir pramonės paroda. Mes, kaip valstybė su savo pramonės gaminiais pasirodyti negalime, nes Lietuvą turi apžiojęs Kremlius. Eisime tik su savo kultūriniais eksponatais. Labai gerai padarė ALB Taryba, nutarusi parodos organizavimą imti į savo rankas. Taip New Yorko Bendruomenės Apygardos pastangomis sudarytas platus Parodos Komitetas. Žmonės suėjo geri, energingi ir veiklūs. Birželio 1 d. įvykusiame Apygardos įgaliotinių suvažiavime paaiškėjo, kad ALB laiko savo pareigas atlikusi. Komitetas suorganizuotas, dirbąs, ir viskas. Jis jokiam bendruomenės padaliniui nepriklausąs. Jis save inkorporuosiąs, ir viskas. Man atrodo, kad, jei ne daugiau, tai bent simboliškai, turėtų paklusti PLB-nei, jei ne Amerikos krašto, tai net pačiam centrui, kad per jį turėtų ir atsakomybę prieš bendruomenę ir po parodos, kad turėtų kam savo apyskaitą išduoti. Bendruomenė čia neturėtų likti vien stebėtoja.

O dar kiek įvairių darbų būtų galima priskaičiuoti, kurie visiškai ir pilnai įeina į PLB darbo sritis. Reikėtų jas gerai matyti, o nesiblaškyti po svetimus politinius laukus, kurie kitų organizacijų purenami. Kaip ta lietuvių patarlė sako: "Kąsk tokį kąsnį, kokį apžio i."

ANTROJO PASAULIO LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS SEIMO PROGRAMA

Seimas įvyksta 1963 m. rugpiūčio 29 — rugsėjo 1 dienomis Toronte, Kanadoje.

I. ORGANIZACINĖ IR STUDIJINĖ DALIS

1. **Atstovų ir svečių registracija.**
2. **Seimo atidarymas.**
3. **Prezidiumo ir komisijų sudarymas.**
4. **Seimo statuto priėmimas.**
5. **Sveikinimai.**
6. **PLB Valdybos pranešimas.**
7. **PLB Kultūros Tarybos pranešimas.**
8. **Pranešimai iš PLB Kraštų veiklos.**
9. **Diskusijos iš pranešimų.**
10. **PLB Valdybos rinkimai.**
11. **Studijiniai referatai ir iš jų išplaukiančios diskusijos bei nutarimai:**
    a) **Organizacinė PLB padėtis ir siūlomi pakeitimai — JAV LB Tarybos pirm. Stasys Barzdukas.**
    b) **Lėšų telkimas visokeriopai lietuviškai PLB veiklai finansuoti — JAV LB pirm. J. Jasaitis.**
    c) **Peticija Jungtinėms Tautoms — KLB Krašto vald. narys J. Kardelis.**
    d) **Tautinė, kultūrinė ir ekonominė būklė Lietuvoje — L. L. K. narys V. Vaitiekūnas.**
    e) **PLB vaidmuo Lietuvos laisvinimo darbe — PLB vicepirm. J. Matulionis.**
    f) **Jaunoji karta ir lietuvybės išlaikymas išeivijoje — JAV LB vald. narys Valdas Adamkavičius.**
12. **Paskaita tema: Lietuvių tautos likimas laiko ir istorijos perspektyvoje — prof. S. Sužiedėlis.**
13. **Iškilminga akademija O'Keefe Centre.** (Sekmadienį, rugsėjo 1 d., 2,30 val. p.p.).

II. KULTŪRINIS IR MENINIS PASIRODYMAS

1. **Reprezentacinė lietuvių dailininkų paroda O'Keefe's Centre.**
   Paroda vyks 4-6 savaites. Atidarymas — penktadienį, rugpiūčio 30 d., 4 val. p.p.
2. **Muzikos ir dainos koncertas O'Keefe's Centre.**
   Sekmadienį, rugs. 1 d., 4 val. p.p.
   I. Smuikininko I. Vasiliūno koncertas, akomp. ponuojant V. Vasiliūnui. Gruodžio ir Sasnausko kūriniai.
   II. Solistai: S. Baras, A. Stempužienė, Vyt. Verikaitis, O. Šukytė.
   III. Toronto "Varpo" ir Hamiltono par. chorai. Atliekama Šimkaus kantata "Atsisveikinimas su Tėvyne".
3. **Muzikos ir literatūros vakaras.**
   Penktadienį, rugp. 30 d., 9 val. v.
   Pianistas A. Kuprevičius. Rašytojai.

III. RELIGINĖ DALIS

1. **Pamaldos katalikams Toronto šv. Mykolo katedroje.**
   Sekmadienį, rugs. 1 d., 1,30 val.
2. **Kitų konfesijų pamaldos** (pagal susitarimą).

IV. PRAMOGINĖ DALIS IR SPORTAS:

1. **Viešas pobūvis seimo atstovams ir svečiams kartu su plačiąja Kanados ir JAV visuomene** (šešt., rugp. 31 d., 9-12 val.).
2. **Finalinės apygardinės sporto rungtynės** (šeštadienį) ir **PLB Taurės įteikimas.**
3. **Užbaigiamoji seimo vakarienė** (sekmadienį, rugs. 1 d., 9 val. vak.).

Meno paroda vyks šešių savaičių laikotarpyje O'Keefe parodų kambaryje. Yra leista išstatyti 30 paveikslų. Kreiptasi į 30 liet. dailininkų. Ruošiamas platus parodos katalogas liet. ir anglų k. Parodai ruošti komisiją sudaro: pirm. T. Valius, sekr. E. Docienė, nariai — J. Bakis, V. Bričkus, J. Račkus, arch. V. Banelis ir inž. E. Čuplinskas.

Be to, skelbiama

V. TAUTINĖ IR KULTŪRINĖ PROPAGANDA VIETOS GYVENTOJŲ TARPE

1. **Spaudos konferencija** su Kanados angliškosios ir etninės spaudos atstovais bei kultūrinio gyvenimo vadovais.

2. **Pasikalbėjimai per radiją ir TV** su PLB Valdybos, dailės parodos bei muzikinės programos komitetų ir Seimo prezidiumo atstovais, išryškinant Seimo apimtį, reikšmę ir uždavinius.

3. **Nuolatiniai pranešimai per radiją ir TV,** informuojant vietos visuomenę apie vykstantį Seimą bei jo siekimus. (Jei šių pranešimų nebus galima įjungti į reguliarią žinių tarnybą, bus perkamas tam reikalingas laikas komerciniu būdu).

4. **Seimo metu Nepr. Lietuvos vėliava** bus iškelta Toronto miesto rotušės aikštėje.

5. Kanados Paštų Valdyba patenkino PLB Valdybos prašymą seimo proga perštampuoti iš Toronto išeinančius laiškus šiuo tekstu: **Lithuanian World Congress, August 30 — September 1st.** Perštampavimas bus pradėtas rugp. 18 d. ir truks dvi savaites — iki rugs. 1 d.

6. Bus padaryta visa, kad kaip galima daugiau ir žymesnių **Kanados valdžios pareigūnų dalyvautų Seimo iškilmingoje akademijoje, koncerte ir užbaigiamoje vakarienėje.** Kanados Ministeriui Pirmininkui ar jį atstovaujančiam valdžios atstovui bus įteiktas iš anksto paruoštas specialus **memorandumas Lietuvos reikalu.**

7. Seimo proga bus išleisti specialūs ženkleliai, kuriuos jau ruošia dail. E. Docienė. Bus dviejų rūšių: maži metaliniai prisegti prie atlapo ir dvejopi popieriniai — prie automobilių.

ANTROJI LIETUVIŲ TAUTINIŲ ŠOKIŲ ŠVENTĖ

Antroji JAV ir Kanados Tautinių šokių šventė liepos 7 d. Chicagoje tarptautinian amfiteatran sutraukė apie 8000 žiūrovų, šoko per 1000 jaunimo, suvažiavusio iš keliasdešimt lietuviškų kolonijų.

Tai buvo puiki lietuviško jaunimo manifestacija! Jie, gal pusė gimusių jau nebe Lietuvoje, ne tik visa širdimi šoko lietuviškai, bet ir kalbėjo lietuviškai, net ir tie, kurie būdami namuose ar mokykloje, mieliau grebėsi angliško.

Šventės oficialiąją dalį pradėjo vykd. komiteto pirm. Br. Nainys. Grupes pristatė programos vedėjas Liudas Sagys. Sveikino Lietuvos Atstovas J. Kajeckas, Chicagos burmistro atstovas ir PLB c. v. pirm. dr. J. Sungaila.

Angliškai ir lietuviškai pranešinėjo Hollywoodo filmų aktorė Rūta Kilmonytė, žiūrovų ir šokėjų sutikta karštais plojimais.

Vyresniųjų šokėjų grupėje buvo apie 700 dalyvių. Jie buvo atvykę

Rūta Lee-Kilmonytė, L. T. Šokių šventės pranešėja, spaudos darbuotojų tarpe. Apačioje Vl. Butėnas ir Alb. Valentinas; stovi: šventės inform. kom. koordinatorius inž. J. Grabauskas, M. Valiukėnas, J. Palukaitis, Rūta Kilmonytė, A. Antanaitis, J. Vaidelys, St. Daunys, V. Kasniūnas, A. Baronas.

Didžiulės masės nuotaika juos užkrėtė ir sustiprino — kas norėtų išsiskirti iš tokio šaunaus būrio, kuris kelia ūpą ir pasididžiavimą!

Amfiteatras buvo išpuoštas lietuviškomis vėliavomis, šokėjų paradas pradėtas šventei sukurtu komp. (28 asmenų simfoniniam orkestrui Vlado Jakubėno "Šokėjų maršu" dirigavo pats kompozitorius). Tas pats orkestras grojo visus šokius, kuriuos orkestravo komp. J. Zdanius, dirigavęs šokiams.

iš Los Angeles, Bostono, New Britaino, Chicagos (šiems, tiesą sakant, toli vykti nereikėjo), Hartfordo, Waterburio, New Haveno, Montrealio, New Yorko, Philadelphijos, Baltimorės, Rochesterio, Toronto, Hamiltono, Clevelando, Detroito, Grand Rapids, Urbanos, Racine, Kenoshos, Waukegano.

Pirmoje dalyje vyresnieji pašoko Kalvelį, Kubilą, Audėjėlę, Rugučius, Blezdinginį jonkelį, Vėdarą, Mikitą, Blezdingėlę, Malūną. Ne-

II JAV ir Kanados Liet. Tautinių šokių šventės išvakarėse, liepos 6 d., šokėjos Regina Česnaitė iš Chicagos ir Laima Stančikaitė iš Los Angeles, padeda gėlių vainiką prie žuvusiems už Lietuvos laisvę paminklo Jaunimo Centro sodelyje, Chicagoje.

Vėliavos laike himnų.
Foto A. Gulbinskas

Scenes from the Lith. Folk Dance Festival held in Chicago on July 7th.

žiūrint nuovargio dėl kelionės nuotolių ir permaža bendrų repeticijų, šokiai, be keletos riktų, darė darnų įspūdį ir kėlė publikos entuziazmą.

Po pertraukos pasirodė jaunučiai, pašokdami Voveraitę, žilvitį, dzūkų polką, palydinčiai akordeonų grupei vadovaujant F. Stroliai.

Jaunųjų šokėjų grupėje buvo Bostono sambūris, Clevelando Lit. mokykla, Bridgeporto moksleivių taut. ansamblis, Brighton Parko lit. mok. ansamblis Tėviškėlė, Marquette Parko lit. mokykla, Ateities atžalynas Chicagoje, Donelaičio lit. mokykla, Dariaus Girėno lit. mokykla Chicagoje, Maironio lit. mokykla Lemonte, Ill., Šv. Antano mokykla Cicero, Ill. Nukelta į 26 p.

Įnešamos vėliavos.
Foto A. Gulbinskas

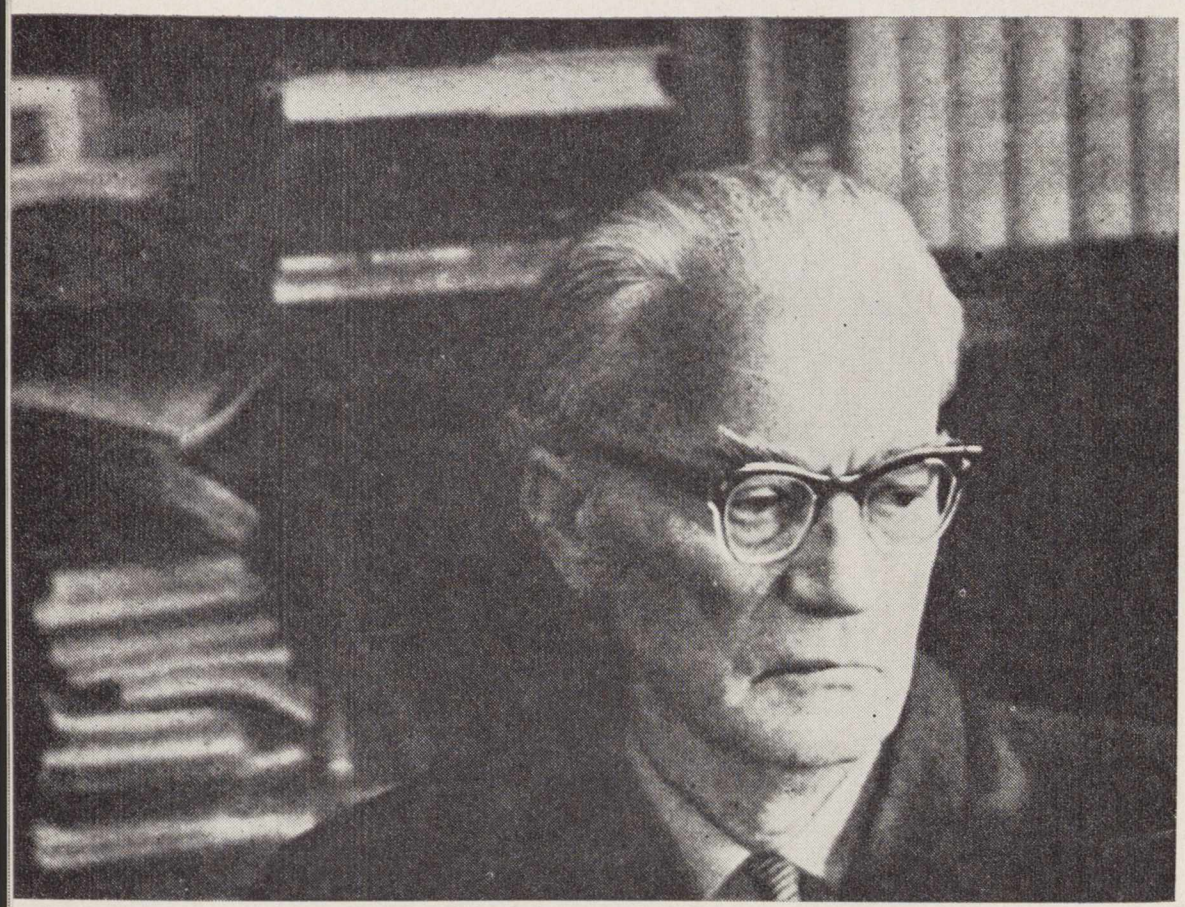

VINCAS MYKOLAITIS-PUTINAS

BAIGIAU SEPTINTĄ DEŠIMTĮ...

Yra senų žmonių, kurie sako: per ilgą savo amžių daug ko esu matęs, daug patyręs. Pavydžiu tokiems žmonėms. Aš pats, štai nors jau baigiau septintą dešimtį, nesijaučiu nė ilgai gyvenęs, nė daug ką matęs, patyręs. Mano gyvenimas, man atrodo, buvo labai trumpas. Mokslo metai praskriejo nejučiomis. Savarankiškas gyvenimas, nuo 1923 metų dėstymas universitete iki antrojo pasaulinio karo buvo atkaklaus darbo laikotarpis — jis vėl greitai praėjo. Karo metai taip pat. Tarybinis laikotarpis štai jau, berods, ilgiausias, o tarsi dar taip neseniai prasidėjęs.

Kai vienu žvilgsniu apimu visą ligi šiol išeitą savo gyvenimo kelią, matau jame daug vingių, slėnių ir kalnelių. Mano kelio aukštumos ir pakilimai — tai geriausieji mano kūrybos metai. Miela man juos prisiminti. Miela jausti, kad esi davęs lietuvių literatūrai ir savo skaitytojams vieną kitą priimtiną ir jų pamėgtą kūrinį.

Nuo pat savo literatūrinio darbo pradžios, štai jau 52 metai, aš, nors gyvenime dažniausiai jaučiausi vienišas, kūryboje vienišas nebuvau. Aš nuolatos jaučiau savo skaitytojų, bičiulių ir draugų palankų dėmesį. Jie nuoširdžiai džiaugėsi mano laimėjimais ir ne per daug barė už nepasisekimus. Turėjau ir priešų. Jie manęs nepalaužė. Priešingai — grūdino ir ugdė tokius mano charakterio ir kūrybos bruožus, kurie būtų likę nepastebėti, į sąmonės šviesą neiškelti.

Šiandien, atsisveikindamas ne vien su jaunyste, bet beveik jau ir su viso savo gyvenimo pajėgiausiais metais, dėkoju visiems savo skaitytojams, dėkoju draugams ir priešams, kad jie sekė mano žingsnius, domėjosi mano kūryba ir padėjo man įnešti į gimtąją literatūrą kuklų daugiamečio rašytojo darbo indėlį.

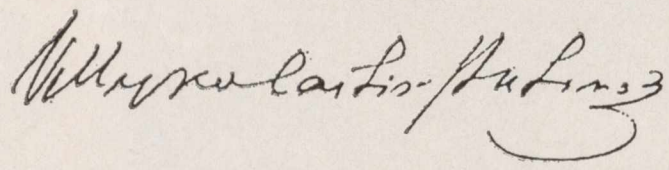

Sausio mėnesyje žymiausiam gyvųjų lietuvių rašytojui Vincui Mykolaičiui-Putinui, gyvenančiam ok. Lietuvoje, suėjo 70 metų. Tarybinė spauda sukaktį paminėjo gana šykščiai. Poeto bebaimis atvirumas ir prometėjiškos dvasios paskutinieji eilėraščiai (prieš vergiją ir tironus) Putiną iškelia kaip vieną didžiausių rezistencijos asmenybių, kūrybine drąsa pralenkiantį ne vieną laisvajame pasaulyje tam tikros spaudos išgarsintą neva "maištaujantį" rašytoją.

Iš kitame puslapyje dedamų Putino poezijos ištraukų skaitytojas pats susidarys nuomonę, nereikalaudamas komentarų. Drįstame tvirtinti, kad Prometėjaus ir Parafrazių ciklai turi pagrindo įeiti į stipriausių pokario poezijos (ne vien lietuvių!) auksinį derlių. Tik reikia juos išversti.

Rašytojo žodis paimtas iš "Literatūros ir Meno" savaitraščio, sukaktuvininko nuotrauka iš kitos spaudos puslapių. LD

PUTINAS – ŽMOGUS IR KŪRĖJAS

Putinas kaip žmogus

Menininkų tarpe yra labai nedidelis procentas tokių, kurie be savo kūrybos rūpintųsi ir savo asmenybe. Daugelis jų, kaip tie Aisčio apdainuoti perlų narai, neria į gyvenimą, ragaudami šilto ir šalto, siekdami stiprių išgyvenimų, patirties, emocijų. Daugelis tokių iškyla su saujomis nuostabių perlų, tačiau dar daugiau paskęsta arba išnyra tuščiomis rankomis ir kupina širdimi kartėlio bei nusivylimo.

V. Mykolaičio-Putino gyvenimas yra gilaus asketizmo ženkle. Sakytumei, jis visą laiką vadovavosi principu: ne iš gyvenimo semtis, bet gyvenimui duoti. O duoti tegali tik tas, kuris pats turtingas tiek savo kūrybinėmis galiomis, tiek vidine kultūra. Kaip iš jo plačios kūrybinės apimties matyti, Putinui tų kūrybinių galių netrūko, o savo vidinę kultūrą susidaryti turėjo jis pats tiek giliomis studijomis, tiek kietu darbu, kas ir sudaro jo plačią ir šakotą asmenybę. Tačiau asmenybei susikurti pagrindinis dalykas yra pastovumas savo principuose. Nors Putinas niekur tiesiai nepasisako nei pasiskundžia griuvus jo idealams, vykstant jo vidiniams perversmams, kurių jis turėjo greičiausiai ne vieną, bet gi jis išliko nepajudinamas vieninteliui principui, kuriam jis pašventė visą gyvenimą — poeto pašaukimui. Šito pašaukimo vardan jis traukėsi iš visuomenės gyvenimo, vengė politinių įsipareigojimų, suko iš kelio viskam, kas galėjo sutrukdyti arba pakenkti jo kaip poeto misijai. Šituo atžvilgiu Putinas tegali būti palyginamas tik su R. M. Rilke, kuriam poetinė kūryba buvo visos jo egzistencijos atrama ir prasmė.

Paviršutiniškai jis atrodo užsidaręs, išdidus ir tiesiog neprieinamas savo išdidžia, aristokratiška laikysena. Bet taip atrodo tik tiems, kurie jo arčiau nepažinojo. Iš tiesų Putinas yra paprastas ir labai nuoširdus. Šito jis tikėjosi ir laukė iš kiekvieno, kuris siekė ir jieškojo su juo kokio nors kontakto. Viešumos ir oficialumų jis vengė. Net namuose nerengė jokių didesnių priėmimų nei pokylių, nors jo poezijoj dažnai nuskamba pokylio bei puotos motyvas, kuris negali būti priimtas kaip jo gyvenimo atošvaistė, bet tik kaip simbolinis ar alegorinis įvaizdis.

Putinas — poetas

Jeigu Putinas šykštus žinių apie save biografijoje, tai jis visu atvirumu atsiskleidžia poezijoje. Ir kai skleidi jo neseniai išleistų Raštų pirmąjį tomą, kuriame chronologine eile surinkti visi jo eilėraščiai nuo pirmojo (1911 m.) ligi paskutinio (1959 m.), tai taip ir matai visą intymųjį Putiną su visom jo šviesiom ir rūškanom nuotaikom, su jo abejonėm, vidinėm grumtynėm, pralaimėjimais ir tragika, pesimizmu ir susitaikymu. Čia Putinas ir idealistas kovotojas, ir desperatiškas pasimistas, ir prometėjiškas maištininkas ir švelnus meilės dainius — lyrikas. Kokia plati jo poetinė amplitudė! Koks turtingas Putino vidaus pasaulis! Ir nuostabu: priešingai daugeliui mūsų reikšmingų poetų, Putinas ligi šios dienos savo lyrikoje nesijaučia išsisėmęs. Net ir paskutinio meto kūriniuose šalia intelektualinio prado pirmoj eilėj jaučiamas emocinis pergyvenimas. Tiesa, trūksta jiems ano spontaniškumo, kuriuo paženklinti jo ankstyvesnieji eilėraščiai, bet, ypač paskutinio dešimtmečio posmuose, mintis gili, pilnai išnešiota, žodis rūpestingai atrinktas ir atsvertas, ir todėl jo pastarojo meto eilėraščiai panašūs į sočiai prinokusius vaisius vėlybam rudeny.

Daugelis Putiną laiko asmeninės poezijos atstovu. Iš tiesų, pati poezija savo esme ir yra tik asmeninė, tačiau Putinas nėra iš tų poetų, kurie išlieja savo jausmus, sau jokių kitų reikalavimų nestatydami. Putino asmeniškumas poezijoje pereina grynai į žmogiškąją plotmę plačiausia apimtimi: jis kaip asmuo ir žmogus jieško santykio su visata, su jos kūrėju, su tauta ir su žmogumi.

Savo poezijoje Putinas įvairus tiek tematika, tiek ir formomis, nors principe jis laikosi klasikinės eilėdaros formų, kuriai jis pasiliko ištikimas ligi paskutinių dienų. Būdamas didelis estetas, Putinas labai atsargiai atrenka žodį, atsverdamas jį sąskambio, prasmės ir spalvos atžvilgiais. Kai kas bando Putiną priskirti prie tų, kurie atstovauja principą "menas menui", tačiau jis yra labai toli nuo to. Nors jis ir pašventė visą savo gyvenimą literatūrai ir poezijai, tačiau poezija jam niekados nebuvo pati sau tikslu; greičiau ji tėra Putinui kaip priemonė atskleisti patį save, per ją įprasminti savo būtį.

Putinas — beletristas

Po ankstyvųjų bandymų beletristikoje (Medūza, Šivesūs šešėliai, Vienu pabučiavimu), kurie nebuvo pirmaeiliai kūriniai ir kuriuos pats Putinas, laikydamas menkaverčiais, kaip jis sakosi, išbraukęs iš savo kūrinių sąrašo, ilgą laiką šito žanro nelietė. Ir tik 1931-33 m. jis išleidžia kapitalinį trijų dalių romaną "Altorių šešėly', su kuriuo jis pradėjo naują epochą mūsų beletristikoje. Beveik visa lietuvių anksyvesnioji proza tarnavo tautinės sąmonės žadinimui arba ribojosi tik lietuviško kaimo buities vaizdavimu. Su šiuo veikalu, kaip sako P. Naujokaitis, Putinas išvedė mūsų literatūrą iš formalistinio klaidžiojimo ir siauro liaudiškumo. 1938 m. jis išleido antrą romaną "Krizė", kuris jau nebeturėjo tos kūrybinės jėgos, kaip "Altorių šešėly". Po beveik dvidešimties metų pertraukos, 1957 m. Putinas išleido "Sukilėlių" pirmąjį tomą, kur autorius vaizduoja 1861-63 metų sukilimą. Neteisinga būtų daryti kokį sprendimą, nes veikalas pilnumoje dar neišleistas, tačiau jau iš pirmojo tomo galima spėti, kad su šiuo kūriniu autorius gali suvaidinti panašų vaidmenį, kokį jis suvaidino lietuvių literatūroje su savo "Altorių šešėly".

Putinas savo kūrybines jėgas bandė ir dramoje, tačiau, atrodo, jam, kaip iš prigimties lyrikui, ši meno šaka nebuvo labai dėkinga. Čia paminėtini: "Valdovo sūnūs" kurią vėliau perdirbo į "Valdovą", "Žiedas ir moteris" ir misterija "Nuvainikuotoji vaidilutė". 1944 m. pradėjo Kūrybos žurnale spausdinti dramą "Operaciją".

Be savo kūrybos Putinas yra davęs visą eilę puikių vertimų. Stambiausi iš jų yra A. Mickevičiaus Konradas Valenrodas ir Ponas Tadas.

Vincas Kazokas

Vincas Mykolaitis - Putinas

Saulėlydžio kely

EROICO (Iš "PARAFRAZIŲ" CIKLO)

Aš noriu laisvę šlovinti
Ir prievartą prakeikti.
Tegul prasmenga žemėje
Tironai ir vergai!
Žavu man sekti laisvą paukštį
Plačioj padangių erdvėje,
Ir audros sūkuriais gėrėtis,
Ir neramių bangų žaismu!

Yra sunkių kaip šaltas švinas žodžių,
Yra aštrių kaip peilis žvilgsnių,
Yra stiprių kaip plieno grandys rankų,
Yra klastingų kaip angis troškimų.
Tačiau nėra tokių pasauly varžtų,
Kurie pasmaugtų laisvės troškulį.

Jaučiu ir aš krūtinėj naują jėgą,
Kaip tas padangių laisvas paukštis,
Kaip audros vėjas keliantis bangas.
Susitvenkė širdy audringas geismas —
Jis prasiverš kaip srautas
Laisvais harmonijos garsais.
Ir plis daina kaip žydros jūros bangos, —
Ir vėjas ją nešios kalnais ir kloniais,
Ir paukščiai skrisdami čiulbės,
Kad nėr pasauly laimės didesnės
Kaip laisvė!

Nebelski, rūstusai likime,
Keturgubu smūgiu į mano duris!
Septynetas užraktų niekad
Nuo mano angos nenukris.

Bet užraktai vienas po kito
Nuo piktojo smūgių nukrito.
Jaučiu aš jo ranką ledinę, —
Ir štai jau jis beldžias į mano krūtinę.

Jis žada man lobių ir turtų,
Jis siūlo man meilę ir laimę,
Man pasakos rūmus sukurtų,
Paniekintų skausmą ir baimę.

Ir gundo mane jojo lūpos pabalę:
— Tu man nusilenki, pagarbink valdovą!
Aukoki man širdį, ir protą, ir valią, —
Aš vesiu tave — ir laimėsi tu kovą.

Likime! Silpnųjų tu monas!
Aš laimės vilonėm seniai apkurtau.
Ne vergas esu, bet valdovas —
Nesilenkiu tau!

Miglotuos gyvenimo vingiuos
Kiek kartų mane apgavai,
Kai pavedė tau mano laimę
Pikti ir kerštingi dievai!

Aš jį nugalėjau. Išėjo rūstus
Pro būstinės mano vartus.
Septynetas užraktų dulkėse liko,
Ir tekančią saulę varpai pasitiko.

IŠ "POMETĖJAUS" CIKLO

IX

Ugninė Dzeuso vyličia
Į uolą trenkia,
Ir griausmo dundesys tarpekliais,
Sukrėtęs Tartaro juodas gelmes,
Smarkėja.
Tai žaibų valdovas dievas rūstauja
Prieš Prometėją:

— O, neklusnusis mano prieše,
Titane išdidusai!
Tu žmogui iš tamsių landynių
Į saulėtus aukščius parodei kelią,
O man, dievų valdovui nemirtingam,
Tu nebūtybę pranašauji!
Jei man tuojau nenusilenksi
Ir mano valiai nepaklusi,
Tai štai tave nutrenksiu
Į Tartaro giliausią dugną
Ir tokią kančią tau paskirsiu,
Kokia tik visagalis geba sugalvoti. —

Ir tartum griausmas drebino uolas,
Tas balsas, kalnais nuskambėjęs.
Tačiau nenusigandęs
Atsakė Dzeusui Prometėjas:

— Aš tau nenusilenksiu
Ir tavo valiai nepaklusiu!
Aš savo skausmo ir kančios
Į tavąją vergovę neiškeisiu.
Geriau vergausiu šitai plikai uolai,
Tačiau tarnu tavuoju niekados nebūsiu!
Nutrenki mano kūną
Į Tartaro gelmes juodąsias,
Bet mano dvasią sunaikinti
Tu niekad neįstengsi! —

XV

Ir aš, klajūnas, sielvartingas dainius,
Pamilęs žemę, skundžiaus ir kentėjau
Ir į tave su viltimi šaukiausi
Titane Prometėjau.

Ir tu, išgirdęs skausmo balsą,
Iš amžių glūdumos tiesei man ranką, —
Ir štai painioj gyvenimo kelionėj
Man jėgos neišsenka.

Žinau, kad mano skausmas — menkas lašas
Žmogaus kančios bedugniam okeane.
Ir vien tik tu man atskleidei jo prasmę,
Kentėjimo titane.

Be skausmo nėr nei laimės, nei kūrybos,
Ir amžinybėn kelias uždarytas.
Tik po nakties mums pateka aušrinė,
Ir švinta giedras rytas.

Ir man negaila, kad buities kelionėj,
Pamilęs žemę, klupdamas kentėjau,
Jei su tavim kenčiau bent trumpą mirksnį,
Titane Prometėjau.

IŠ "MIRTIES" CIKLO

Pakako jam vietos duobės gelmėse —
Jau barška į karstą pirma žemės sauja.
Bet jis jau laisva nebe žemės dvasia
Elysion žydinčiom pievom keliauja.

Ar amžiai, ar trumpos akimirkos slenka —
Kas buvo, kas bus — vien džiugi dabartis.
Ir nuolat jam laimės pilnybėje tenka
Visa amžinybės buitis.

Jadvyga Paukštienė
Iš parodos Chicagoje.

ŽVEJYBA, aliejus
FISHING, Oil

Prasiskiria žvaigždžių ir saulių dangus —
Ir jis spindulynuos išvysta
Atpirkimo šlove nuskaidrėjusį Kristų
Ir giedrius Olimpo dievus.

IŠ "SONETŲ" CIKLO. VII.

Širdies svyravimai ir proto paklydimai
Painiam buities kely manęs nebebaugina.
Į naują puokštę klojas jųjų atminimai —
Vieni saldžiai paguodžia, o kiti graudina.

Širdis ne kartą buvo kraujuose paplūdus,
Galva vidurnakčiuos nuo abejonių svaigo.
Taip audros ir kaitra naujus brandina grūdus,
O sprogęs kevalas pagimdo šviesų daigą.

Saulėlydžio kaly aš šiandien vėl sustoju, —
Ir vėl širdis kraujuoja ir mintis nuklysta.
Bet kietą akmenį tvirtai jaučiu po kojų,
Ir akys aukštumoj žvaigždžių takus pažįsta.

Budėjęs kryžkeliuos, tiktai dabar žinau:
Ne veltui klaidžiojau, kenčiau ir gyvenau.

KERŠTAS

ROMUALDAS SPALIS

Vyras pakabino telefono ragelį ir, perėjęs kambarį, atsidūrė pas žmoną, kuri, žvilgterėjusi į jo pasimetusį veidą, neramiai paklausė:

— Kas atsitiko?

— Jie mus parinko...

Nutviskusi, lyg pirmą kartą pabučiuota, Joneikienė pakilo iš fotelio, žengdama vyro pusėn.

— Tu, žinoma, sutikai?

— Ne, prašiau laiko pagalvoti.

— Gerai padarei. Nekuklu būtų skubėti. Aš apie tai būčiau nepagalvojusi.

— Ak, man nerūpi kuklų vaidinti. Dėl savęs aš griežtai ne pasakyčiau, tik tu...

— Ir neprotingai pasielgtum, — priekaištingai žvilgterėjo į vyrą, sėsdama atgal į fotelį, šypteldama savo mintims.

— Tai slegianti pajaciška garbė. Stebiuosi, kuris ir sugalvojo šią neprotingą komediją, — nerimo vyras.

— Nieko neprotingo aš nematau. Visokių iškilmių, minėjimų turime. O dabar, kada modernus gyvenimas drasko šeimas, kada ištvirkavimas nėra blogybė, kada aplink skyrybos ir skandalai — labai gražu ir logiška, kad mūsų kolonija nutarė išskirti, pagerbti pavyzdingiausią, be dėmės šeimą, kaip atsparumo simbolį prieš moderniojo gyvenimo negeroves. Esu tikra, kad ir kitos didesnės lietuvių kolonijos paseks mūsų pavyzdžiu.

— Mielai tą farbę aš kitiems perleisčiau. Juo labiau, kad žinau šeimų be priekaišto.

— Tikrai? Bet gal nulėmė ir tai, kad ne tik gražiai sugyvenam, bet kad sudarome ir inteligentiškiausią, garbingiausią šeimą.

— Ką tu galėtum prikišti šatkams?

Panerdama akis, žmona šyptelėjo.

— Eina gandai, kad dar neseniai, prieš keliolika metų, jis su vedusia moterimi labai draugavo, net jos pavardė minima. Gal nori...

— Bakūžiai...

— Jis per bolševikmetį susitepė, o jo žmona turėjo nemalonumų dėl pakietėlių Vokietijoje, net karinė policija buvo įsikišusi. Žinau, tau nepatinka klausyti, o galėčiau ir apie kitas tavo šventenybes šį tą papasakoti. Aš, kuri ypač neieškau, žinau.

— Jei tu neklysti, tai menka garbė, jei šitoji visuomenė mus pagerbs, jei jos išrinktieji būsime. Tu mane įtikinai, kad turiu griežtai pasakyti — ne.

Žmona metė darbą ir, pasukusi galvą, šaltai, kiek pabrėždama žodžius, pertraukė:

— Tavo kuklumas yra naivus, ne vietoje ir žalingas. Nesi dabar docentas, negauni algos pagal savo išsimokslinimą, o toji, nors ir kukli, mums siūloma dovana labai pravers. Turi pagalvoti apie Aldutę, apie jos muzikos pamokas, apie tą brangią, geriausią miesto mokyklą, kurią ji lanko.

Joneika sunkiai nusileido į fotelį.

— Priimti dovaną, išklausyti eilės pagyrimų — žinai, mane tas purto. Antra vertus, jei sutiksime su komisijos nuomone, užsikrausime didelę moralinę atsakomybę! Ar tavęs tas negąsdina, neslegia?

— Mes verti to išskyrimo. Tai skatins mane dar didesniu uolumu atlikti žmonos, motinos pareigas. Ar turi man kurį priekaištą?

— Tau? — docentas pasitrynė kaktą, — nee, bet jei kartais Aldutė liktų pirmoji paralėlėse klasėse, tai jos mokymas jau nebereikalautų išlaidų, galėtumėm atsisakyti ir nuo tos dovanos...

— Susimildamas, palik savo giesmelę. Jei tu toks kuklus — gerai, aš pati dar šį vakarą paskambinsiu pirmininkui ir pranešiu, kad, pasitarę ir apsvarstę, mes priimam tą didelę garbę. Suprask, neturime atstumti tai, ką patys sukūrėme ir užsitarnavome. Įdomu, kas mus pirmasis pasiūlė? Neklausei?

Vyras tylėjo. Nenorėdamas tęsti nemalonaus pokalbio, kitur pasuko.

— Aldutė ką daro?

— Mokosi. Jos nereikia raginti, ji tokia protinga, — motinos šiltame tembre suskambėjo išdidūs tonai. — Ji bus pirmoji, mes jokio vargo su ja neturime.

— Ne, — patvirtino Joneika, pasilenkdamas prie žmonos, pritildydamas balsą, kad pro atdaras duris neišgirstų duktė, — ji toks dar kūdikis, ir toji nevaikiška ambicija mane stebina, nepasakysiu, kad būčiau labai patenkintas.

— Aš gi atsidžiaugti negaliu — skatinu jos ambiciją, kiek pajėgdama.

— Ir neatsargiai elgiesi. Ji dar kūdikis, ir gyvenimo problemos turi lengvai plaukti pro jos sielos pasaulį. Fizinės ir dvasinės jėgos turi proporcingai vystytis. Kas, pasakyk, jei jos viltys suduš, jei ji nelaimės pirmos premijos? Sukrėtimas gali suduoti žymiai gilesnį smūgį, negu ji gali priimti be žalos sau.

Joneikienės rankos suvirpo, ir ji antrą kartą nekantriai metė darbą, degančiais skruostais pasisukdama į vyrą.

— Nutilk, susimildamas, nutilk. Daugiau negaliu pakęsti tavo juodo kranksėjimo. Aldutė verta aukščiausios premijos, ir ji ją gaus. Ateinantį sekmadienį mūsų mažasis angeliukas stovės išskirtas iš visų, kaip gabiausias, darbščiausias. Aš naktimis nemiegu apie tai galvodama, svajodama, o tu toks abejingas, tartum tu jai svetimas. Man plaukai šiaušiasi, kai išgirstu jos neramesnį atodūsį, o tu... tylėk, tylėk, nenoriu tavo pasiteisinimų. Žinau, ką pasakysi, jau tu sakei. Tu tik pykinti moki. Per tave vos nepamiršau, kad su Aldute turime skubėti pas siuvėją. Per mokyklos iškilmes ji neturės ko raudonuoti, ir milijonieriaus vaikas nebus tinkamiau pasipuošęs. Beje, dabar ir apie mus abu reikės pagalvoti. Abi iškilmės sekmadienį, kad tik valandos nesutaptų, reiks paskambinti pirmininkui, kad mūsų pasirodymą nukeltų kiek įmanoma vėliau. Ak, — suspaudė širdį, lyg bijotų, kad toji išsprūsianti iš krūtinės, ir tik šešios dienos! Sudie, tetuši, — bakštelėjo vyrą į skruostą.

Tarp darbų, ruošimosi žaibu nubyrėjo trys dienos, ir Joneika, baigęs braižykloje darbą, tik išėjo į gatvę, kai susidūrė su Bruzguliu, kolonijos pirmininku. Pastarasis rodėsi nustebęs tuo netikėtu susitikimu, bet jo neįprastas šokinėjimas nuo vienos temos prie kitos, tartum skubėtų įsukti į norimuosius bėgius, Joneikai pasirodė įtartinas, ir jis įsitempė laukdamas, ko siekiama. Tyčiomis lakoniškais žodžiais trumpino sakinius ir pagal pirmininko norą keitė temas. Į kelionės galą, kur turėjo skirtis keliai, Bruzgulis pradėjo skųstis augančiais gandais kolonijoje.

— Iš švento žmonės raguotą padaro. Kur ir kas paleidžia gandą— neįmanoma sugaudyti. Žmonių daug — visų nepažinsi, na, ir naudojasi visokie prašalaičiai. Kaip sakiau, nė vieno švaraus nepalieka.

— Toji liga yra chroniška, — ramiai atsakė Joneika, stabteldamas, — prie to jau esame įpratę ir kasdieniniame gyvenime mažai dėmesio kreipiame, bet, kaip žinote, šį sekmadienį su žmona ir dukra esame pakviesti ypatingoms iškilmėms, esame išrinktoji šeima ir privalome būti švarūs.

— Daktare, kas gi tikėtų, — šokosi Bruzgulis su matomu palengvėjimu, kad pagaliau pasiekė tikslą.

— Aš suprantu jus, pirmininke, — greit pertraukė Joneika, — ar gandas pamatuotas, ar ne, vis tiek jis drums iškilmes ir skeptiška šypsena nuodys nuotaiką. Mes negalime gandui užkirsti kelio, bet, jei gandas turi pagrindo, aš tuojau jį patvirtinsiu ir čia pat, žinoma, atsisakysiu iš tos mūsų šeimai skirtos vietos. Jei gandas iš piršto išlaužtas — manęs nebaugins ir visos salės ūžesys. Suprantama, jums neturiu jokių priekaištų, nes jūsų pareiga buvo pasitikrinti, ir tikrai gražiai padarėt, ateidamas pas mane, pas tikrą žinių šaltinį, — šyptelėjo buvęs docentas, ištiesdamas ranką.

Šyptelėjo ir Bruzgulis.

— Tyčiomis telefonu neskambinau, kad ponia nesijaudintų, mat, gandai ją liečia.

— Ją?!

— Pavyduolių darbas, nes tik tada gandai kilo, kai komisija jus parinko. Anksčiau tos nesąmonės niekas negirdėjo. Būčiau to jums ir nesakęs, bet ponia, kuri pirmoji jus pasiūlė tai garbės vietai, patarė perspėti jus. Anot jos, galit užkirsti gandui kelią, kas mums visiems būtų labai malonu.

— Padarysim, ką galėsim.

— Gandą, atrodo, lengvai galima paneigti, nes minimos vietovės, vardai, ir aš net pradedu galvoti, kad tai paprastas apsirikimas, kad po jūsų žmonos pavarde slepiasi kita žmogysta.

— Sakyk gandą.

— 1944 metų rudenį Rytprūsiuose prie Heinrichsvaldės sugaudyti lietuviai kasė apkasus. Dirbanti virtuvėje moteris tam kasėjų būriui, kur priklausė jos brolis, supildavo į maisto betonus visą mėsą, geriausius turimus produktus, tuo tarpu kiti lietuvių būriai buvo maitinami vandeniu. Vienas iš jų tiek susilpęs, kad mirė.

— Ir toji virėja, žinoma, Joneikienė?

— Kaip tik.

— Bebėgdami buvome perskirti su žmona, ir jinai buvo įkliuvus kažkur prie Tilžės, bet niekad negirdėjau iš jos apie Heinrichsvaldę. Aš sužinosiu ir paskambinsiu jums, kad bent jūsų, valdžios, sąžinės būtų švarios.

Joneika geriausia nuotaika pavalgė pietus ir pakėlė akis į žmoną.

— Ar tu kada girdėjai apie Heinrichsvaldę?

Nukelta į 16 psl.

Romualdas Spalis

KAIRĖJ: Toronto Maironio vardo šeštadieninės mokyklos vedėjas J. Andrulis su mokytoja R. Bleizgyte.

DEŠINĖJ: Toronto Maironio vardo šešt. mokyklos aukštesniųjų klasių (IX ir X) mokytojai J. Jankaitis ir S. Liuimienė.

Foto S. Dapkus

Teachers of Maironis Lithuanistic school in Toronto.

MAIRONIO VARDO LITUANISTINĖ MOKYKLA TORONTE

Toronto lituanistinė šeštadieninė Maironio vardo mokykla bene bus didžiausia Šiaurės Amerikoj ir, galimas daiktas, visame laisvajame pasaulyje tokio tipo mokykla. Pastaruosius keletą metų ją kasmet lankė po 500 lietuviukų ir lietuvaičių.

Mokyklą, kaip gyvybinį tautybės išsilaikymo židinį, įsteigė ankstyvesnieji lietuviai imigrantai, ir dabartinioji yra anos ankstyvosios mokyklos tęsinys.

1936 m., susidarius didesniam skaičiui mokyklinio amžiaus vaikų, SLA skyriaus valdybos rūpesčiu (valdybą sudarė Bartkuvienė, Indrelienė, Jokubynienė, Jokubynas ir Dagilis), gavus pritarimą ir materialinę paramą iš SLA Centro bei Užsienio Lietuviams Remti Draugijos, — Šv. Jono Krikštytojo parapijos salėje buvo įsteigta šeštadieninė mokykla. Su 40 mokinių darbą pradėjo Indrelienė ir Bartkuvienė. Po truputėlį mokykla didėjo mokinių skaičiumi ir tobulėjo mokymo metodais. Deja, po trejų metų lygiagrečiai pradėta organizuoti nauja to paties tipo mokykla. Ji įsteigta 1939 m. (vedėjas Balčiūnas). Pasėkmės: turėjo užsidaryti pirmoji, neilgai gyvavo ir antroji.

Po antrojo pasaulinio karo, atvažiavus didesniam skaičiui lietuvių emigrantų, kun. P. Ažubalio, V. Matulaičio, B. Sakalausko ir kt. rūpesčiu, 1949 m. įsteigta Maironio vardo šeštadieninė pradžios mokykla. Mokytojas V. Matulaitis darbą pradėjo su 20 mokinių, kapelionu buvo kun. dr. J. Gutauskas. Ir šiuo kartu mokykla veikė Šv. Jono Kr. parapijos salėje.

Mokinių skaičius taip greitai augo, kad nebetilpo vienose patalpose ir nebeužteko vieno mokytojo. Kun. P. Ažubaliui pasisekė gauti Šv. Pranciškaus mokyklos patalpas Claremont gatvėje. Tomis patalpomis ir dabar naudojamasi, nors mokinių skaičius tiek išaugęs, kad jau kelinti metai siekia gerą pustūkstantinę, o ir mokytojų pvz. 1962-63 mokslo metais buvo tiek, kiek mokyklai įsisteigus mokinių. Mokyklos vedėju yra J. Andrulis; mokytojai šie: M. Gudaitienė, V. Laurinavičienė, sesuo Loreta, P. Buračas, P. Besąsparis, sesuo Viktorija, R. Bleizgytė, M. Bušinskas, A. Jucienė, E. Mardosienė, J. Adomavičienė, Z. Didžbalienė, A. Kuolienė, P. Jurėnas, P. Urbonienė, V. Taseckas, S. Liuimienė, J. Jankaitis. Tikybą ir dainavimą žemesniems skyriams dėstė sesuo Margarita, vyr. skyriams — kun. B. Pacevičius ir T. Rafaelis, OFM; tikybą evangelikams — J. Adomavičienė. Dainavimą vyr. skyriams dėstė B. Stosiūnas. Mokyklos sekretorė ir pagalbinė mokytoja — A. Eižinaitė. Dirbę šiais pat metais, sąlygų verčiami, iš pareigų pasitraukė mokytojai: E. Grabauskienė, A. Kuolaitė ir S. Jakaitis. Pažymėtina, kad 5 iš čia išvardintų mokytojų yra baigę mokslus šiame kontinente.

Mokyklos vedėjais ligi šiol yra buvę — V. Matulaitis, J. Jankaitis, J. Širka, J. Gustainis ir J. Andriulis (dabart. vedėjas).

Mokyklos išlaikymu rūpinasi Mokyklos taryba. Ją sudaro abiejų parapijų klebonai, Bendruomenės Ap. valdybos ir Tėvų komiteto pirmininkai, seminaro ir mokyklos vedėjai. Tarybos pirmininkais esti parapijų klebonai, kurie kasmet keičiasi rotacine tvarka. Lėšos mokyklai sudaromos iš tėvų, parapijų, bendruomenės, ūkinių ir kultūrinių organizacijų, atskirų organizacijų, paskirų asmenų įnašų bei aukų. Tėvai moka $15 per metus, nežiūrint tos šeimos mokyklą lankančių vaikų skaičiaus.

1962/63 mokslo metų Tarybą sudarė kun. kleb. P. Ažubalis — pirm. ir nariai: T. Placidas, OFM — Prisikėlimo par. klebonas, K. Manglicas — B-nės valdybos atstovas, L. Šeškus — Tėvų komiteto pirm., J. Gustainis — Lituanistinių kursų vedėjas ir J. Andrulis — mokyklos vedėjas.

Pr. Alšėnas

Maironio šešt. mokyklos mokinių grupė dainavimo pamokos metu su mokytoju Leonu Stosiūnu. Foto S. Dapkus

Singing lesson at the Maironis Lithuanistic School in Toronto.

Toronto Maironio vardo šešt. mokyklos 4-tas sk. su mokyt. E. Mardosiene ir mokyklos vedėju J. Andruliu egzaminų metu. Foto S. Dapkus

Fourth grade of the Maironis school with their teachers.

KNYGOS IR AUTORIAI

NAUJA MALDAKNYGĖ "RŪPINTOJĖLIS"

Neseniai iš spaudos išėjo kun. J. Janilionio redaguota maldaknygė "Rūpintojėlis". Pirmoji laida turi 272 psl., antroji, sutrumpinta, 136 p. ir portugalų kalba — Cristo Pensativo — 120 psl. Ji skiriasi nuo kitų maldaknygių ne tik vardu, bet ir turiniu, siekiant, kad skaitytojas giliau įsisąmonintų ir gyviau dalyvautų maldoje — joje pateikta liturginių paaiškinimų, simbolinių bei realių pavaizdavimų ir giesmių melodijų. Tuo būdu turinys suskirstytas į 5 dalis: 1. Liturgijos paaiškinimai, 2. Poteriai, Tikėjimo tiesos ir Sakrementinės maldos, 3. Maldos -maldelės, 4. Giesmynėlis, 5. Sekmadienių ir švenčių Evangelijos.

Petras Babickas per Rio de Janeiro Vera Cruz radijo stotį lietuvių valandėlėje apie šį leidinį portugališkai taip kalbėjo:

"Lietuviai šio miesto gyventojai

gali džiaugtis ir didžiuotis savo kolonijos kapeliono Juozo Jasilionio išleista maldaknyge "Rūpintojėliu". Tikrenybėje tai yra trys knygelės, skiriamos lietuviams emigrantams ir po II-jo Pas. karo po visą pasaulį išblaškytiems tautiečiams. Šios maldaknygės yra tuo svarbios, kad viena jų, III-ji — Cristo Pensativo" — yra išleista portugalų kalba. Ji yra to paties "Rūpintojėlio" vertimas, tik su kiek skirtingu turiniu. Jos tikslas — patarnauti bendrajai išeivijai, o ypač kilusiai iš už anapus Geležinės uždangos. Taip pat norima priminti brazilams, kad ir jie melstųsi už Tyliąją Bažnyčią. Nėra jokios abejonės, kad maldaknygė Cristo Pensativo yra vienintelė šios rušies knygelė."

Autorius ir leidėjas kun. J. Jasilionis pernai atšventė savo 70 metų amžiaus sukaktį. Jis gimė Geidžiūnų kaime, Biržų apskr.Mokėsi Rygos gimnazijoje ir 1915 m. baigė Kauno Kunigų seminariją. Vėliau Italijoje Perudžio universitete studijavo italų kalbą, literatūrą ir meną ir gavo diplomą. Vikaravo Rimšėje, Panevėžyje, Radviliškyje ir Liepojoje. Buvo vienas iš Biržų gimnazijos steigėjų ir jos kapelionas; taip pat buvo kapelionu Zarasų gimnazijoj. 1929-30 m. dvasinės misijos tikslais keliavo po P. Afriką, 1930-37 veikia P. Amerikoje. Porą metų praleidęs Š. Amerikoje, nuo 1939 m. darbuojasi Rio de Janeiro lietuvių kolonijoje. (G.)

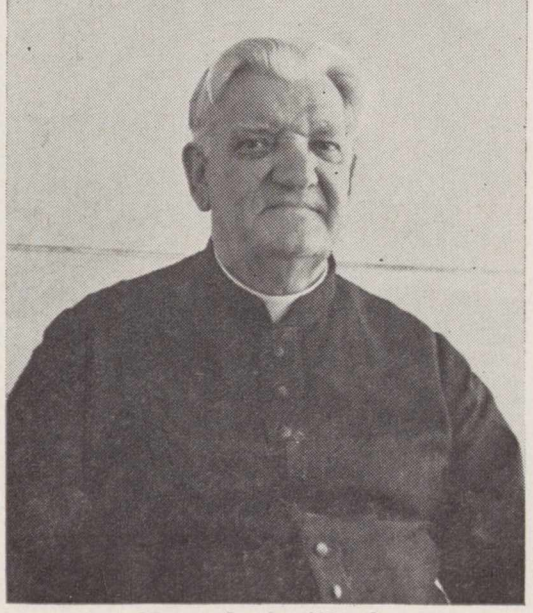

Kun. J. Jasilionis, "Rūpintojėlio" maldaknygės autorius ir leidėjas Rio De Janeiro.

* * *

DĖL "BUTKAUS DAINŲ"

Praėjusiame LD nr., minėdami S. Butkaus jubiliejų, pažymėjome, kad jis yra "dainų" kūrėjas ir įdėjome mūsų bendradarbio (rašinio apie Butkų autoriaus) atsiųstų Butkaus "dainų" pluoštą. Vienoms dainoms Butkus sukuria tik melodiją, paėmęs svetimus žodžius, kitoms pats ir žodžius parašo. Butkaus dainų pluošte (9 psl.) "Kaip obelis, mamyt, palinkus" žodžiai yra P. Jurkaus ir "Be Tėviškėlės" I, II ir IV posmai yra K. Grigaitytės, gi III ir V gal paties Butkaus pridėti.

Kompozitoriai, sukūrę tekstams melodijas, paprastai lieka tų dainų autoriais. Dainininkai, dainuodami, skelbia, jog tai Šimkaus, Sasnausko ar kurio kito kompozitoriaus daina. Tai skriauda žodžių autoriams. Ir paskutiniuoju metu vis dažniau minima ir žodžių autoriai. Gaila, kad mūsų bendradarbis Australijoje neatkreipė į tai dėmesio. Tai atitaisydami, autorius atsiprašome.

Kartu norime pacituoti ištrauką iš Australijos "T Aidų" nr 18, kur aprašant kun. S. Butkaus minėjimo koncertą, sakoma: "Solistė Vasiliauskienė iš vietos prie garbės stalo padainavo vieną kun. P. Butkaus sukurtą dainą. Kun. Pr. Vaseris, solenizanto seminarijos laikų draugas, plačiau apibūdino kun. P. Butkų, kaip lietuviškos dainos kūrėją, paymėdamas, kad jo dainos jau yra plačiai pasklidusios lietuvių tarpe Australijoje, Amerikoje, Lietuvoje, o gal net ir Sibire, nes ir ten yra žmonių, kurie moka kun. Butkaus dainas. Jo daina skambės ir tada, kada jo paties jau nebebus šioje žemėje, nes daina, kurią priima ir pasisavina tauta, tampa nemirtinga. Dalyvių prašomas, kun. P. Butkus padainavo **savo sukurtą dainą "Kaip obelis, mamyt, palinkus"** (mūsų pabraukta, LD), kuriai pritarė ir kartu dainavo visa salė — apie 400 žmonių". Sapienti sat!

Prof. Al. Lisauskio šeima. Sėdi: prof. Al. Lisauskis ir žmona (mirusi 1961). Stovi: duktė Anna Veronica, sūnus James Russel, duktė Sesuo M. Jamesine, OSU, sūnus kun. John, CR, duktė Sesuo M. Alphonsine, OSU, sūnus Michael Ignatius. Nuotrauka daryta 1957 m. rugp. 20, kai sūnus kun. John laikė pirmąsias Mišias St. Charles bažnyčioje, St. Mary, Ke.

The Lesousky family. Seated Prof. Al Lesousky and the late Mrs. L.

50 METŲ PROFESORIAUJANTIS PAS AMERIKONUS LIETUVIS AL. LISAUSKIS

Gana retas atvejis, kad kas nors savo profesiniame darbe ištriūstų pusę šimto metų. O vis dėlto pedagogas Al. Lisauskas tai padarė be ypatingų pastangų. Nuostabu dar ir tai, kad peržengęs šią sukaktį jis pasiliko profesoriauti kolegijoje ir toliau.

Šis pasižymėjęs profesorius yra Jono Juozo ir Kristinos Lisauskių sūnus, gimęs 1892 Shenandoah mieste, JAV-se. Jo tėvas buvo susituokęs Kalvarijoje, Lietuvoje, iš kur atvyko į Ameriką ir apsigyveno Shenandoah mieste Pensilvanijoje. Tėvai turėjo šešis vaikus, bet tik du išaugo, kiti mirė vaikystėje. Tėvų gražus sugyvenimas ir religingumas turėjo įtakos ir į būsimą profesorių, kurio religinis jausmas visą laiką buvo labai stiprus. Nuo 1900 iki 1906 jis buvo patarnautoju mišioms savo gimtajame Shenandoah mieste, o vėliau, pradedant 1936, iki šiol, nors ir būdamas profesoriumi, vasaros mėnesiais taip pat patarnauja mišioms.

Būsimasis profesorius vidurinįjį mokslą baigė 1910 Shenandoah. Po to persikėlė į St. Mary vietovę, Kentucky, ir pradėjo lankyti St. Mary's kolegiją. Netrukus jis čia pasižymėjo moksle ir buvo apdovanotas net keliais aukso medaliais. Pažymėtina, kad du iš tų medalių buvo už religijos studijas, kiti du — už iškalbos meną.

Dar tebebūdamas kolegijos studentu, jis pradėjo pedagoginį darbą toje pat St. Mary's kolegijoje. O tai atsitiko 1911 m. Iš pradžių šis devyniolikametis bernelis dėstė tik lotynų k. ir aritmetiką, o sekančiais metais - dar ir graikų kalbą. Kolegiją baigė 1913 m. bakalauro (BA) laipsniu ir tų pačių metų rudenį jau tapo pilnateisiu kolegijos profesoriumi. Pirmaisiais profesoriavimo metais dėstė anglų k., kompoziciją (stilistiką), anglų klasikus, mitologiją, graikų kalbą, specialų lotynų kalbos kursą, Ciceroną, bažnyčios istoriją, trigonometriją, dramą ir iškalbą. Be to, vėliau dar dėstė ir šiuos dalykus: Vergilijų, Horacijų, Tacitą, lotyniškuosius bažnyčios tėvus, lotynų himnus, lotynų kompoziciją, Ksenofontą (Anabasį), Homerą, (Iliadą), graikiškąją šv. Rašto dalį, specialų Dantės Dieviškosios Komedijos kursą, Šekspyro dramas, Popės ir Drydeno poeziją ir kt.

Šeštadienių popietėmis taip pat jis dėstė apie 12 metų lotynų, graikų k. bei politinę ekonomiją vienuolėms uršulietėms St. Charles m-je.

Išskyrus 1916-1917 mokslo metus, prof. Al. Lisauskis nuo 1911 m. iki šiol tebeprofesoriauja minėtoje St. Mary's kolegijoje. Taigi 1962 m. geg. 26 d. jam sukako lygiai 50 metų jo pedagoginio darbo. Šios retos sukakties proga jo sūnus kunigas atlaikė kolegijos koplyčioje mišias, dėkodamas Dievui už malones, suteiktas jo tėvui per 50 profesoriavimo metų. Kolegija, matyt kukliam solenizantui prašant, nerengė šiai sukakčiai atžymėti jokio bankieto ar iškilmingo minėjimo. Tačiau ji išleido specialų savo (St. Mary's kolegijos) žurnaliuko numerį, įvardintą Quinquaginta (t. y. Penkiasdešimt), plačiai aprašydama savo profesoriaus pedagoginę veiklą ir tuo būdu jį pagerbdama. (Sekantis to leidinio numeris irgi dar turės Quinquagintą vardą ir aprašys profesoriaus priešvedybinį romansą su būsimąja žmona).

Daugiau negu 600 buvusių profesoriaus Lisauskio studentų išėjo į kunigus, iš jų ne vienas pagarsėjo.

Už didelius jo pedagoginius nuopelnus šios sukakties proga Bellarmino kolegija 1961 m. apdovanojo jį garbės doktoratu (Litt. D.), kurį įteikiant Chicagos kardinolas Meyeris pasakė kalbą.

Bestudijuodamas kolegijoje, Al. Lisauskis įsimylėjo septyniolikametę Laviniją Russell ir 1917 ją vedė. Su ja darniai išgyveno 44 metus ir susilaukė gausios šeimos, kuri dabar išsklido jau po pasaulį ir dirba savo profesijose, būtent: vienuolė M. Alfonsina, O.S.U. — lotynų ir graikų k. profesorė, vienuolė M. Jamesina, O.S.U. — mokytoja, J. A. Lisauskis — kunigas, lotynų k. ir visuomenės mokslų profesorius toje pačioje St. Mary's (141 metų senumo) kolegijoje, J. R. Lisauskis — elektroinžinierius, Anna Veronika Lisauskis — mokytoja St. Charles mokykloje, kurią kadaise lankė dabar jau mirusi jos motina, M. S. Lisauskis — statybos inžinierius.

Profesorius Lisauskis priklauso Šv. Mergelės sodalicijai, Eucharistijos lygai, iškalbos meno būreliui, kolegijos chorui ir orkestrui, dramos sambūriui ir kt. (jt.)

Šilainietės šoka "Kepurinę" 1962 m. Freedom Festivalyje Detroite.

GALINA ŠAKĖNAITĖ, "Šilainės" vadovė

DETROITO "ŠILAINĖS" ŠOKĖJAI SKRAJŪNAI

"Šilainė" yra viena iš apie 30 grupių šokėjų, dalyvaujančių Liet. Tautinių šokių šventėje Chicagoje. Būtų įdomu išgirsti visų grupių augimo ir veiklos istorijos. Tuo tarpu aplankykime detroitiškę "Šilainę".

Atvykus Amerikon G. Gobienei (1949) ir savaitę pasilsėjus, Detroito jaunimas pradėjo šokti. Daug repeticijų, daug prakaito, ir po kurio laiko "Gobienės tautinių šokių grupė" ėmė reikštis viešumoje. Nedyvas — yra "Ivaškienės grupė", kodėl negali būt Gobienės? Bet ilgainiui grupė pakrikštyta "Šilainės" vardu. JAV Bendruomenės Detroito Apylinkė prisidėjo su savo globa. Iniciatyva liko vadovės rankose.

"Šilainė" šoko ne tik lietuviškajai visuomenei, bent 4-5 kartus metuose jai tekdavo pasirodyti amerikinei visuomenei Teko šokti "Old World Market" metu Tarptautiniame Institute ir didžiulėje "Masonic Temple" salėje. Plojo tūkstančiai žiūrovų amerikiečių. Mūsų šokėjus stebėjo Michigano gub. Williams su ponia, Henry Ford II su ponia, gub. Romney su ponia ir daugelis kitų. Dažnai tekdavo su kitomis grupėmis varžytis dėl pirmavimo ir neretai mūsų "Šilainė" išeidavo laimėtoja. Šoko grupė Kanados Lietuvių Dienose, Freedom Festivalyje ir sėkmingai pasirodė televizijos programoje. Aplankė eilę miestų, kaip Lansingas, Pontiacas, Toledo, Windsoras, Welland. 1951 m., Detroitui švenčiant 250 metų sukaktį, "Šilainė" pasirodė dešimttūkstantinei amerikiečių publikai, ji taip pat dalyvavo Pasaulio Raudonojo Kryčiaus konvencijos programoje (žiūrovų tarpe buvo viceprez. R. Nixon, gen. Marshall ir kt. žymūnai). Didelio pasisekimo grupė sulaukė universitetų ir kolegijų šventėse.

Vienas iš paskutiniųjų "Šilainės" pasirodymų buvo šių metų sausio mėnesio 1 d. Lansinge (Michigano sostinėje) gubernatoriaus Romney inauguracijos šventės programoje. Pats gubernatorius su ponia parodė "Šilainei" šiltą draugiškumą ir ypatingą domėjimąsi lietuvių liaudies menu bei tautodaile, grožėjosi spalvingais tautiniais drabužiais. Grupė buvo daug sykių fotografuota ir rodyta amerikinėje spaudoje, nepagailint pagyrimų.

Savo veiklos istorijoje "Šilainė" pergyveno ir sunkesnių momentų, nes veiklą sudaro ne vien šventės ir pasirodymai, o darbas ir organizacija. Visi džiaugiamės, kai lietuviai kuria lietuviškas šeimas, bet kai grupės šokėjai vienas po kito ėmė tuokti, "Šilainę" ištiko mažas "širdies smūgis" — grupė nustojo pajėgių šokėjų... Liko beveik vieni jaunamečiai ir vadovei teko vėl kolektyvą "lopyti", atstatyti. Iš nerangių jaunų vyrukų išsivystė puikūs smarkuoliai "ožiukai" ir šiandien nebus perdėta juos pavadinus šokėjų skrajūnų vardu.

"Šilainė", žinoma, dalyvauja ir šių metų tautinių šokių šventėje, o jos vedėja G. Gobienė yra vyriausiojo tautinių šokių vadovo padėjėjos-asistentės pareigas. Be to, ji išrinkta JAV LB-nės Detroito apylinkės valdybos švietimo vadove.

Galina Šakėnaitė-Gobienė iš profesijos yra pedagogė: ji yra baigusi Vilniaus Pedagoginį Institutą 1943 ir Kūno Kultūros Kursus, įsigydama kūno kultūros mokytojos cenzą. Tautinius šokius šoka nuo gimnazijos dienų. Aktyviai dalyvavo Čiurlionio ansamblio meninėje veikloje. Prieš išvykstant į JAV, G. Gobienė dalyvavo G. Veličkos ir Stepo Sodeikos vadovaujame ansamblyje ir ėjo šokių vedėjos pareigas. (V. M.)

Prieš "Šilainės" vakarą gegužės mėn. "Alyvoms žydint", generalinei repeticijai pasibaigus. Centre — vadovė G. Gobienė

Lith. Folk Dance group of Detroit and their instructor Mrs. G. Gobis.

Seimo rengimo komisija ir vysk. V. Brizgys Clevelando Lietuvių Kultūriniam Daržely prie Maironio paminklo. Iš kairės: L. Leknickas, vicepirm., V. Žitkutė, sekr., J. Sadauskas, pirm., vysk. V. Brizgys, Vyšniauskaitė, kun. B. Ivanauskas, garbės pirm., L. Šukienė, bankieto reng. pirm., J. Gražulis, P. Gludonienė, pietų ir vaišių reng. pirm., A. Yacka, vicepirm. ižd.

Preparations committee and H. E. Bishop V. Brizgys visiting the Maironis monument at the Cultural Gardens, Cleveland, Ohio.

KAI DU STOS...

Įspūdžiai iš 62-jo LRKSA seimo Clevelande

"Kai du stos — visados..."

78 delegatai 62-jo LRKSA seimo metu dirbome išsijuosę, plušome, bėginėjome, kalbėjome, ginčijomės ir rinkome, o kiti rašėme ir, galų gale birželio 30 d. pradėtas Clevelande seimas pasibaigė liepos 2 d. dvi su puse valandos trukusiu banketu Sheraton-Cleveland viešbutyje. Maloniai pajutome tą mielą ir užtarnautą poilsį ir buvome laimingi, kad mums tas atsakingas darbas buvo vietos kuopų patikėtas, ir kad mes pavestą darbą suskubome atlikti viena diena anksčiau negu buvo numatyta.

Clevelando kultūriniame sode

Delegatai iš visų JAV miestų ėmė važiuoti į Clevelandą birželio 29, tačiau vienas kitas jų buvo atvykęs net liepos 28 ir apsistojo Sheraton-Cleveland viešbutyje. Programa pradėta pamaldomis šv. Jurgio liet. parapijos bažnyčioje liepos 29 10 val. 30 min. ryto. Iškilmingų pamaldų metu giedojo tikrai gerai susidainavęs gerų stiprių balsų (ypač bosai!) choras. Daugumas giesmių

Seimo rengimo komisija ir vysk. V. Brizgys Liet. Kultūriniam Daržely prie Maironio paminklo. Iš k.: L. Leknickas, V. Žitkutė, J. Sadauskas, pirm., vysk. Brizgys, Vyšniauskaitė, kun. B. Ivanauskas, L. Šukienė, J. Gražulis, P. Gludonienė, A. Yacka.

Preparations committee and H. E. Bishop Brizgys visiting the Maironis monument at the Cultural Gardens, Cleveland, Ohio.

lietuvių kompozitorių kurtos ir šiam iškilmingam momentui pritaikintos. Chorui dirigavo muz. Pr. Ambrazas. Nors sakoma "šiluma kaulų nelaužo", bet jos buvo šįkart perdaug. Bet puikiam chorui giedant, užmiršome ir šilumos negerovę, paskendę maldoje ir žavių giesmių melodijose.

Pamokslą sakė vysk. V. Brizgys. Ganytojas kvietė veikti apsijungimo ir vienybės dvasioje ir linkėjo, kaip tos dienos evangelijoje, kad Kristui padedant, būtų ištraukiami pilni tinklai žuvų...

Po pamaldų ir po pietų pobažnytinėje salėje delegatai ir svečiai patraukė į Clevelando kultūrinį sodą, kuris Clevelando miesto valdybos pavadintas (Cleveland Rockfeller Park) Šekspyro vardu ir jam dedikuotas 1916 m. Vėliau šiame parke įsteigti tautiniai sodeliai: anglų, lenkų, vokiečių, žydų. Lietuvių kultūrinis sodelis įsteigtas 1933 m. ir jame pastatyti 3 žalvario biustai: Vincui Kudirkai, Jonui Basanavičiui ir Maironiui pagerbti. Taip pat čia įrengtas didžiulis akmeninis fontanas vaidilutei Birutei atminti.

Seimo delegatai, dvasiškiai ir svečiai pagerbė tautos didžiuosius laisvės kovotojus ir po jų biustais padėjo gėlių puokštes ir vainikus. Susivienijimo pirm. L. Šimutis tarė žodį ir šiltai prisiminė tuos tautos didvyrius, kurie visą savo gyvenimą ir darbus skyrė Lietuvai ir jos laisvei., pabrėždamas, kad vėl netekus laisvės — mūsų pareiga dėl jos gyventi ir kovoti.

Vakare — Šv. Jurgio bažnyčios salėje koncertas. Pradžioje pasirodė visa eilė jaunučių talentų. Pirmąsias vietas laimėjo: už menišką deklamavimą ir baleto šokius Jokubaitytė, antra vieta teko D. Sušinskaitei (piano) ir trečią dovaną laimėjo A. Ožinskas (taip pat už piano skambinimą). Šiems ir kitiems dalyviams LRKSA paskyrė 200 dol. dovanų.

Po šios dalies sekė iškilaus ir pagarsėjusio Čiurlionio choro, muz. A. Mikulskio vadovaujamo, koncertas. Kanklininkėms vadovavo O. Mikulskienė. Chormeisteris Rytis Babickas. Tautiniams šokiams vadovavo V. Žilionytė ir A. Šenbergas. Dainavo mišrus choras, vyrų ir moterų choras, kanklėms pritariant. Nors salė nepritaikyta chorų koncertams, bloga akustika nepadėjo dainų atlikimo žavumui ir melodingumui, bet čiurlioniečiai visus sužavėjo.

Salė be ventiliacijos 90 laipsnių karštyje tiesiog troškino ir prakaitu plukdė klausytojus, ypač choristus. Visi juto, jog tai ne pramoga, bet sunki kančia. Kilo klausimas, ar vertėjo tokiose sąlygose koncertą rengti? Gaila, kad nepasirūpinta geresne sale.

Seimo darbai

Pirmoji seimo sesija — pirmadienį po pamaldų 10 val. 30 min. Atidarymo žodį tarė Rengimo komisijos pirm., senas liet. katalikų veikėjas ir laikraštininkas (Senelis) Jz. Sadauskas. Žadėjęs atvykti burmistras neatvyko. Ir kalbos nepasakė. Gal ir gerai! Tas laikas panaudotas seimo darbams.

Liepos 1 d. sesijoje buvo 76 dalyviai, atstovavę 54 kuopas. Inž. A. Rudis prabėgomis paminėjo istoriją ir didelį lietuvių katalikų kūrybinį ir svarbų praeityje atliktą darbą — to pasėka JAV-se ir dabar tebeveikiančios 130 lietuvių parapijų.

Po prel. Juro (raštu), L. Šimučio (žodžiu) sveikinimų ir kalbą dr. V. Šimaitis, Lietuvių Fondo atstovas, apibūdino to fondo reikšmę ir siekius ir pranešė, kad 160-ta kuopa jau įstojo į L. Fondą ir įnešė 1000 dol., gaudama 10 balsų. Pareiškė pageidavimą, kad šis seimas nubalsuotų LRKSA-mui įstoti į LF ir tapti pilnu nariu. Iš tiesų, ar nepagalvotų ir kitos kuopos, kad įstodamos į LF mažiausia bent keliais tūkstančiais padidintų Lietuvių Fondą?

Prezidiuman vienu balsu išrinkta dr. V. Šimaitis Pirmininku, J. Laučka —vicepirm., M. Zujus — sekretorium ir Loreta Stakienė — I sekretorium.

Rezoliucijų' ir sumanymų komisijon išrinkti kun. A. Deksnys, Pr. Pauliukonis, M. Rudienė ir B. Skirienė.

Spaudos komisiją sudarė Vl. Mingėla, Stasė Semėnienė ir St. Leknickas.

Po eilės komisijų, kaip tvarkdarių, balsams skaičiuoti, etiktėms segioti ir kt., prasidėjo seimo darbai, pirmininko žodis, direktorių ir konstitucinių komisijų narių pranešimai. Tai jau "vidaus" reikalai, ir jie bus išskaičiuoti organizacijos organe.

Redaktorius M. Zujus savo pranešimą baigė šiais žodžiais:

"Vysk. Paltarokas spaudos reikalu yra taip kalbėjęs: 'Tartą žodį girdi mažas būrelis žmonių, rašytas gi pasiekia tolimiausius užkampius. Šiandien dangus ir pragaras kovoja tarp savęs poperiu, raidėmis, raštais... Daug nusipelno tas katalikas, kuris platina gerą spaudą.' "

Antroje seimo sesijoje dalyvavo 78 asmenys, tstovus atsiuntė 54 kuopos; iš viso 66 įgalioti delegatai.

Prieita prie Centro Tarybos rinkimų ir kitų valdomųjų organų 3 metų terminui rinkimų.

Dvasios vadu vienu balsu išrinktas prel. J. F. Baltusevičius (Boll), LRKSA pirmininku — Leonardas Šimutis. Sekretoriaus vieton iš 2-jų kandidatų — Pr. Katiliaus ir W. T. Kvetko — balsų dauguma išrinktas Kvetkus. Iždininku iš dviejų kandidatų — dr. Br. Kazlo ir P. J. Karašausko — balsų daugumą gavo P. Karašauskas. Iždo globėjais ir toliau palikti V. Abromaitis ir L. Danorowitch.

Direktoriais slaptu balsavimu išrinkti inž. A. Rudis, dr. Vl. Šimaitis ir A. Poškienė. Kandidatu liko Pr. Katilius.

Taip "valdžios' rinkimai praėjo sklandžiai ir be kovų. Paskelbti "Garso" radaktoriaus rinkimai. Kadangi redaktoriaus rinkimams prieštaravo 171, 230 ir 265 Detroito kuopos ir tą pasiūlymą delegatui Vl. Mingėlai parėmus, balsuojant už tai, kad redaktorius būtų samdomas, negauta konstitucijoje reikalaujamos 2/3 balsų daugumos, ir palikta sena, redaktoriaus rinkimo tvarka.

Renkant redaktorių jautėsi nemažas subruzdimas... Ar neatsiras norinčio būti redaktorium? Atsirado du kandidatai: senasis Matas Zujus ir istorikas Pranas Pauliukonis. Slaptu balsavimu už Zujų pasisakė 51, už Pauliukonį — 24. Sekančių 3-jų metų terminui redaktorium liko amerikoniškosios lietuvių spaudos veteranas M. Zujus.

Paskubomis renkamos kitos komisijos: labdarybės (M. Šrubšienė, M. Šimonis, J. Gilbert), švietimo (V. Mingėla, A. Deksnys, I. Sakalas), statuto pataisų ir kt.

Pabaiga 17 psl.

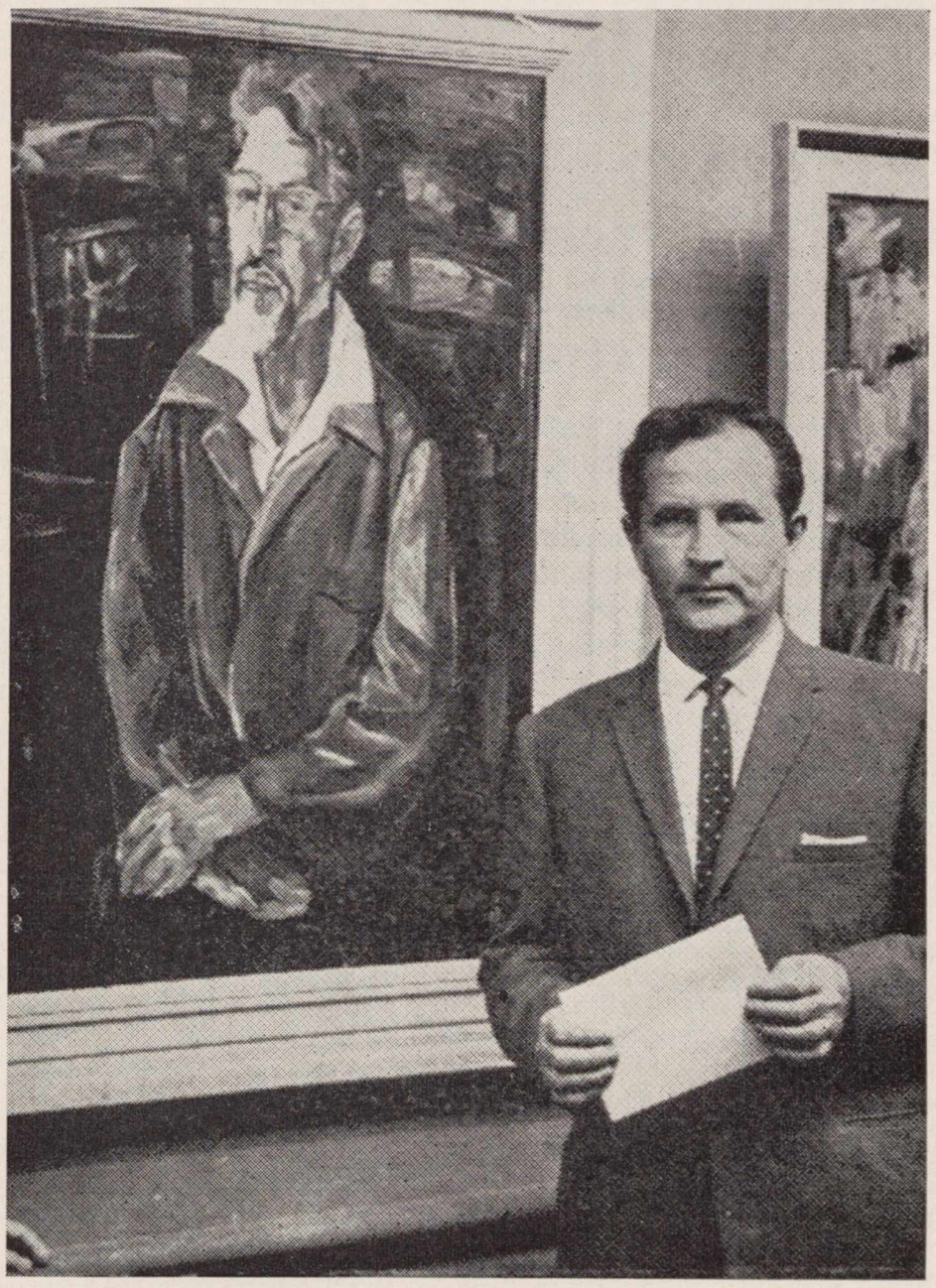

DAILININKAS VLADAS MEŠKĖNAS

TOLIMOJE Australijoje po 1949 metų nuvykusių lietuvių tarpe, be kelių vyresniosios kartos dailininkų, kaip A. Vaičaitis, V. Ratas ir kt., iškilo visa plejada jaunų dailininkų, menininko karjerą pradėjusių pokario Vokietijoje arba jau pačioje Australijoje.

Paskutinio dešimtmečio laikotarpyje jie plačiai išėjo į Australijos meno plotus ir užkariavo sau vienas žymiausių vietų, laimėdami premijų ir kritikos pripažinimų. Jų darbai priimami su atrinktais australiečių kūriniais ir siunčiami parodose kaip naujausi Australijos dailiečių kūriniais ir siunčiami su parodomis kaip naujausi Australijos dailės laimėjimai. Čia pažymėtini grafikai H. Šalkauskas, A. Šim-

Šiame L. D. viršelyje dedamo J. J. Bachuno portreto autorius Vladas Meškėnas yra iškilęs į gerųjų Australijos portretistų tapytojų eilę.

Vl. Meškėnas (g. 1916) į Australiją atvyko 1949 metais ir įsikūrė Sydnėjuje.

Pirmoje Australijos Lietuvių Dailininkų konkursinėje parodoje 1953 m. Meškėnas laimėjo I premiją už paveikslą "Tapytojo šeima". Vėliau dalyvavo "Women's Weekly" organizuotame tarptautiniame tapybos konkurse ir išėjo į finalistus.

1958 m. Meškėnas dalyvavo religinio meno konkursinėje "Blake Prize" parodoje Sydnėjuje ir už tapybos darbą "Kristaus galva" buvo atžymėtas "Highly commended'.

Keletą kartų Meškėnas dalyvavo Archibald konkursinėse parodose, iš kritikos susilaukdamas gerų įvertinimų. Naujausias Vl. Meškėno laimėjimas yra neseniai Helena Rubinstein konkursinėje portreto parodoje iš dviejų išstatytų kūrinių pripažinta I premija už portretą, kur vaizduojama dailininkas ir meno kritikas Hawkins su žmona. Paveikslą nupirko Melbourno Meno galerija.

Laimėta premija dailininkui iškilmingai įteikta liepos 1 dieną Canberroje. Čia jis tikisi sutikti ministerį pirmininką Sir Robert G. Menzies ir nupiešti jo portretą. Vienas paskutiniųjų Meškėno darbų yra S. W. Housing ministerio Landos portretas.

J. J. Bachuno portretas rodo, kaip dailininkas pagauna ne tik asmens panašumą, bet ir paveikslui suteikia nuotaiką bei mintį. Dailininkas gerai užpildo foną ir išlaiko tvirtą kompoziciją bei nuoseklų spalvinį sprendimą. (j.)

KERŠTAS

R. Spalio novelė

Atkelta iš 10 p.

Toji nustebusi kryptelėjo į vyrą.

— Kas tau parūpo?

— Smalsus esu. Girdėjai, ar ne?

— Aš ten kurį laiką dirbau virtuvėje.

Vyro šypsnis dingo, ir jis kreipėsi į dukrą:

— Aldute, eik į savo kambarį.

Užsidarius durims, negaišdamas papasakojo, ką girdėjęs iš Bruzgulio, taip baigdamas:

— Tu man niekad nepasakojai, kas ten įvyko.

— Aš kitaip negalėjau, aš turėjau padėti broliui, — kiek patylėjusi, nekeldama akių, metė Joneikienė.

— Tokiu būdu padėjai, kaip Bruzgulis pasakojo! — tyliai, tartum bijodamas patvirtinimo, prašnabždėjo vyras.

— Tai buvo vienintelė galimybė.

— O kitus vandeniu maitinai? — klausė, lyg netikėdamas.

— Ten buvo mano brolis, — atkakliai pakartojo žmona.

— Vienas išsekęs mirė...

— Kitiems nieko neatsitiko. Tas miręs, greičiausiai, džiovą jau anksčiau buvo turėjęs, — tai vokiečių nusikaltimas, ne mano. Jei žmona mane kaltino, tai tik todėl, kad vokiečių nedrįso kaltinti. Matyt, ji yra kur nors čia, ji paleido gandą. Girdėjai apie tokią Kristiną Silvienę?

— Kristina Silvienė, — vyro veidas dar labiau aptemo, — pas mane egzaminus laikė, labai inteligentiška moteris. Ji, matyt, turėjo pagrindą tave kaltinti.

— Ji lakstė, skundė mane vokiečiams, bet prisiekiu — mano vietoje ji tą patį būtų dariusi. Maisto visiems nebuvo. Jei visiems lygiai būčiau davus — visi būtų badavę, dabar nors dalis šiaip taip buvo pavalgę.

— O gal ji tavo vietoje taip nebūtų dariusi, gal jos sąžinė jautresnė ir kitiems, — giliai susikrimtęs vyras palingavo galva.

— Koks tu baisus, biaurus savo žmogui. Aš dėl tavęs, dėl dukros į ugnį šokčiau, paskutinį kraujo lašą išsunkčiau, o tau kažkokia merga vertingesnė už mane! Ji man grasė, sakėsi atkeršysianti. Gal pasamdys ką tamsoje, o tu ją dar garbini.

— Jei ta pati Kristina, tai ji nesimuš, nežudys ir šauksmo nekels, bet labai bijau, kad tavo pasielgimą šiokiu ar tokiu būdu paženklins. Ak, tas karas!.. Kaip gaila, kad tu man anksčiau to nepapasakojai. Dabar, kai liko vos tos kelios dienos, turiu atsisakyti, rengėjams viską sugriauti.

— Tu neatsisakysi, Jonai.

— Aš privalau tai padaryti.

— Tu prieš visuomenę nori patvirtinti gandą, kad aš esu toji minima baisi moteris, bet tiek to dėl manęs, nesipriešinčiau. Bet tu nori apnuodyti Aldutės vaikystę, apnuodyti jos mokyklos dienas, vaikai ją pirštais badys. Prikergs jai biauriausius žodžius, tavo dukrai, kuri yra nekalta. Tu to nori, Jonai?

Panarinęs galvą, jis kurį laiką atkakliai tylėjo, o kai prabilo, balsas buvo prikimęs.

— Ar tu pagalvojai, kaip mes jausimės vietoje, kurioje netinkam? Kiekvienas pagarbos žodis bus spiovimas į veidą.

— Aš radau išeitį. Niekas netikės, kad tai aš.

— Ak, niekas nepatikės, — pramurmėjo Joneika, bet ji nepastebėjo jo degančių akių ir tęsė:

— Nėščių moterų neėmė prie apkasų net vokiečiai.

— Tu nebuvai tada nėščia.

— Jei Aldutei mes pridėsime vienerius metus, tai bus toks nesugriaunamas argumentas, kuris nužudys bet kokį šmeižtą. Mums net aiškinti nereikės. Žmonės moka skaičiuoti mėnesius. Aldutė mokykloje greit paskleis savo metus, o per vaikus visa mūsų kolonija žinos.

— Ji jau anksčiau buvo viską apgalvojusi, — suprato vyras.

Toks gailesys jį pagavo, kad norėjo šaukti: juokauji, mes pradedam nebesuprasti vienas kito!

Bet pasijuto nuvargęs, bejėgis ką nors pakeisti. Palikęs universitetą, knygas, mėtomas po lagerius, stumdomas tarp komisijų, plūstamas visokių bernų ir bernelių, jis neteko buvusios energijos, įprato priklausyti nuo žmonos, kuri, gindamasi nuo bado, ir spekuliavo, ir dirbo, ir, kur nepadėjo mandagumas, mokėjo ir balsą pakelti. — —

— — — — — — —

Joneikienė dar pasitaisė antakius, paspaudinėjo puikiai sušukuotus plaukus ir žvilgterėjo į vyrą. Iškilmių eilutė ne vien jo dailų ūgį, darnius judesius ryškino, bet ypač jo inteligentišką, kiek pablyškusį veidą, kurio nežalojo nė vienas grubus bruožas. Neatitraukdama akių, kurį laiką gėrėjosi juo ir, tik vyrui tai pastebėjus, jinai prabilo:

— Gal vyksim, nelaukdami Aldutės telefono?

— Sutarėm, kad ji paskambins.

— Aš tokia nerami, o gal mokytojų taryba nepripažins jos pirmąja?

— Jos pažymiai geriausi. Posėdis yra tik oficialus fakto patvirtinimas. Štai jis jau greit turi baigtis, tikiuosi, laikrodis neskuba.

— Ar ji sugebės tarti padėkos žodį taip, kaip tu ją mokei? Kaip manai?

— Mes pirmoje eilėje sėdėsim, pašnabždėsiu, — pajuokavo vyras ir staiga surimtėjo. — Aš neabejoju, ji padarys didelį įspūdį, ji dirbo ruošėsi, kaip senis, lyg gyvenimas nuo to priklausytų. Kartoju, jos ambicija kelia man nerimo.

— Ar suspėsim į antrąsias iškilmes, į mūsų?

— Po Aldutės žodžio oficialioji dalis pasibaigs. Galėsim tuojau vykti, ji sutinka.

— Ji supranta, kaip suaugusi. Į tave atsigimė, bus profesorė.

Nutilo. Jų žvilgsniai nusekė telefoną. Kiekvieną minutę laukė žinios. Laikrodis krovė sekundes į krūvą, ir pagaliau dunkstelėjo ketvirtis valandos. Abiejų akys susitiko.

— Ten, matyti, ilgiau užtruko. Negalim vėluotis nei čia, nei ten. Kaip ant ugnies esame, — nerimo žmona.

Praėjo dar penkios minutės. Šį kartą pakilo Joneika.

— Gal reikia važiuoti? Vos keturiasdešimt minučių mums beliko.

Tačiau nesuspėjo ir žingsnio žengti, kai virto durys ir įpuolė dukra. Tartum nematydama tėvų, ji pasinėrė sofon, prapliupdama nesulaikomomis ašaromis. Apmirę tėvai ilgai vargo, negalėdami nieko išgauti. Tik kai išseko begalinio skausmo ašaros, iš trūkčiojimų, nerištų pakimusių žodžių, pradėjo viskas aiškėti.

Mokytojų tarybą pasiekė žinia, kad ji metais vyresnė, negu įrašyta knygose. Ji buvo pakviesta į posėdį ir ten paklausta. Kai ji tai patvirtinusi, mokytojai su apgailestavimu pareiškė, kad ji negalėsianti būti apdovanota, nes jos metai perėjo ribą, nustatytą mokyklos statute. Parinktas sekantis po jos. Jos tėvai ir iškėlė klausimą mokytojų taryboje...

Motina pakėlė dukrą nuo sofos ir patraukė prie savo krūtinės, bet mergaitė, pajutusi motinos glėbį, su įtužimu atsiplėšė nuo jos ir, suspaudusi kumštelius, paleido juos į darbą.

Tėvas, akimirkai suakmenėjo, bet tuoj staigiu, kietu judesiu rovė mergaitę nuo motinos ir rėžė per nusikaltusią ranką, bet antrą kartą nesuspėjo tai padaryti. Žmona pakibo ant jo peties, draskydama jį visomis jėgomis. Ne jos fizinis užpuolimas nugąsdino jį, bet iki nepažinimo iškreiptas veidas, parūkusios, beprotiškos akys.

Joneika nupurtė ją nuo savęs ir dingo savo kabinete, uždarydamas paskui save duris. Kurį laiką stovėjo nebesusivaldydamas. Buvo neapsakomai tuščias, tartum visos mintys, visi jausmai nugrimzdo, palikdami klaikius plotus be mažiausio ženklo, kur galėtų atsiremti žmogaus dvasia. Susmuko kėdėje ir apdraskytomis rankomis susiėmė galvą, stipriai ją spausdamas. Sėdėjo be judesio ir tik krūptelėjo, kai už sienos suskambėjo telefonas.

Vyrui išėjus iš kabineto, Joneikienė prisivertė pakelti ragelį, ir ji išgirdo linksmą Bruzgulio balsą:

— Dar jūs namuose! O čia jau salė pilna, laukiam, paskubėkit. Beje, ponia manęs klausėt, kas pasiūlė jus tai garbės vietai. Tai Kristina Silvienė. Vakarienės metu jus kartu pasodinsiu. Už dešimties minučių jau turite būti.

— Silvienė... ji sužinos ir kas mokykloje įvyko, — pramurmėjo Joneikienė, baigusi kalbą. Sutemo jos akyse, ir ji vos nesugriuvo. Sukaupusi jėgas, priėjo prie veidrodžio ir valandėlę žiūrėjo į savo apnuogintą sielą. Lyg bijodama, kad kuri svetima akis jon nepažvelgtų, greit atidarė kremą bei kitas dengiančias priemones. Tačiau disonansas vis rėžė akis, ir ji susikaupė. Valios pastangomis skandino sielos išraišką, ir veido bruožai lyginosi, kaip lyginasi vanduo, įmetus į jį akmenį...

— Dėl jūsų viskas, dėl jūsų, mylimieji, — suvirpo lūpos, pilnos begalinio skundo.

Lyg švino naštos slegiama, ji sunkiai pakilo ir, pradariusi duris į vyro kabinetą, dusliai švelniu balsu priminė:

— Mūsų jau laukia. Einu Aldutės aptvarkyti. Po minutės būsim apačioje prie mašinos, nedelsk, mielasis...

Ši novelė paimta iš ką tik išėjusio iš spaudos R. Spalio rinkinio "Angelai ir nuodėmės". Nidos leid. nr. 44, 1963 m., 252 psl., kaina $1

Rinkinys turi 15 novelių, parašytų gyvu pasakojimu. Angelų jame kaip ir nėra, bet užtat žmoniškiems personažams nuodėmių netrūksta. Rašytojas kasdienybei sugeba suteikti meninį apipavidalinimą.

KVIEČIAME PRADĖTI TAUPYTI PAS MUS!

4½% Mokame už investmentus čekiu kas 90 dienų

Indėliai apdrausti iki $10,000 per federalinės valdžios agentūra.

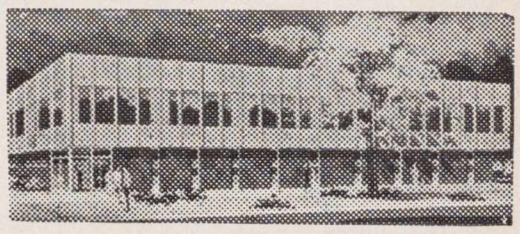

ST. ANTHONY SAVINGS & LOAN ASSN.

1447 So. 49th Court
Cicero 50, Illinois

JUOZAS F. GRIBAUSKAS
sekretorius
Tel. 656-6330

HELEN'S HOUSE OF BEAUTY

New Address:
HELEN MOCKUS
5265 Fountain Ave.
HOLLYWOOD California

New Telephone: NOrmandy 5-3351

CLEM'S MARKETS

● Puikios lenkiškos dešros, šviežiai namuos gamintos.

● Importuoti lenkiški kumpiai ir kitos iš Lenkijos prekės: alus, vynas, silkės, grybai, įv. sriubos.

● Įvairiausi mėsos ir maisto produktai.

Galima užsisakyti mažesniais arba didesniais kiekiais specialiai pagamintų lietuviškų dešrų piknikams, bankietams, vakarienėms.

Clem's Markets jau keletas metų patarnauja Los Angeles ir apylinkės lietuviams.

3002 W. Florence ● PL. 95058
7529 S. Normandie ● PL. 3-9676

Clem Taberski, savininkas

Linkėjimai
Taupytojams ir Skolintojams

CRANE SAVINGS & LOAN ASS'N

B. R. PIETKIEWICH,
President

2555 W. 47 th St., Chicago 32, Ill.

LRKSA SEIMAS CLEVELANDE...

Atkelta iš 15 psl.

Baigminės mintys

Jūsų korespondentas ir LRKSA 62 seimo delegatas turėjo garbės ir malonumo sekti visus šio seimo darbus ir suvažiavusius seiman degatus. Daugumą sudarė seni ąžuolai, katalikiškojo sparno veikėjai ir dominavo balsavime Pensilvanijos kuopos.

Per visą seimo darbų pynę vyniojosi raudonu siūlu skaudus nusiskundimas, kad organizacija miršta, nes per 1960-63 m. laikotarpį nustojo daugiau kaip 1000 narių: vieni mirė, kiti atsiėmė savo įnašus. Delegatai pabrėžė, kad reikia ieškoti naujų narių. Bet kur nykimo priežastys? Kas kaltas? Vieni prikišo, kad nesirūpinama lietuvybe ir lietuvių kultūros puoselėjimu bei jos ugdymu, kiti rado kitų priežasčių. Naujieji ateiviai, esą, į organizaciją žiūrį kaip į "insurence co." Tačiau iš tikrųjų taip blogai nėra. Pesimizmas perdėtas. Nors trūkumai ir nesklandumai taisytini. Turi pagrindo nusiskundimas, kad centras "suanglėjęs" ir į lietuviškus raštus tesugeba atsakyti angliškai (ir šio straipsnio autorius tai patyrė!), užtat reikalauta, kad to ateityje nebūtų. Centro sekr. paaiškinimas, esą lietuviškai mokančio žmogaus negalima gauti net už pinigus, neatitinka tikrenybę mielai aš pats tą darbą dirbčiau, kad ir už nedidelį atlyginimą!..

Ką aš patyriau

Pirmą kartą (esu naujasis ateivis) pakliuvęs į LRKSA seimą nesigailiu kelionės ir vargo, nes seimo darbuose patyriau daug naujo. Pažinau žmones... apie kuriuos galvojau, jog jie šimtaprocentiniai amerikonai, o tikrumoje jie galvoja ir sielojasi lietuvybe taip pat, kaip mes.

Bet ateities seimuose reikia naujo kraujo — daugiau jaunųjų. Naujų jaunų žmonių centre ir kuopose. Darbo užteks visiems. Kad įrodytume, jog LRKSA nėra vien "insurence co.", reikia įrodyti veikla: kultūriniais užsimojimais ir darbais. 1959 m. rengdamas kun. A. Miluko monografiją vieno dižiųjų LRKSA veikėjų, prašiau paramos, nepaskirta nė cento. O ateity reiks skelbti monografijos apie Burbą, Varnagirį ir kitus. Reikia ištirpdyti ledai ir atidaryti tautos kultūros skrynią ir joje sukrautus lobius dalinti visiems.

Reikia pasidžiaugti, kad šis seimas gerą pradžią padarė: paskyrė Clevelando jauniesiems talentams $200, įstojo į LF pilnu nariu, įnešdamas 200 dol., paaukojo Washingtone statomai koplyčiai $500, paskyrė 3 jaunimo laikraščiams — Eglutei, Ateičiai, Vyčiui — po $500. Vėlesnius darbus spręs Centro Vykdomoji Taryba.

Sekantis — 1966 m. — seimas nubalsuotas Pittsburge. Gaila, kad ne Chicagoje, kur, kaip lietuviškame veiklos centre, daugiau lietuviškos ir kultūrinės dvasios galima tikėtis.

* * *

— Birželio 26 d. Muenchene atidaryta Laisvųjų žurnalistų S-gos suorganizuota spaudos paroda turėjo didelį pasisekimą ir plačiai paminėta vokiečių spaudoje. Spaudos parodą globojo Bavarijos darbo ministeris Paul Strenkert. Parodos kataloge nurodyta laisvosios spaudos reikšmė ir atpasakoti Laisvosios Spaudos Sąjungos tikslai. Pateiktas ir pavergtųjų tautų laisvajame pasaulyje leidžiamų laikraščių, žurnalų ir įv. biuletenių sąrašas. Iš jo matome, kad daugiausia Vakarų pasaulyje pasirodo lenkų ir ukrainiečių spaudos (106 ir 100), Pabaltijo tautų tarpe vyrauja lietuvių laisvoji spauda (70 leidinių), latviai leidžia 34 ir estai 27. Gudų k. leidinių pasirodo 10.

Straipsnyje "Tiltas tarp Rytų ir Vakarų" žinomas Muencheno dienraštis "Muenchener Merkur" (154 nr.) pažymėjo, kad parodoje eksponuota apie 1.000 laikraščių ir žurnalų, atstovauta 21 tautybė. Daugumos spaudos vyraujanti tema — politika, ideologinė kova su komunizmu, kova dėl laisvės ir laisvo apsisprendimo teisės. Ministerio Strenkerto, parodos globėjo, žodžiais, egzilų spauda sudaranti tiltą tarp Rytų ir Vakarų. Vokiečių spauda teigiamai vertino parodos atidarymo metu prof. dr. J. Ereto iš Bazelio ir V. Stankovičiaus iš Paryžiaus skaitytus referatus. (E.)

CALIFORNIA FEDERAL SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

The Nation's First Federal Savings Association To Reach $1 Billion In Assets

4705 Sunset Boulevard — Savings: NO 3-8221

Hollywood 27, California — Loans: NO 5-3141

Televizijų ir radijo taisymas

Sąžiningai ir pigiai taisau

televizijas, radijus, Hi-Fi fonografus ir vokiškas radijo-fono kombinacijas.

PRANAS KERŠIS

Elektronikos specialistas.

Skambinti HO 9-8500.

5239 Hollywood Blvd. — Los Angeles 27, California

COSMOS PARCELS EXPRESS CORPORATION

Paskubina jūsų siuntinį jūsų draugams ir giminėms į bet kurią SSSR dalį.

Licensed by Vneshposiltorg

— SIUNTINIAI APDRAUSTI — PRISTATYMAS GARANTUOTAS —

— GAVĖJAS NIEKO NEMOKA —

Visuose mūsų skyriuose jūs rasite didelį pasirinkimą medžiagų moteriškiems ir vyriškiems drabužiams ir tuo sutaupysite nei perkant kitur. Jūs galite gauti ir kitokių reikmenų, tinkamų siuntiniams, pigiau nei bet kur kitur. Dėl papildomų informacijų ir nemokamų kainaraščių rašykite ar aplankykite jums artimiausią skyrių:

- ATHOL, Mass. — 61 Mt. Pleasant St. ..... CH 9-6245
- BOSTON 18, Mass. — 271 Shawmut Ave. ..... LI 2-1767
- BUFALLO 6, N. Y. — 332 Fillmore Ave. ..... TL 6-2674
- BROOKLYN 11, N. Y. — 370 Union Ave. ..... EV 4-4952
- BROOKLYN 7, N. Y. — 600 Sutter Ave. ..... DI 5-8808
- CHICAGO 22, Ill. — 2222 W. Chicago Ave. ..... BR 8-6966
- CHICAGO 8, Ill. — 3212 So. Halsted Street ..... WA 5-2737
- CLEVELAND 13, Ohio — 904 Literary Road ..... TO 1-1068
- DETROIT, Mich. — 7300 Michigan Ave. ..... VI 1-5355
- GRAND RAPIDS, Mich. — 606 Bridge St., N. W. .. GL 8-2256
- HAMTRANCK, Mich. — 11333 Jos Campau ..... TO 7-1575
- HARTFORD, Conn. — 132 Franklin Ave. ..... CH 6-4724
- IRVINGTON 11, N. J. — 762 Springfield Ave. .... ES 2-4685
- YOUNGSTOWN 3, Ohio — 21 Fifth Ave. ..... RI 3-0440
- LOS ANGELES 22, Calif. 960 So. Atlantic Blvd. .. AN 1-2994
- LAKEWOOD, N. J. — 126 — 4th Street ..... FO 3-8569
- NEW YORK 3, N. Y. — 39 — 2nd Ave. ..... AL 4-5456
- NEW YORK 11, N. Y. — 135 W. 14th Street .... CH 3-2583
- NEWARK 3, N. J. — 428 Springfield Ave. ..... BI 3-1797
- NEW HAVEN, Conn. — 509 Congress Ave. ..... LO 2-1446
- PATERSON 1, N. J. — 99 Main Street ..... MU 4-4619
- PASSAIC, N. J. — 176 Market Street ..... GR 2-6387
- PHILADELPHIA 23, Pa. — 525 W. Girard Ave. .. PO 5-5892
- PITTSBURGH 3, Pa. — 1015 E. Carson St. ..... HU 1-2750
- SAN FRANCISCO, Calif. — 2076 Sutter St. ..... FI 6-1571
- W. HARTFORD, Conn. — 62 Whiting Lane 233-8030
- WATERBURY, Conn. — 6 John Street ..... PL 6-6766
- WORCESTER, Mass. — 174 Millbury Street .... SW 8-2868
- VINELAND, N. J. — W. Landis Ave., Greek Othodox Club Bldg. Skyrius atidarytas penktadieniais, šeštadieniais ir sekmadieniais.
- YONKERS, N. Y. — 235 Nepperhan Ave. ..... GR 6-2681 atidaryta treč.-penkt. 5 - 9 v. v.; šešt. 10-9 val.; sekm. 1 - 9 v. pp.

DABAR JŪS GALITE APLANKYTI SAVO ARTIMUOSIUS LIETUVOJE

Mūsų įstaiga taip pat sutvarko pramogines ir biznio keliones į visus Sovietų Sąjungos valdomus kraštus. Mes parūpiname vizas, sutvarkome rezervacijas ir kit. Smulkesnėms informacijoms rašykite / skambinkite daugiausia patyrusiam kelionių biurui į R. Europą

COSMOS TRAVEL BUREAU, Inc.

45 W. 45 Street, New York 36, N. Y. ● CIrcle 5-7711

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

didelio formato ir apimties savaitraštis, leidžiamas Kanadoj.

- Atvirai nagrinėja aktualiąsias problemas.
- Duoda plačias lietuvių visuomeninio, kultūros, politinio gyvenimo apžvalgas bei kronikas.
- Savaitraštis siunčiamas nemokamai vienam mėnesiui susipažinti.
- Kaina — $5 metams; 3.00 pusei metų.
- Redaguoja: kun. dr. Pr. Gaidamavičius ir pedagogas A. Rinkūnas.
- Adresas: 941 Dundas St. W, Toronto 3, Ont. Canada.

Edward Bros. Colonial Mortuary

1000 Venice Blvd. ● RIchmond 9-8281

Lietuvis Laidotuvių Patarėjas

ADOLPH CASPER

Namų Telefonas EDgewood 1-1917

Scena iš V. Alanto veikalo "Kyla vėtra ūkanose". Pastatymas dramos teatro "Alka", rež. Justas Pusdešris, dekoracijos Vyt. Ogilvio, pastatymo mecenatas Detroito LB apylinkė.

Scenoje vaidina K. Balys, M. Sajauskas, A. Gladkauskas, Vyt. Ogilvis ir R. Sukauskas.

Foto J. Gaižutis

Scene from V. Alantas' play "Storm is Rising in the Mist", performed in Detroit.

Omahos vaidintojų kolektyvas "Šiaurės Pašvaistė birželio 15 šv. Antano par. salėje suvaidino A. Škėmos 2 v. pjesę "Žvakidę". Nuotraukoje vaidintojai (iš kairės): Antanas—Algirdas Mackevičius, klebonas—Albinas Neliubavičius, Liucija—Laisvutė Rūkaitė, Agota—Irena Lileikienė, Adomas—Algis Lizdas, Kostas—Juozas Agurkis. Rež. Pranas Kvedaras. Dekoracijos ir apšvietimas Prano Totilo. Muziką pritaikė A. Pocevičius. Foto K. L. Musteikis

Drama group in Omaha, Nebr., performing "The Candlestich" by A. Škėma.

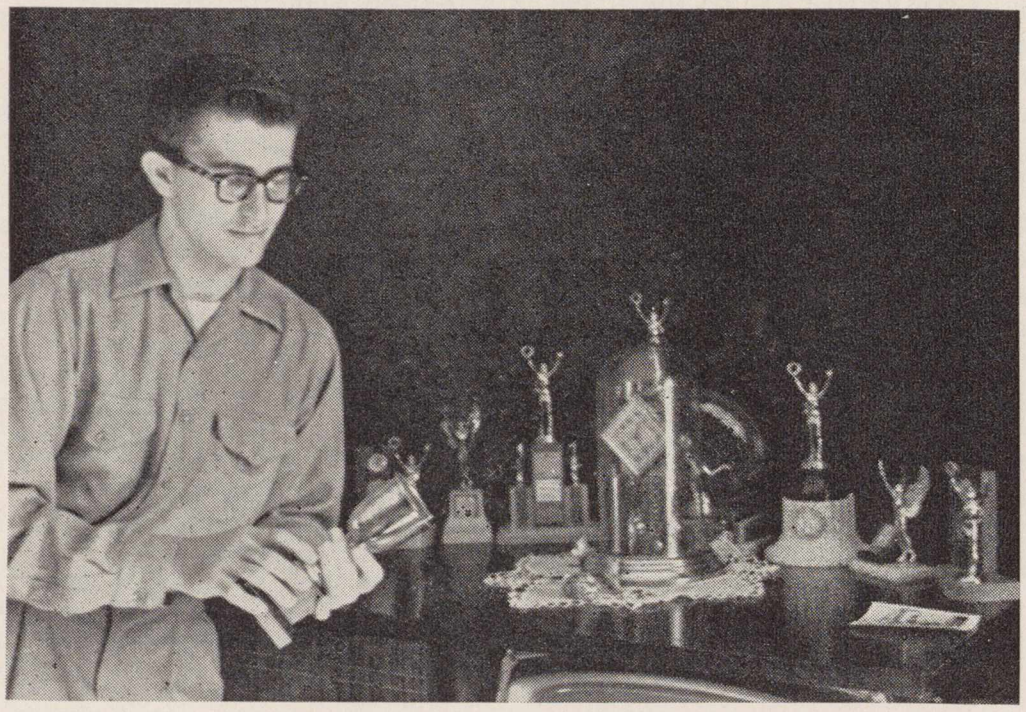

Juozas Jaukštelis, besiruošiąs chemijos daktaro laipsniui Illinois un-te, Urbana, Ill., prie laimėtų dovanų sporto varžybose. Jo tėvai Ignas ir Stasė Paukšteliai gyvena Racine, Wic. Foto Vyt. Paukštelis

Juozas Paukštelis, studying for his PhD in chemistry in Urbana, Ill., beside his sports trophies.

Vasario 16 gimnazijos namo kertinio akmens šventinimo birželio 22 d. iškilmių dalyviai. Iš kairės: Vokiečių kariuomenės pulk. Schmidt su ponia, Amerikos arm. pulk. McEvee su ponia, Baden-Wuerttemberg Vid. Reik. vicemin. S. Schwartz, vyriausybės tarėjas Mock, prel. Beil. T. A. Bernatonis, dir. Schaar su ponia, dr. P. Karvelis, kun. Dėdinas ir kt.

Kairėje matyti pradėto statyti klasių namo dalis.

Participants in the dedication ceremonies at the February 16th High School in W. Germany.

VEIDAI IR VAIZDAI

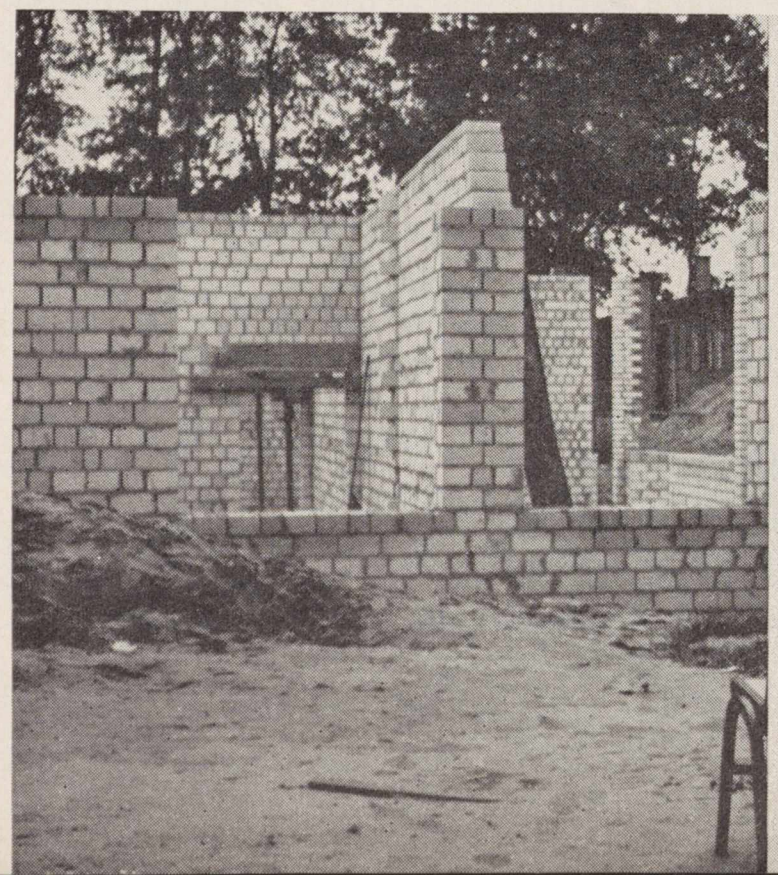

Los Angeles Kredito Kooperatyvas

Atskiri lietuviai, ypač naujieji ateiviai, negali pateikti didelių sumų bankams steigti. Mūsų tarpe ir iš senųjų dar nėra Rotshildų, Morganų ar Gianninių. Bet kredito, finansinės paramos ir lietuviai yra reikalingi. Todėl ir buvo imtasi kredito kooperatyvų steigti. Jų atsirado Kanadoj, Australijoj, JAV-se ir kitur, kur tik buvo sumanių lietuvių.

Los Angeles liet. kredito kooperatyvas, įsteigtas 1962 m. liepos m., per metus spėjo išaugti į 150 narių kooperatininkų šeimą. Jo aktyvai prašoka $50.000.00. Per metus kasa turėjo $93,805.83 pajamų ir $82,465.53 išlaidų. Išduota 24 paskolos bendros $49.413.00 sumos. Taupytojams išmokėta dividendo: už pr. metų II pusmetį 4.8%, už šių metų I pusm. — 5%. Visi indėliai, kaip ir visos paskolos, yra apdrausti. Be to, už indėlius taupomosiose sąskaitosse kiekvienam taupytojui duodamas nemokamas gyvybės draudimas iki $2,000 (pagal atitinkamą amžiaus grupę ir indėlio dydį). Jau ir dabar kooperatyvas skiria dalį pelno lietuviškai kultūrai remti. Padidėjus apyvartai ir pelnui, bus padidinta ir kultūrinė parama. (p.)

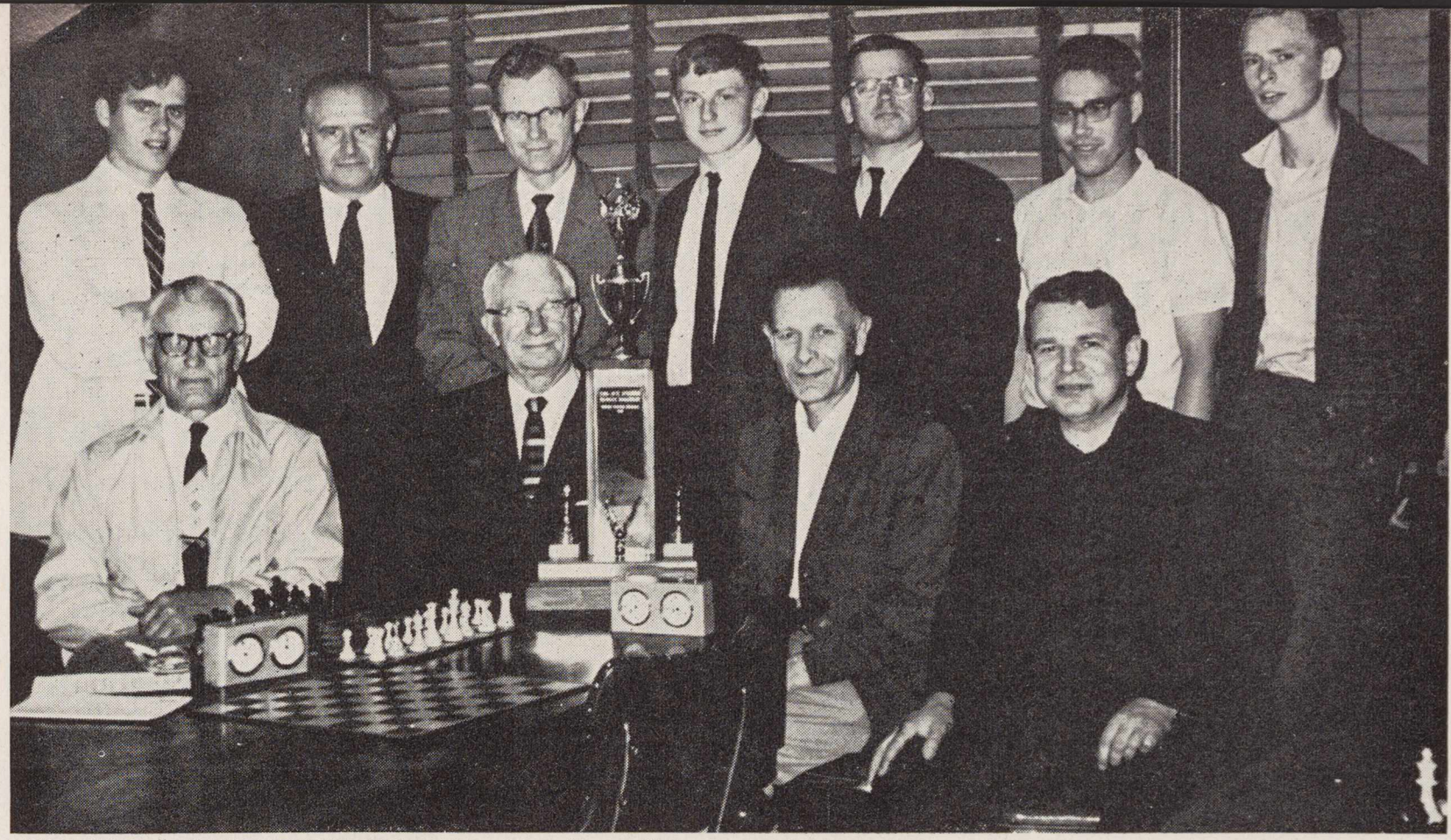

BOSTONO ŠACHMATININKAI ➧ So Bostono L. P. D-jos šachmatininkai su Bostono inžinierių dovana. Sėdi: P. Kontautas, dr. A. Kapočius, ŠK pirm., A. Keturakis (II komandos kapitonas), inž. R. Karosas. Stovi: G. Šveikauskas, buv. Bostono čempionas, P. Šveikauskas, J. Starinskas, Algis Makaitis (I kom. kap.), L. Šveikauskas, R. Grinius ir A. Leonavičius. Foto P. Plikšnys

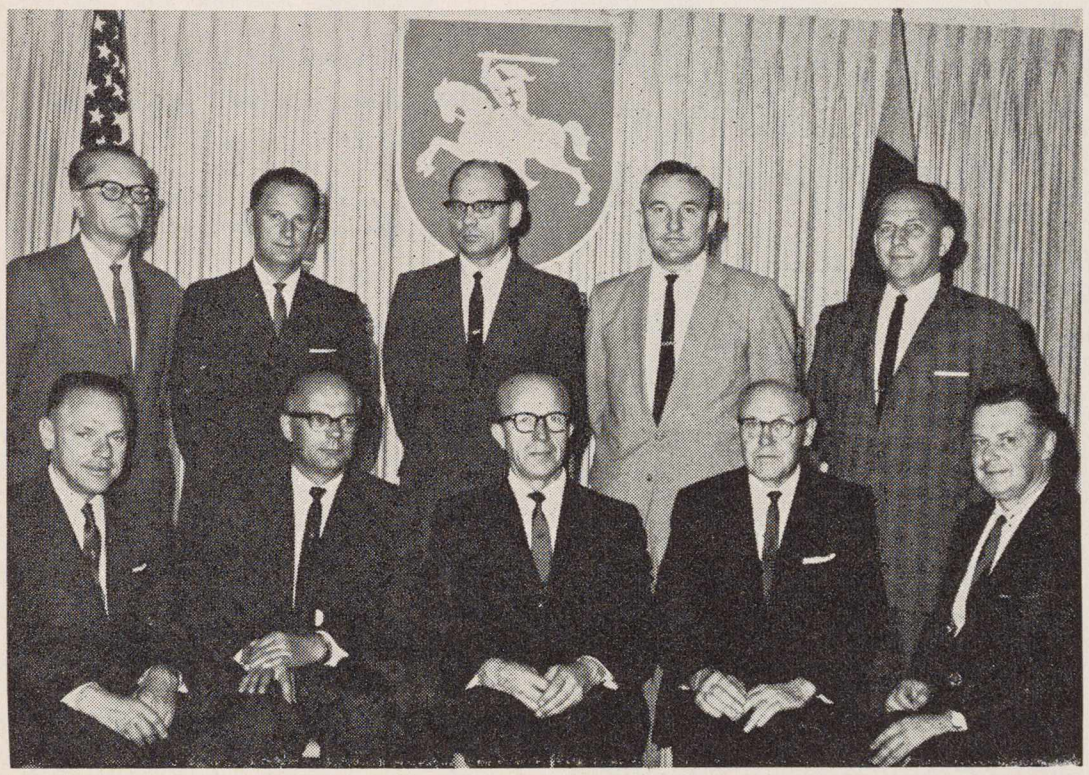

Los Angeles Lietuvių Kredito Kooperatyvo vykd. organų nariai: I eil. (iš kairės): S. J. Paltus, vald. narys, F. Masaitis, sekr., A. Kiršonis, pirm., dr. P. Pamataitis, vicepirm., B. Gediminas, ižd., reik. vedėjas; I eil.: A. Valavičius, Kredito kom. pirm., A. Mažeika, priežiūros kom. sekr., V. Varnas, kredito kom. sekr., K. Prišmantas, Priežiūros kom. narys, V. Sakalauskas, Kred. kom. narys. Trūksta Priež. kom. pir. G. Petkaus.
Board of Directors of the Lith. Savings Assn. in Los Angeles, Calif.

Lietuvių Fondo vajaus komitetas New Haven, Conn. Iš k.: LB apyl. pirm. A. Gruzdys, kom. vicep. , Moterų s-gos pirm. M. Jakubaitė, kom. narys, kleb. kun. J. Matutis, vajaus kom. pirm., Moterų klubo vicep. Gr. Matulaitytė Rannitienė, narys; stovi: ALT pirm. J. Mačys, narys, SLA jaun. kuopos pirm. V. Sušinskas, kasin., LRKSA pirm. J. Šaulys, sekr. ir SLA pirm. Z. Merkevičius, narys. Foto P. Jasiukonis
New Haven committee for the Lithuanian Fund.

BALTIMORĖ LIET. ŠEŠTADIENINĖS MOKYKLOS VIII-ji laida su mokytojais. Iš kairės: (sėdi) mokylos vedėjas A. Radžius, mokytoja O. Eringienė ir buvęs mokyklos vedėjas K. Pažemėnas. Stovi mokyklos mokytojos — I-ji iš kairės V. Svotelytė, III-ji — B. Dulytė, V-ji — V. Noreikaitė ir abiturientai — II-ji iš kairės — A. Drazdytė, IV-tas — V. Sajauskas, VI-ta B. Čipkutė ir E. Galinytė. (Trūksta abituriento G. Buivio).
Graduates and teachres of the Baltimore Lithuanistic school.

ŽMONĖS, DIENOS IR DARBAI

LIEUVIŲ DIENOS
BIRŽELIS 1963

— **Svečiai Lietuvių Dienų Leidykloje.** — Vasaros metu Los Angeles pilna vasarotojų iš vidurinių ir tolimųjų J.A. Valstybių pakraščių. Ne retas jų parodo noro aplankyti ir pažiūrėti, kaip atrodo LD žurnalo leidykla.

Vienas tokių retų svečių liepos pradžioje buvo **dail. V. K. Jonynas,** Kalifornijoje praleidęs porą savaičių su žmona (J. Gustaityte). Būdami Dovydaičių svečiais, jie aplankė žymesnes Kalifornijos vietas, pasiekdami San Francisco.

Malonu pažymėti, kad V. K. Jonynas yra pakviestas ir sutiko meniškai tvarkyti lietuvių koplyčią Washingtono Marijos šventovėje. Tačiau didžiausias jo ir apskritai lietuvio menininko laimėjimas yra tai, kad V. K. Jonynas iš trijų parinktų geriausių amerikiečių bažnytinio meno studijų laimėjo meninį Vatikano paviljono išpuošimą Pasaulinėje parodoje New Yorke. (Plačiau apie tai — vėliau).

— Iš Chicagos čia svečiuodamasis pas savo žmonos seserį Jovaišienę, LD leidyklą aplankė **gen. Reklaitis,** lydimas p. Jovaišos, paliko auką už loterijos bilietėlius ir apžiūrėjo LD spaustuvę.

— Vykdami iš Naujosios Zelandijos, dvi LD skaitytojų šeimos, **Paplauskai** ir **Mitkevičiai,** užsimokėjo prenumeratą ir atidavė linkėjimus nuo kitų skaitytojų. Kadangi ten žurnalą prenumeruoja labai nedidelis skaičius, LD nr. eina iš rankų į rankas. Pasigendama daugiau žinių ir nuotraukų iš tenykščio gyvenimo. (Skaitytojai prašomi tai atsiminti ir pabendradarbiauti).

— **Roma Jokšaitė,** Bostone baigusi ekonomijos mokslus ir pasiryžusi Los Angeles gauti tarnybą, atsilankiusi į LD leidyklą užprenumeravo savo tėveliams Bostone LD.

— Keliaudamas per Ameriką, LD leidyklon užsuko senas LD skaitytojas **C. Shimkus** iš West Hartford, Conn.

— Birželio 28 d. savaitinis žurnalas TIME įsidėjo **Jurgio Gliaudos** romano "House Upon the Sand" recenziją ir autoriaus foto nuotrauką. Platokai aptardamas kūrinį, recenzentas pastebi, kad romanas priskirtinas prie geriausių apie nacizmą literatūros veikalų. Tai pirmas toks atsitikimas, kad lietuvis autorius susilaukia dėmesio iš milijoninio tiražo amerikiečių žurnalo.

Pastebėtina, kad tas pats žurnalas dviejuose iš eilės numeriuose romaną rekomendavo "Best Reading" skyriuje.

— **Violeta Mitkutė,** viena iš Los Angeles iškiliausių akademikių, puiki lietuviškų parengimų pranešėja, aktyvi bendruomenės veikloje, liepos mėn. 13 d. ištekėjo už Mindaugo Gedgaudo. Vestuvių pokylis įvyko šauniame Burbanko restorane Castaway.

— Šiais metais "Lietuvių Dienų"

PIKNIKAS

įvyksta rugpjūčio 18 d. McCambridge Park, 1515 N. Glenoaks Blvd., Burbank.

Tai nauja vieta, bet labai patogi ir turi daugybę visokių įvairumų piknikautojams. Čia galima maudytis, žaisti tenisą, sviedinį, yra įvairių vidaus žaidimų ir pn. Kartu atėję jaunieji ir mažieji tikrai nenuobodžiaus, o vyresnieji galės vėsiai praleisti kad ir šilčiausią dieną.

Pikniko pradžia 12 val. dienos.

— The Lithuanian Days magazine annual

PICNIC

will be held this year on August 18, at McCambridge Park, 1515 N. Glenoaks Blvd., Burbank.

Recreational facilities available at the park include tennis, softball, indoor rifle range, swimming, etc.

— Praėjusiame LD nr. prie nuotraukos iš prof.**S. Kolupailos** minėjimo Chicagoje įsivėlė korektūros klaida — vietoj 70 atspausta 80; atsiprašome dešinmčia metų pasendinę profesorių ir linkime jų sulaukti tokiam pat darbingam ir pilpilnam energijos.

Renkame Nepriklausomybės paminklus

Gegužės mėn. LD 26 psl. po Nepriklausomybės paminklu padėtas, greičiausia, netikslus parašas. Kas iš skaitytojų galėtų pasakyti, kur tas paminklas buvo pastatytas — Leipalingyje, Simne, ar gal net kur kitur? To paties skulptoriaus kitas paminklas buvo pastatytas bene Veisiejuose? Jei kas žinotumėte ir turėtumėte foto nuotrauką, autoriaus vardu labai prašome pasisakyti.

Šiuo metu Lietuvoje laisvąjį gyvenimą liudijančių paminklų miestuose ir miesteliuose nebelieka: okupantai baigia išgriauti. Bet liko jų nuotraukos. Jos dabar yra tikri istoriniai dokumentai ir komunistinio barbarizmo liudininkai.

Skaitytojai, turintieji tų nuotraukų, prašome atsiųsti LD redakcijai — jos bus perfotografuotos ir panaudotos (Originalai bus tuojau grąžinti). Dvigubai būsime dėkingi, jei aprašysite apie tų paminklų statymą, iškilmes, pažymėsite autorius ir kt.

LD Foto Red.

Atvykus į Kaliforniją, kviečiame į

BEACON MOTOR HOTEL

Close to
Beach, Westwood, Beverly Hills & Hollywood

3020 Wilshire Blvd. Santa Monica, California

EXbruck 4-9144 EX 4-2986

Mr. & Mrs. Luksis-Owners & Mgrs

KAS TIK TURI GERĄ SKONĮ,

VISKĄ PERKA PAS LIEPONĮ.

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI

Furniture Center, Inc.

Vietinių ir importuotų baldų prekyba.

Baldai siunčiami į visą Ameriką ir už jos ribų.

MARQUETTE PARKE

6211-6219 So. Western Ave. PRospect 8-5875

CHICAGO, ILLINOIS

3207 So. Halsted St. VIctory 2-4226

KALIFORNIJOS LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS CENTRAS

4415 Santa Monica Boulevard,
Los Angeles 29, California

Namuose yra: salė susirinkimams, minėjimams, mažesniems parengimams; svetainė (su virtuve) posėdžiams ir mažesniems susirinkimams; 4 butai (visi išnuomoti); skautų buklas ir kt.

Kreiptis: reik. ved. J. Andrius, NO 4-2910 dieną ir NO 2-1728 vak.

Pertvarkant telefonų numeraciją, Los Angeles Lietuvių Namų svetainės naujas telefonas yra toks: 666-9908.

Namų svetainė atdara savaitgaliais: šeštadieniais — 5 val. p.p— 12 val. vak. ir sekmadieniais — 12 val. dienos — 12 val. vak.

— Los Angeles ramovėnai liepos 19 d. Lietuvių Namuose ruošia pagerbimą čia atostogaujančiam gen. **Mykolui Reklaičiui,** kuris papasakos apie ramovėnų veiklą Chicagoje.

— Liepos 21 d. Lietuvių Namų salėje Kalif. Liet. Bendr. Centro Direktorių Tarybos kviečiamas perpluakęs savo jachta Atlantą **Bronius Rožinskas,** papasakos savo kelionės įspūdžius ir nuotykius.

ANTANAS F. SKIRIUS

REAL ESTATE — TAX SERVICE

INSURANCE

Kreipkitės telefonu NO 4-2919

arba įstaigoje

4366 Sunset Blvd., Hollywood 29, Calif.

P. V. RAULINAITIS

Real Estate-Insurance-Tax Returns

Notaro darbai; namų ir automobilių apdraudos; mokesčių apskaičiavimas; tarpininkavimas namus perkant ir parduodant; dokumentų vertimas.

NO 2-5433, Los Angeles 27, Calif.

Res.: 1972 N. Commonwealth Ave.

ALFRED'S JEWELRY

Savininkas Alfredas Manovas

Naujoje krautuvėje

rasite gerą pasirinkimą visų rūšių — rankinių, sieninių ir kt. — laikrodžių, žinomiausių firmų, kaip HAMILTON IR ZODIAK.

Importuoti deimantiniai žiedai ir įvairūs auksiniai bei sidabriniai dalykai, tinkami švenčių dovanoms.

Naujas adresas:
2713 W. Manchester Avenue
INGLEWOOD, Calif. PL 9-8037

Iškirpti

ŠILUVOS ŠV. MARIJOS GARBEI LIETUVIŲ PAMINKLINEI KOPLYČIAI

Washington, D. C.

Pritardamas pasiryžimui įamžinti Šv. Marijos apsireiškimo Šiluvoje atminimą ir Lietuvos vardą Nekaltai Pradėtos Šv. Marijos Šventovėje Washington, siunčiu savo auką $....., kaip Lietuvių pagarbos Šv. Marijai ir vieningumo ženklą.

Rašyti: COMMITTEE FOR THE CHAPEL OF
OUR LADY OF ŠILUVA
6727 S. California Avenue, Chicago 29, Illinois

Aukotojo vardas ir pavardė .....

Adresas: Nr. ir gatvė .....

Miestas ..... Zona ..... Valst. ....

LIETUVIŲ
DIENOS
LITHUANIAN DAYS

JUNE / BIRŽELIS 1963

Monument to Darius and Girėnas in Brooklyn, N.Y., Lithuanian Plaaz.
Dariaus Girėno paminklas Brooklyne, Lithuanian aikštėje, kur šiemet vyko dalis 30 metų sukakties minėjimo.

Foto V. Maželis

At 5:25 A. M. on July 15, 1933, thirty years ago, the monoplane "Lituanica" lifted heavily from Roosevelt Field, New York City, and pointed its nose to the northeast. Captain Steponas Darius and Lt. Stasys Girėnas settled themselves for the strenuous flight before them. They were both experienced flyers.

On July 17, 1933 a terse statement from the Associated Press informed the world that the "Lituanica" crashed and both flyers were killed.

Grief blanketed Lithuania. The symphaty of the world was extended to the "land of heroes" — Lithuania, to those in America who sponsored the flight and to the bereaved families.

On July 15th the Lithuanians commemorate the 30 anniversary of the flight of Lituanica.

Testament of „Lituanica"

Upon leaving New York en route to Kaunas, Lithuania, Darius and Girėnas left a testament which even now, after 30 years, cannot be forgotten:

"The Lithuanian nation is awaiting from its sons more courageous deeds. Its sons must join for the common goal, to investigate the little known air currents of the North Atlantic and also the newly discovered means of aviation to be used by the people. We who live in such times, when the air is being used for the welfare of mankind, feel that it is our duty to perform this task in the name of our nation.

Young Lithuania! Filled with your spirit, we are trying to fulfill our chosen task. Should we succeed, let that success increase your spirit and confidence in your strength and ability!

But if Neptune or the mighty Thunder should become angry with us — distruct our way to young Lithuania and call us to his kingdom — then you, Young Lithuania, will again have to try, sacrifice and be ready for a new task in order to satisfy the stormy gods of the ocean with your attempts, your determination and overcome their invitation to the Great Trial.

Let the success of Lithuanica strenghten the spirit of Lithuania's young sons and let it inspire them toward new actions.

Should Lituanica loose and sink into the dephts of the Atlantic Ocean, let this loss educate the determination in young people, so that the Winged Lithuanian could successfully overcome the deceitful Atlantic in honor of Lithuania.

This flight we dedicate and offer to you, Young Lithuania!

We are starting this great attempt, hoping for blessings from Heaven."

THE FIRST NAZI TRIAL
OR "NUREMBERG IN MINIATURE" ··

Lithuanian-German relations, especially since the establishment of a democratic German government, on the whole were good-neighbourly and correct. They worsened only after the Nazis came into power.

In the autumn of 1928, when in Germany Hitlerism was still in its infancy, Lithuania and Germany signed an agreement on boundaries, which was ratified by the Reichstag. According to this agreement the frontier posts, as fixed in the Treaty of Versailles, were erected. Maps were altered. The Memel (Klaipēda) territory was left to Lithuania. Thus Germany of her own free will acknowledged Lithuania's sovereignity over that territory, which before the war was under German rule, but was transferred to Lithuania by the Signatory Powers for two reasons: the majority of inhabitants of the territory were Lithuanians, and the harbour of Memel-Klaipēda was granted to Lithuania as her only exit to the Baltic Sea.

With the rise of Hitlerism, it soon became evident that evil days were in store for Lithuania. Hitler in his book "Mein Kampf" emphasized the German policy of aggranlizement and colonization in the East. "We must begin where we were stopped 500 years ago" (the battle of Grunwald, 1410), he wrote. Other Nazi leaders cried: "The blood of Ulrich von Jungingen is calling us!"

Lithuania, like other states of Europe, could not accept this policy of the Third Reich. Yet she was too small to resist Hitler's Germany. Nevertheless, she dared to resist. Today, when many satellites of the Tird Reich are bewailing their sins, Lithuania is able to look into the face of the world and say: "My hands and conscience are clean."

Here is a noteworthy example of how a small nation dared to defy an evil colossus, when other powers propitiated it. A tranquil cultural life was in progress in Lithuania. Having come to power Hitler could not bear this. Nazi agents, sent from Germany to the Memel Territory ,began to organize the German minority into Nazi bodies. Most of the Nazis in the Territory were composed of the remaining "Junker" reserve officers and Germanized youth. Nazis masqueraded in the German political parties "Sozialistische Volksgemeinschaft" and "Christlich-Sozialistische Arbeitsgemeindschaft." The leaders of these parties, especially anxious to take care of German youth, were in reality SS and SA men. Later on they were secretly armed with weapons sent by the Reich. These disguised units of storm-troopers were secretly trained. Soon concrete acts were started. Everything Lithuanian in Memel was violently attacked and the hitherto tranquil life of the Territory stirred up to boiling point. Then followed acts of terror. A group of stormtroopers, led by Pries, murdered the Lithuanian Jasutis; another, Wallat's group, put to death the Lithuanian Lopas. The leaders of these tropers were patronized zy Freiherr von Sass, Dr. Curt Neumann, and Baron von der Ropp, who were appointed Nazi leaders by Hess himself. They received orders from the German consul-general in Klaipēda and the Gauleiter of East Prussia Erich Koch.

At the Lithuanian frontier numerous SA-camps were established. Ardent propaganda against Lithuania was made everywhere. On the Louisen-brodge at Tilsit, Nazis arranged a special "entertainment" — they hanged and burned an effigy of a Lithuanian. The German Press waged a violent war against Lithuania for her supposed acts-hostile to the German minority in the Territory. Considering that Lithuania was the smallest, i. e. the weakest neighbour of the Reich, Hitler was supposed to be planning aggression against Lithuania as his first victim.

Confident in the justice of her cause, Lithuania was not to be intimidated, and in 1934 certain Nazi leaders were tried for an attempt to annex the Lithuanian Territory of Klaipēda to the Reich. A case for high treason was brought to the Millitary Court. There were 120 accused, among them all the prominent Nazi leaders: Sass, Neuman, Ropp and others, all active members of the Nazi Party. Details of the inquiry alone comprised 15,000 pages. The bill of indictment contained 520 printed pages. The trial lasted from November 1934 to April 1935.

This was the first "Nuremberg". For the first time an undeniable act of organized international Nazi aggression was exposed to the world. The accused were found guilty and sent to prison for different terms. Lithuania had of course to suffer for her temerity. Germany started an economic boycott, depriving Lithuania of transit through Germany. However, little Lithuania did not succumb. The whole nation, including the political parties, resolved to bear any economic difficulties for the sake of justice. In this difficulty Great Britain supported Lithuania by buying Lithuanian agricultural products. Consequently Germany somewhat loosened her grip on Lithuania.

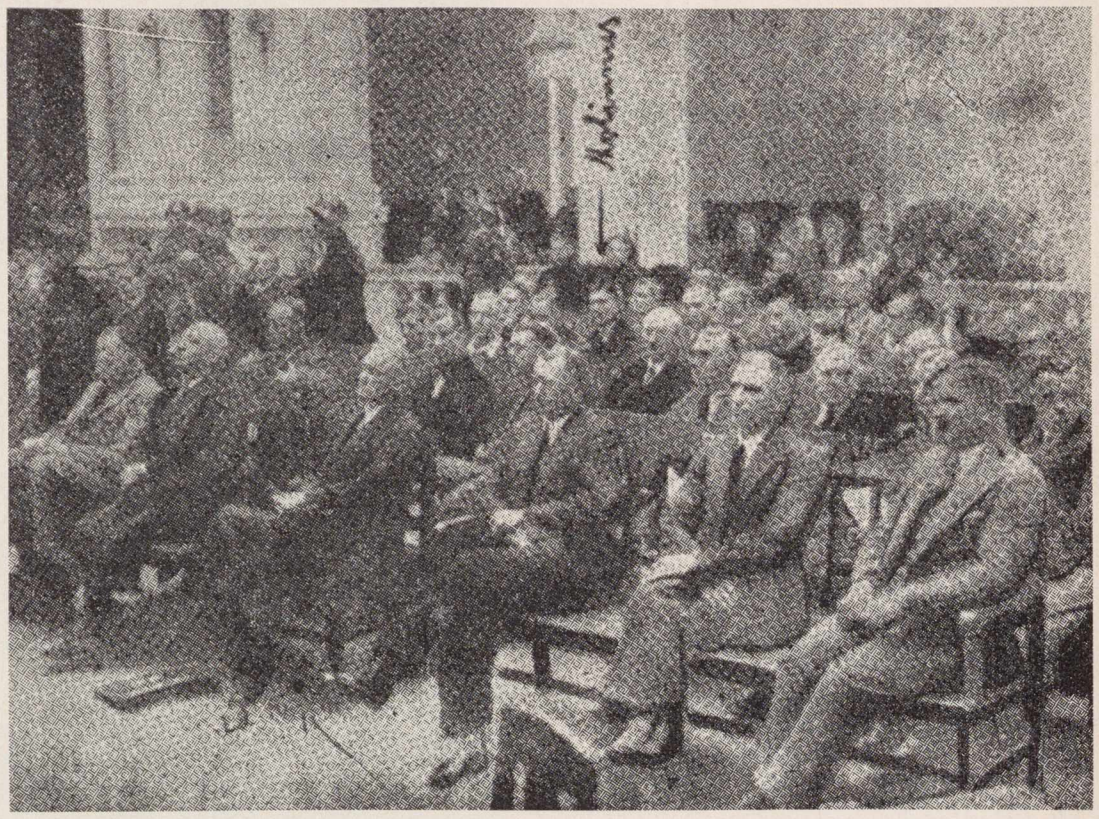

Lithuania's "Little Nuremberg". A Lithuanian Military Court in 1934-1935 tried a group of Nazis for conspiracy against the State. They attempted to seize Klaipēda from Lithuania.

Lietuvos "Mažasis Niurembergas" — nacių, norėjusių atplėšti Klaipėdos kraštą nuo Lietuvos, teismas Lietuvos teisme.

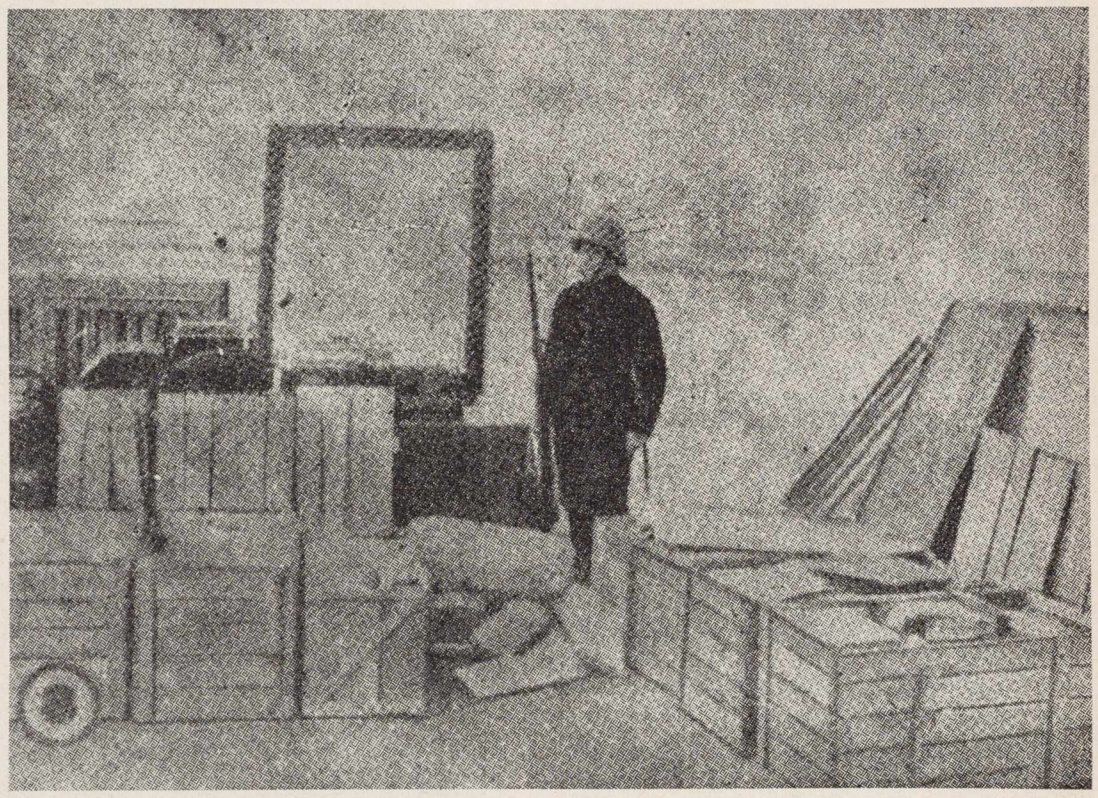

Ammunition and arms seized from Nazis who had plotted an armed coup d'etat in the Klaipēda territory.

Nacių ginklai ir amunicija, kuriuos norėjo pavartoti Klaipėdos "sukilimui" pravesti ir prie Vokietijos prisijungti.

Lithuania's "Little Nuremberg"

Nacių nusikalstamoji medžiaga, pristatyta Lietuvos teismui.

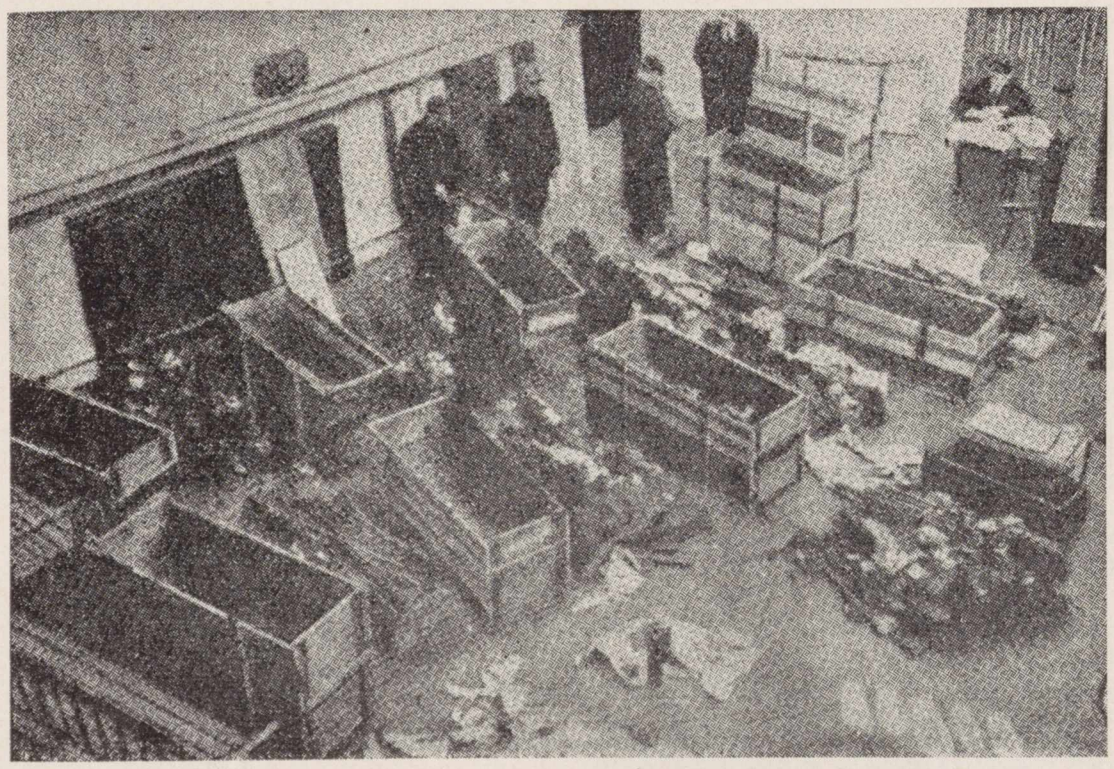

This article is reprinted from the book "Genocide", by K. Palekis.

Communist Inequalities

PRICES RISE FASTER THAN WAGES

Recent arrivals from Lithuania report a rise in food prices during 1962. They quoted the following examples, to be seen against the average monthly wages of 60 rubles:

1 lb of butter	—	1.60 rubles
1 lb of veal	—	0.90 rubles
1 lb of sugar	—	0.38 rubles
A man's suit (including tailor's fee)	—	150.00 rubles
A pair of man's shoes	—	12-50 rubl.

American-Lithuanian tourists reported these prices earlier this year:

Quality wool-cloth for man's suit	—	up to 50.00 rubles
Average ladies' shoes	—	ca 30.00 r.
A single room apartment (common kitchen)	—	12.00 r. per month
Two rooms (common kitchen & bathroom)	—	20.00 r. p. m.

The above prices are confirmed by letters from occupied Lithuania and references in the Communist press. X

And these are prices of appliances and vehicles as quoted in "Tiesa" of 20 February, 1963:

		rubles
Washing machine (small)	—	90.00
Refrigerator "Dnepr"	—	200.00
Electric razor "Charkov"	—	22.50
Sewing machine (foot-op.)	—	87.50
TV set "Record"	—	210.00
Automobile "Moskvitch"	—	2500.00

Translated into terms of purchasing power these figures mean that an average wage-earner in Lithuania must work:

to purchase

Low priced shoes	—	1 week,
average ladies choes	—	½ month,
a small washing machine	—	1½ m.
a refrigerator	—	3⅓ months,
a car	—	3½ years.

No wonder then that, according to the new arrivals, the average wage earner is compelled to look for extra sources of income. People who are pushed into peilfering of black-marketing by the inefficiency of the Communist system, are then punished by the same system with utmost severity, including death. According to Communist theoreticians, this system is the most humane on earth. Let us listen to G. Zimanas, editor of "Tiesa", expound this theory:

"We are compelled to isolate from society the socially most dangerous criminals, sometimes even to execute then by shooting. This does not contradict in the least our noble humanist principles. As we know, hate of the enemies of communism as well as intoleranre of paratisism. . . is typical to socialist humanism. ("Komjaunimo Tiesa, 19 May 1963).

The Eighth Wonder

By Bernardas Brazdžionis

With words for flowers we decorate
Our fallen warriors' martial lay.
In heaven we build their monument;
On earth we worship gods of clay.
With garlands we adorn the gate,
But still it murmurs as we pass:
"Leave every word and ornament,
Leave garlands on the grass;
Leave all amid the graveyard's grass."

Our succour sets the nations free,
And nations hold our soul in chains.
We sell our own ancestral land;
Across the sea we make new gains.
The earth in pain and misery
Sees an eight wonder all away:
The dead awake on every hand,
But we, the living, die –
In silence we, the living, die.

(Translated by Ralph Sealey)....

Delegates and guests of the LRKSA convention visiting the Cultural Gardens in Cleveland beside the monument of Dr. Jonas Basanavičius.

LRKSA seimo, vykusio Clevelande, delegatai ir svečiai Liet. Kultūriniam Daržely prie dr. J. Basanavičiaus paminklo (Daugiau žiūr. 14 psl.)

BOOKS & PERIODICALS

THE REFUGEE, by Dr. K. Cirtautas. Forwords by Dominique Pire and Pitirin A. Sorokin, Postscript by Romano Guardini. Published by The Citadel Press, 222 Park Avenue South, New York 3, N. Y. 160 pages. $3.50.

In place of a review we reprint the forward by Dominique Pire, winner of the Nobel Peace Prize in 1958 for helping the refugees.

LD Ed.

I have just read a book in English entitled THE REFUGEE, which has the distinct advantage of having been written by a refugee. Many volumes have been written about refugees since the end of World War II, yet I believe that books written by refugees are rare. This one is a good book and I recommend it to all readers. Its chief merit is that its author has admirably summed up the psichology of the refugee.

The author has studied the psychology of the various categories of refugees — for example, refugees who have managed to begin a new life in a new country, have succeeded in finding jobs, and have begun life again as normal human beings. Then there are those the author calls "mystics", who accept their refugee status as something divinely ordained, in a spirit of resignation to Providence. There are also those who were and are cultured men and women — capable of doing something for themselves by virtue of their culture. Still others there are who, even in their native land, were unable to acquire a broad culture or education. They may have a weak character because of their inadequate education; hence, once they are abruptly faced with very difficult situations, they let their arms droop and lose their "self-respect." This latter fact may explain why some refugees fall pray to discouragement, demoralization, and certain forms of immorality, mainly because of the exceptional circumstances they have had to go through, especially in the camps.

The author also examines the problem of professionals, who, unable to practice their profession in a foreign country, encounter special difficulties. For them it is extremely difficult to make a new start because they must accept work that is completely alien to their original training. The author also points out how hard it is for each refugee to learn the language of the country to which he has come. As soon as he becomes slightly familiar with this language, he feels much more at home and is able to enter into contact with the people around him. Finally, the author gives examples of refugees who express their joy when they succeed in getting a clean house, a kitchen, a small living room, and a bedroom — in short, a setting in wich they can again live as a family unit. This last point is worth nothing because it conforms one hundred percent to the ideal we had when we began building the "European villages".

Refugee work can never be considered a complete success. But to realize from Mr. Cirtautas' book that it is the refugees' dream to resume living in a normal way and to see at times in the eyes of some of the refugees who have settled in a "European village" what may be called the joy of life — that is enough to make us feel that the road of "complete human reintegration" is the right road along which we must lead the refugee.

May all those who know English read Mr. Cirtautas' book. I wish it the best of luck."

Dominiqpe Pire

Mrs. Ona Bačkis visiting the World Food Congress in Washington.
P. O. Bačkienė Pasauliniame Maisto Kongrese Washingtone birž. 4-18.

1. Austrian Heir Archduke Francis Ferdinand and his wife Sophia, whose assassination sparked World War I in 1914. — Austrijos sosto įpėdinis Ferdinandas ir jo žmona Sofija, kurių nužudymas sukėlė I Pas. karą 1914.

2. Field-Marshal Paul von Hindenburg (1847-1934), **whose German armies crushed the Russians at Tannenberg, East Prussia.** — Vokiečių reldmaršalas Paul von Hindenburg, sumušęs rusus prie Tannenbergo.

3. A monument on the battle-field of Tannenberg, burial place of Paul von Hindenburg. — Paminklas Tannenbergo mūšio laukuose, kur palaidotas Paul. von Hindenburgas.

LITHUANIAN HISTORY IN STAMPS

Part LVIII

On June 28, 1914, in the Bosnian town of Sarajevo the Austrian Heir Archduke Francis Ferdinand and his wife Sophia were assassinated by a Serbian terrorist. Their deaths caused the Austro-Hungarian empire to declare a war against Serbia on July 28th. The allied nations joined one or the other of the hostile parties and World War I began.

Germany declared war against Russia on August 1, 1914, and soon there-after invaded Poland, a possession of Russia. Because Germany sent all her important forces to the Western front, the Eastern front was weakend. Taking advantage of this the Russians concentrated strong forces against the Germans and Austrians. A large Russian force moved into Polish Galicia, then a possession of Austria. Another strong Russian force, the 1st Army, lead by General Alexander Samsonov, and 2nd Army, under General Pavel Rennenkampf, concentrated in Lithuania. Together they started successful campaign against the Germans, occupying the city of Klaipėda and parts of Eastern Prussia, including the towns of Tilsit, Insterburg, Gumbinnen and Stalupoenen, and almost reaching Koenigsberg (Karaliaučius). Many of the East-Prussian people fled to the west from the approaching Russians. The Russians caused considerable damage to both property and life. They plundered everything, including horses and cattle.

One of the biggest battles occured on August 26-30, 1914, in the vicinity of Tannenberg, E. Prussia, not far away from the famous battle-field of Gruenwald, where Vytautas the Great, leading the united Lithuanian - Polish army, crushed the Teutonic forces in 1410. The German army, under General Paul von Hindenburg, defending the approaches to Koenigsberg defeated the Russian forces and stopped their offensive in a battle lasting five days. The Germans afterwards bragged that their Tannenberg victory had avenged their defeat by the "Easterners" in 1410.

Other large scale battles occured in the vicinity of the Masurian Lakes. The first battle took place on September 7-14, 1914, another one on February 7-21, 1915. The German army, skillfully maneuvering in the swampy terrain, totally destroyed the Russian forces of General Samsonov.

The Germans, using their victories and new concentrations of troops, started a large counter-offensive against the Russians in the spring of 1915, pushing them out of the occupied parts of East Prussia and entering Lithuania. They reached the province of Suvalkai first, then the Polish lands. Later they pushed across Lithuania to the north and to the east.

The Russians, fighting a withdrawing battle, made a battlefield of Lithuania. With the nearing front, the inhabitants fled eastward choking off the territories behind the front lines. The great number of refugees presented a difficult problem for the Russian government. By November, 1914, in Vilnius, a Central Committee to Aid the War Victims (Centrinis Komitetas Nukentėjusiems nuo Karo Šelpti) was formed, presided over by Martynas Yčas, a Lithuanian delegate to the Russian Duma. Other civic leaders joined in. This committee received some government subsidies and support from other Russian refugee organizations. Later the committee took an active part in the reconstruction of the independent Lithuania.

The Germans, pushing across Lithuania, met only scattered resistance from the Russian armed forces. For example, the Russians, defending the city of Šiauliai, stopped the German drive beside the Dubysa river for nearly seven weeks. Another difficult battle took place in the midsummer of 1915, with the storming of fortress of Kaunas. The Russians, fortified certain towns along the German border, among them the town of Kaunas. They thought Kaunas impregnable; however, the city fell after several days of heavy German bombardment.

On September 18th Vilnius was taken, and the Germans marched in. By the end of September the Germans had occupied the entire territory of Poland, Lithuania and Kurland. The front extended along the Dauguva river, from Riga to Daugavpils, and farther south to the Dniester river.

(To be continued)

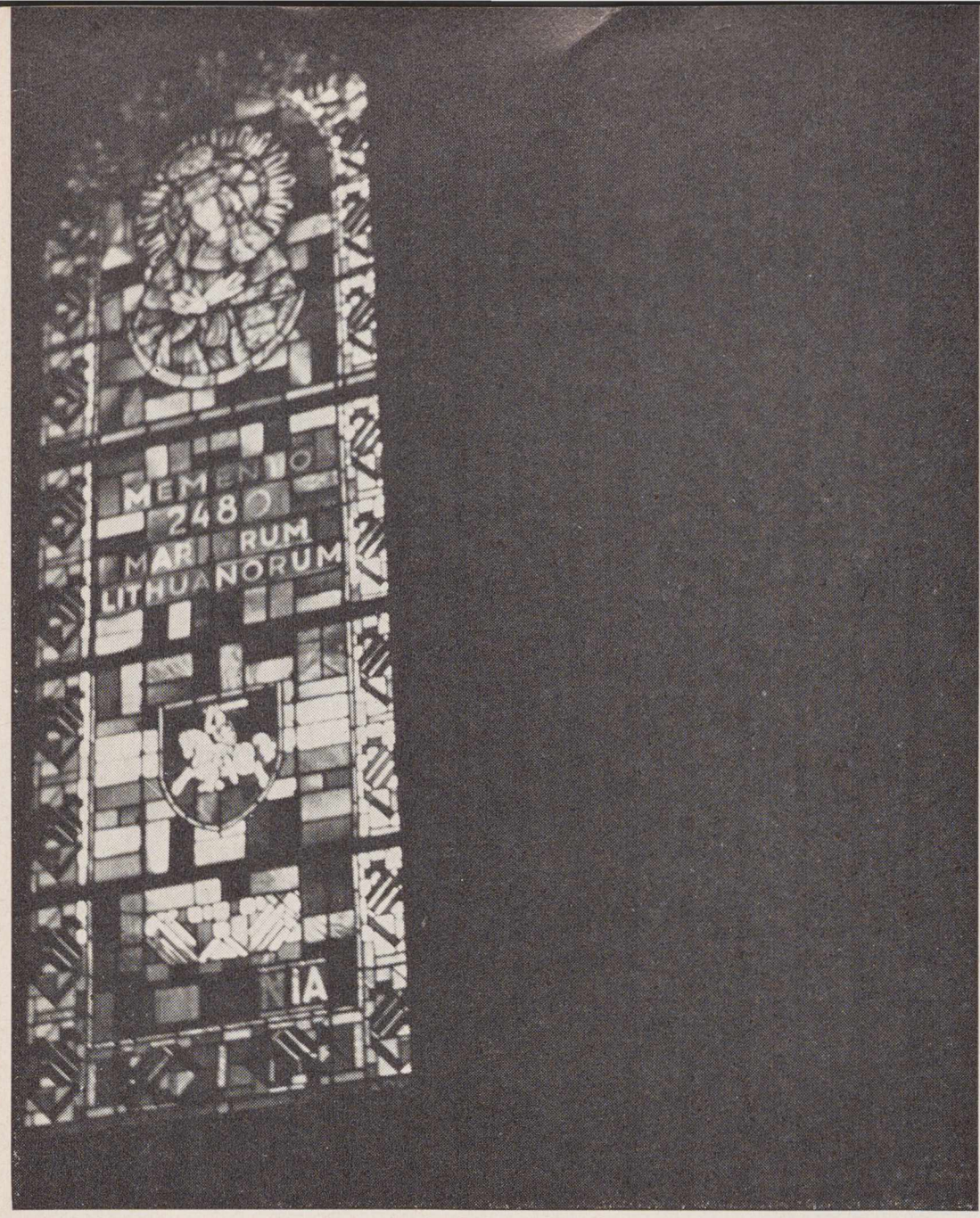

MEMENTO MARTYRUM LITUANORUM.

Stained glass window in the chapel, built at the Nazi concentration camp sight in Flossenburg. This window was dedicated to 2480 Lithuanians who lost their lives there.

Lango vitražas koplyčioje, kuri pastatyta buv. Flossenburgo koncentracijos stovyklos vietoje. Langas dedikuotas lietuviams, kurių stovykloje nužudyta (sudeginta ir kit.) 2480.

«LITHUANIANS MAKE NEWS»

● **Australian Lithuanian Information Alliance** intends to publish a quarterly journal of anti-communist information propoganda entitled "News Digest International". J. Vēteikis is appointed its chief editor. The first of this series quarterly journals is to be released on 1st September, 1963.

"News Digest — International", Editorial Board — 236 Duffy St., Ainslie, A. C. T., Australia.

● **Vladas Mikēnas,** who recently played for the Soviet Union chess team against Yugoslavia, in that tournament won an impressive point against international grandmaster Dr. P. Trifunovich. The latter had won the North Central Chess Tournament, held in the United States last November.

● **Romanas Arlauskas** of South Australia is successfully participating in the Correspondence Chess World Championships IV finals. He won over grand master Lungvist of Sweden and Coolen of Belgium and tied one point in the game with Borisenko of the Soviet Union.

● **Mis T. Antanaitytē,** Miss Lithuania of 1961, has joined "The Edmund Players" musical theater group and as her debut has sung and played the lead in "Of Thee I Sing" by Gershwin. This musical play was produced in the Chicago St. Edmund Auditorium during May.

● **J. P. Repečka** recently was appointed Assistant Vice President of First Western Bank's Systems and Procedures Division, Cashiers Department, Los Angeles Administration, according to Darwin A. Holway, President of this statewide bank with 67 offices.

Mr. Repečka came to First Western in April with over 10 years of banking experience in New York and Florida, respectively. From 1951-1952, he was a Senior Financial Analyst for the United States Intelligence Agency, Washington, D. C.

He attended the University of Vilnius in Lithuania and graduated Summa Cum Laude in 1942. He received his Doctor of Law Degree from the University of Goettingen, West Germany, Magna Cum Laude, in 1949.

Mr. Repečka is a member of the American Institute of Management; American Economic Association; American Political Science Association; and Lithuanian Bar Association. He was editor of Lithuanian publication "Darbas" (Work)

● You no doubt have read in your local newspaper about the arrest of four Soviet spies one of whom was using the name of Father Kęstutis Baltch (Balčys) of Amsterdam Father K. Balčys is spiritual Director of the Amsterdam Council of KL and did not know that his name was thus being used. If your newspaper carried the story, write to the Editor and mention how Lithuania was taken over by the Soviets and how America will be taken over if we don't wake up to the fact of the evil that is inherent in the Communist system. This is an example of what the Soviet spies do. They will go to any extreme in order to further their obvious cause. Americans must wake up and realize what Communism is doing and what it intends to do.

RENEW YOUR
LITHUANIAN DAYS
MAGAZINE.

● **COUNCIL COMMITTEES ON LITHUANIAN AFFAIRS — Bulletin XVII—12** writes:

THE COMMITTEE OF AMERICANS FOR CONGRESSIONAL ACTION TO FREE THE BALTIC STATSS is working hard to get the resolutions concerning Lithuania passed. In June a number of them went to Washington to contact the Senators and Congressmen personally so that they may vote for the consideration of those resolutions by the House and Senate Foreign Relations Committees. We

The ones who did the visiting report that the majority of the Senators and Congressmen are with us 100%. They have promised the Lithuanians all the support that we need. Among these is the Speaker of the House, the Hon. John W. McCormack.

● **Prof. Dr. V. Pavilanis** is visiting Europe and in Stockholm delivered a lecture regarding Polio immunizations to the Congress of virologists meeting there. Recently Dr. Pavilanis was chairman of the microbiologists' convention in Guelphe, Ont., Canada.

● The first part of the General Federation of Women's Clubs Congress was held in Milwaukee, Wis., on June 10-14. 1,500 delegates participated, among whom were three Lithuanians: **Mrs. J. Dauzvardis** and Mrs. **M. Krauciunas** from Chicago and **Mrs. L. Bieliukas** from New York. The main speech was delivered by Vice-Prez. L. B. Johnson. Mrs. L. Bieliukas on June 28 left for Munich, Germany, where the second part of the Congress was hel.d. On this trip she visited Women's clubs in severe European countries.

● **Leonas Sabaliunas,** who several weeks ago received his Ph.D. in Political Science from Columbia University, was signed a contract with the St. John's University in New York to lecture on U. S. government and Russian history beginning this fall.

● Sculptress **Elena Gaputytē** (together with Andre Dzierzynski) had a successful exhibition of her drawings in black conte 3—18 May., 1963 at The Centre Charles Peguy, London, England. In 1960 she established The Sail Loft Gallery in St. Ives, became a member of Penwith Society of Arts and received a short duration French scholarship to Paris. Her work is represented in 60 private collections. Among her drawings some are with Lithuanian names: Rūta, Gilshe. Andre Dzierzynski lived in Lithuania until the second world war. He shoved many landscape paintings. Some of his paintings depict Lithuanian scenery: Paysage Lithuanien (1962), Vue de Vilna, Les Pins de Lithuanie The exhibition was under the patronage of his Excellency M. Geofrey de Courcel, Ambassador of France to Great Britain.

Lithuanian college students of Brockton, Mass. paying a visit to Mayor F. M. McGratt and presenting him with a copy of "Leave your tears in Moscow".

Brocktoniečiai aplanko merą F. M. McGratt birželio minėjimo proga ir įteikia jam Armonienės knygą "Leave Yor Tears in Moscow".

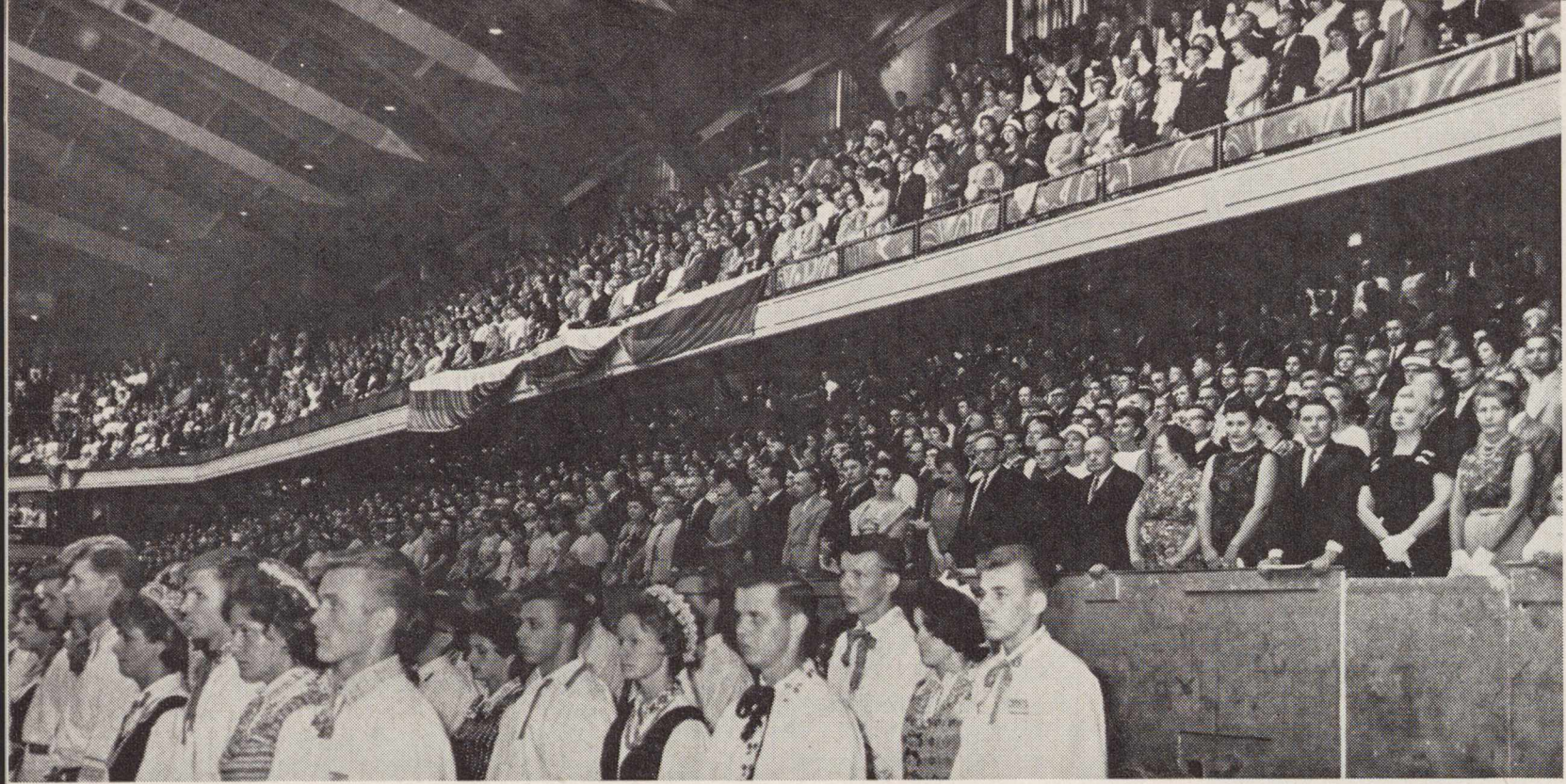

I. Dalis publikos. II. Pasiruošę šokiui Lithuanian Folk Dance Festival. Foto A. Gulbinskas

TAUTINIŲ ŠOKIŲ ŠVENTĖ

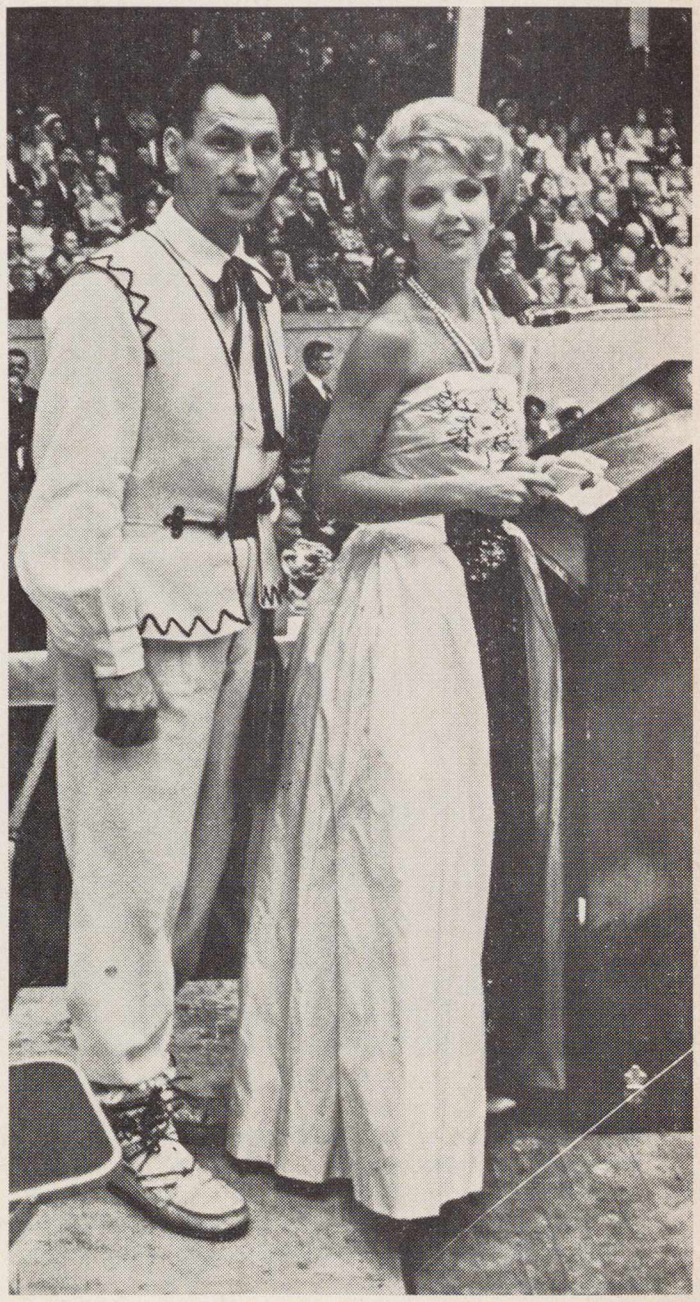

Liudas Sagys II Liet. Taut. šokių šventės programos vedėjas, ir aktorė Rūta Lee-Kilmonytė, programos pranešėja lietuviškai ir angliškai. Foto A. Gulbinskas

Liudas Sagys, Folk Dance Festival Director, and actress Rūta-Lee Kilmonis, announcer.

Atkelta iš 7 p.

Pabaigoje dar kartą pasirodė vyresnieji, pašokdami Subatėlę, Gyvatarą, Noriu miego, Oželį, Sadutę, Šustą ir pabaigai — Suktinį.

Šventė baigta orkestrui grojant melodiją "Lietuviais esame mes gimę..." Vėl suskambėjęs "Šokėjų maršas" šokėjus išvedė iš amfiteatro, publikai gausiai plojant.

Šventėje dalyvavo šie tautinių šokių vienetai: Bostono lietuvių tautinių šokių sambūris, Čiurlionio ansamblio šokėjai, Dainavos ansamblio šokėjai Chicagos Ateities šokėjai, Baltimorės grupė, Philadelphijos žilvitis, Rochesterio skautų grupė, Detroito šilainė, New Britaino-Waterburio-Hartfordo jungtinė grupė, ALB jaunimo ansamblis iš Los Angeles, Kenosha-Racine- Waukegano jungtinė grupė Bijūnas, East Chicago grupė, New Yorko, Grand Rapids, Hamiltono grupė Gyvataras, New Haven, Montrealio skautų vyčių, Tėviškės jaunimo ratelis, Chicagos Aukšt. Lituanistikos mokykla, Urbanos stud. grupė, Chicagos šaulių klubo kuopa, Toronto grupė Gintaras, Cicero grupė žilvitis, Cicero Aukšt. Lit. mokykla, Jaunimo Centro stud. ansamblis.

Šventę pastebėjo ir amerikiečiai — tą pačią dieną vakare per 9 kanalą davė šventės ištraukų ir gražiai pristatė pačią šventę.

Šokių bendras vaizdas. Foto V. A. Račkauskas

LIETUVIŲ RADIJO PROGRAMOS,

kurios bendradarbiauja su "Lietuvių Dienomis".

Los Angeles, Calif.

LITHUANIAN MELODY HOUR

Transliuojamo šeštadieniais 9 val. ryto
iš KBLA — 1490 kc stoties.
Direktorius **Bruno Gediminas,** 4023 W. 60 St., Los Angeles 43, Calif. AX 5-2260
Reikalų vedėjas — **George Rudelis,** 5027 Zelzah St., Encino, Calif.

Amsterdam, N. Y.

Lietuviška programa
WCSS — 1490 klc.
Sekmadieniais 7-8 val. vakaro.
Programos vedėjas - **Juozas Olšauskas.**
Reikalų vedėjas ir pranešėjas:
Leonardas Hartvigas
17 Eagle St., Amsterdam, N. Y.

Baltimore, Md.

"RADIJO PROGRAMA LIETUVIAMS"

Girdima Marylande ir Washington, D. C.
Sekmadienių popietėmis 12:30—1:00
WBMD 750 kilocycles
Programos vedėjai: **Albertas Juškus,**
4515 Wilmslow Rd., Baltimore 10, Md.,
Phone: Tuxedo 9-8693;
Kęstutis Laskauskas, 1312 Birch Ave.,
Baltimore 27, Md. Phone: Circle 2-1779

So. Boston, Mass.

LAISVĖS VARPAS

Naujosios Anglijos Lietuvių kultūrinė Radijo Programa
Sekmadieniais — 8–9 val. rytą.
AM bangomis 1190 kilociklų; FM bangomis 105.7 megaciklų iš
WKOX, Framingham, Mass.
P. Viščinis, programos vedėjas,
47 Banks St., Brockton 18, Mass.
Tel. JUniper 6-7209.

LIETUVIŲ RADIJO KORP. PROGRAMA

Seniausia liet. Radijo programa Naujojoje Anglijoje, veikianti nuo 1934 m. bal. m. vedama **Stepono ir Valentinos Minkų,** girdima nauju laiku (viena valanda anksčiau):
Sekmadieniais nuo 1:00 iki 1:30.
Boston, Mass. — WLYN - 1360
Programoje: pasaul. žinių santrauka, muzika, dainos ir Magdutės pasaka.
502 E. Broadway, So. Boston 27, Mass.
Tel.: AN 8-0489

Lietuvių Radijo valanda
Sekmadieniais nuo 11:00 iki 12:00 val.
WHIL — 1430 banga, Medford 55, Mass.
Jonas J. Romanas, vedėjas
170 H Street, South Boston 27, Mass.
Tel. ANdrew 8-7635

Chicago, Illinois

SOPHIE BARCUS

RADIJO ŠEIMOS PROGRAMOS

Kas rytą nuo pirmadienio iki penktadienio
10:00 — 11:00.
Šeštadienį is sekmadienį 8:00—9:30.
"Vakaruškos" pirmadienio vak. 7:00-8:00.
Visos programos iš
WOPA Stoties 1490 klc. A. M. 102-7 F. M.
7159 S. Maplewood Ave., Chicago 29, Ill.
Tel.: HEmlock 4-2413.

Cleveland, Ohio

Lietuvių Radijo programa
TĖVYNĖS GARSAI
penktadieniais 8—9 val. vakaro
per WXEN-FM stotį 106,5 mc
Vedėjas — **Juozas Stempužis.**
4249 Lambert Rd., Cleveland 21, Ohio
Tel. 382-9268

Detroit, Mich.

"BALTIC MELODIES"

radijo valandėlė jau nebeveikia.
Buv. vedėja serga ligoninėj. Paskutiniuosius dvejus metus valandėlę vedė Anelė Ambrazienė.

LITHUANIAN MELODIES Radijo valandėlė girdima kiekvieną šeštadienį 4:30-5:30 pp.
iš Detroito stoties WJLB — 1400 kc.
Vedėjas **Ralph Valatka.**
15756 Lesure Ave., Detroit 27, Mich.
Telephone: BRoadway 3-2224

"LITHUANIAN VOICE"

WQRS stotis, FM banga 105,1.
Sekmadienio rytą nuo 8:30 iki 9 val.
Programos vedėjas **J. Kriščiūnas,**
803 N. Crawford, Detroit, Mich.
Tel.: VI 1-5724

Hartford, Conn.

"TĖVYNĖS GARSAI"

Connecticut valstybės kultūrinė valandėlė
Hartford — WPOP — 1410 klc.
Kiekvieną sekmadienį 11:00 iki 12:00.
Programos vedėjas **A. Dragūnevičius,**
273 Victoria Rd., Hartford, Tel. CH 9-4502

Madrid, Espana

VYKDOMOSIOS VLIKO TARYBOS RADIJO BIURAS MADRIDE
TAUTINIS ISPANIJOS RADIJAS
transliuoja lietuviškai 21:30 — 21:55 Lietuvos laiku (arba 19:35—1955 Vid. Europos laiku) 25 ir 42 metrų bangomis. (Kartojama kitos dienos rytą 8:25 Lietuvos laiku [6:10—6:25 Vid. Eur. laiku] 42 metrų banga) ir nuo 17:40 iki 17:55 val. 42metrų banga (9.370 kl.).

New York - New Jersey

"LIETUVOS ATSIMINIMŲ"

Radijo valanda girdima
kiekvieną šeštadienį 5:00—6:00 val. p. p.
iš New Yorko stoties WEVD - 1330 kilc
ir 97.9 meg. (FM).
Direktorius **Jokubas J. Stukas,**
1264 White tS., Hillside, N. J.
Tel.: WAverly 6-3325

Philadelphia, Pa.

Lietuvių Bendruomenės Radijo Programa
BENDRUOMENĖS BALSAS
Stotis WTEL — 860 kilocycl.
Šeštadieniais nuo 3.40 iki 4:30 p.p.
Kultūrinės, politinės apžvalgos, žinios, vietos kronika, muzika ir skelbimai.
Valandėlės vedėjas **Adolfas Gaigalas**
Programas tvarko ir praveda redakcinis kolektyvas.
Rašyti: "Bendruomenės Balsas", 335 Titan St., Philadlphia 47, Pa., Tel. HO 7-4176

Pittsburgh, Pa.

The First Lithuanian Radio Program in Pittsburgh, Penn.
Pittsburgh, Penn. - WPIT - 730 kilocycles.
Sekmadieniais 12:30—1:00 p. p.
Programos vedėjai:
Povilas ir **Gertruda Dargiai.**
Visais reikalais kreiptis:
2040 Spring Hill Road, Pittsburgh 16, Pa.

Rochester, N. Y.

Lietuvių Radijo Klubas

Rochester, N. Y. — WHEC — 1460 klc.
Programos kiekvieną sekmadienį
9:30 — 10:00 rytą.
Klubo valdyba:
Pr. Saladžius, garbės pirm., 309 Alphonse St. (21); **Pr. Puidokas,** pirm. 38 St. Jacob St. (21); **A. Cieminis,** vicepirm. 226 Lux St. (21); **Vyt. Žmuidzinas,** ižd. 235 Furlong St. (21); **R. Kiršteinas,** sekr. 213 Berlin St. (21); **Br. Krokys,** narys 10 Dudley St. (5).
Programas praveda valdybos nariai ir šie vedėjai: **R. Gaidytė, St. Ilgūnas, D. Šiurienė, H. Žemelis.**

Roma, Italia

ROMOS RADIJAS

Transliuojama kasdien nuo 20 val. 50 min. iki 21 val. 10 min. Vidurio Europos laiku, 41,15 ir 50,34 metrų bangomis.
Vedėjas **Dr. J. Gailius.**
Circonvallazione NOMENTANA 162

Toronto, Ont, Canada

TĖVYNĖS PRISIMINIMAI

Kiekvieną sekmadienį nuo 1 iki 2 pp.
WHLD stotis, Niagara Falls, N. Y. Banga 1270. Programos ved. **J. R. Simanavičius,**
974 College St., Toronto 4, Ont., Canada.
Telef.: LE 4-1274 — Daina Co.

Vatikanas, Italia

Programa transliuojama 8 kartus savaitėje
Sekmad. rytais 10:30 - 11:00 Lietuvos laiku
kiekviena vakarą 20:15 - 20:30 Liet. laiku.
Bangos: 31, 25, 19 ir 196 metrų.
Vedėjas **Kun. Dr. V. Kaziūnas.**
Adresas:
Sezione Lituana, Stazione Radio
CITTA DEL VATICANO.

WASHINGTON D.C.

Voice of America – Amerikos Balsas

Voice of America, Washington 25, D. C.
Pusės valandos programa duodama kasdien Lietuvos laiku 19 val. 30 min. — 11, 13, 16, 19, 25 ir 31 metro bangomis; jos kartojamos 21 val. 30 min. — vidutine 251 m. banga ir 6 val. ryto 25, 31, 41 ir 49 m. bangomis.
Pastaba: **vasaros laiku,** kai Lietuvoj 19:30, — Washingtone 12 val. 30 min. dieną, Chicagoje — 11 val. 30 min. ryto ir Los Angeles — 9 val. 30 min. ryto, o Europoj Grinvičo laiku 16 val. 30 vak.

Waterbury, Conn.

LIETUVIŲ RADIJO PARTIJA

WATR, Waterbury, 1320 kilocycles.
Kiekvieną šestadienio vakarą
6.40 iki 7:30 p. m.
Programos vedėjas ir direktorius,
John D. Adams-Adomaitis
27 Congress Avenue, Waterbury, Con.
Telefonai: PLaza 3-2787 ir PL 3-8898

LITHUANIAN MAPS

Andrius, with the technical assistance of Profs. A. Salys, Stp. Kolupaila, K. Pakštas, Drs. M. Braks, M. Gimbutas, and A. Šapoka.
is now available, compiled by **J.**
A multicolored map of Lithuania
This is the definitive map of 1939, with insets of Lithuania in the Bronze and Iron Age.

Only a limited supply available.

Wall map, approx. 35x46: **$4.50**
Book map, in folder: **$3.50**

Now available to Lithuanian Days **readers**

LIETUVIŲ DIENŲ žurnalo ir knygų PLATINTOJAI

JUNGT. AMERIKOS VALST.:

Baltimore, Md. — A. Česonis, K. Bradūnas.
Brooklyn, N. Y.— J. Pašukonis.
So. Boston, Mass. — D. Giedraitis, S. Mikus,
Chicago, Ill. — K. Babickas, Balys Brazdžionis, V. Grebliūnas; J. Karvelis, Marginiai, P. Švelnys, Terra, B. Urbonas, V. Būtėnas.
Cicero, Ill.— J. Memėnas, E. Stangenbergas.
Cleveland, Ohio — Dirva, V. Rociūnas.
Detroit, Mich. — Gaiva, Neringa, St. Anthony's Parish Library.
Elizabeth, N. J. — P. Kudulis, A. Rukštas.
E. St. Louis, Ill. — A. Vaitkus.
Grand Rapids, Mich. — J. Beinis.
Hartford, Conn. — Vl. Plečkaitis.
Los Angeles, Calif. — V. Prizgintas.
Newark, N. J. — K. Trečiokas.
Omaha, Nebr. — E. Ribokienė, Kun. L. Musteikis.
Philadelphia, Pa. — J. Karaška, B. Kalgas V. Karalius.
Pittsburgh, Pa. — F. Žilionis.
Rochester, N. Y. — A. Sabalis.
Waterbury, Conn. — J. Gaidys, Spauda
Waukegan, Ill. — V. Petrauskas.
Wilkes-Barre, Pa. — V. Ramanauskas.
Worcester, Mass. — P. Paulukonis

ITALIJOJE:

Rome — Kun. V. Mincevičius

ISPANIJOJE:

Madrid — Kun. K. Pataiavičius

NAUJ. ZELANDIJOJE:

Auckland — G. Procuta.

VENECUELOJE:

Rev. A. Perkumas, Z. Domeika

ANGLIJOJE:

London — D. Daunoraitė.

KANADOJE:

Toronto Ont. — A. Kuolas J. Smoiskis Time Cigar Store, V. Aušrotas.
Hamilton, Ont. — J. Pleinys S. Bakšys.
St. Catherines, Ont. — K. Kudukis.
Montreal, Que.— P. Rudinskas (Parish Library)
Winnipeg, Man. — S. Bujokas.
W. Lorne, Ont. — A. Kojelaitis.
Welland,Ont. — K. Žukauskas.

AUSTRALIJOJE:

Melbourne — A. Vingis, B. Zumeris.
Canberra — V. Balsys.
N. Geelong — L. Bertašius.
St. Kilda — P. Bienkevičius, N. Butkunas
Sydney — Kun. P. Butkus.
Adelaide, Edwardstown, — A. Kubilius.
Rivervale, W. Australia — Kun. L. Kemešis
Williamstown — Kun. L. Vaseris.
Cabramatta — J. Skirka.
Brisbane — K. Stankūnas.

SKAITYKITE
"LIET. DIENŲ" LEIDYKLOS
IŠLEISTAS KNYGAS

Pakeitę adresą, tuojau praneškite, kad nesusitrukdytų žurnalo siuntimas.

ADOMAS GALDIKAS

PEISAŽAS / LANDSCAPE